

2012 Vuosikertomus

Olemme sijoitusyhtiö, joka luo menestystarinoita omistamalla ja kehittämällä suomalaisia pk-yrityksiä.

Aktiivinen enemmistöomistaja, joka ohjaa, kehittää ja kasvattaa Panostaja-yrityksistä suomalaisten pk-yritysten parhaimmistoa.

Tavoitteena 10–15 suomalaisen pk-yrityksen omistus.

Perustettu vuonna 1984, julkisesti noteerattu vuodesta 1989.

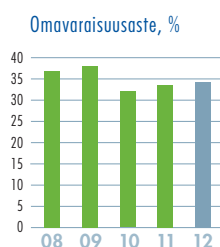
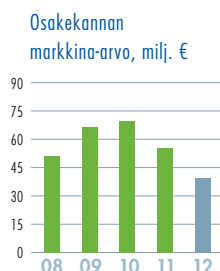
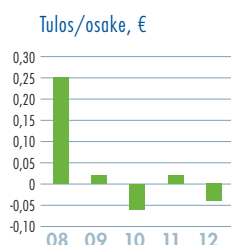
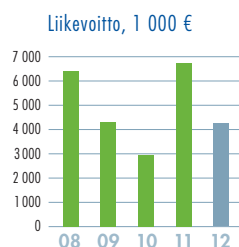
Markkina-arvo 39,3 Meur, 31.10.2012.

Panostaja-konsernissa työskentelee noin 1 300 henkilöä.

Sisällysluettelo

- 1 Avainluvut ja merkittävimmät tapahtumat 2012
- 2 Panostajan toimintatapa ja tulonmuodostus
- 4 Toimitusjohtajan katsaus
- 6 Panostajan vuosi 2012

- 8 Lisäarvologiikka / Vindea Oy
- 11 Näkökulma / Mikko Koskenkorva
- 12 Segmenttien avainluvut
- 14 Digitaaliset painopalvelut / Kopijyvä Oy
- 18 Takoma Oyj
- 20 Lämpökäsittely / Heatmasters Oy
- 22 Kannakkeet / Toimex Oy
Kiinnikkeet / Suomen Kiinnikekeskus Oy
- 24 Turvallisuus / Flexim Security Oy
- 26 Autovaraosat / KL-Varaosat Oy
- 28 Puusepänteollisuus / Matti-Ovi Oy
- 31 Helat / Suomen Helakeskus Oy
- 32 Lisäarvologiikka / Vindea Oy
- 34 Osakkuusyhtiöt / Alfa-Kem Oy ja Ecosir Group Oy

- 35 Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- 38 Pörssitiedotteet
- 39 Tietoja osakkeenomistajille
- 40 Johtoryhmä
- 41 Hallitus
- 42 Tilinpäätös

Avainluvut

1 000 €	2012	2011
Liikevaihto	156 819	141 152
Liikevoitto	4 236	6 735
Voitto ennen veroja	927	4 128
Voitto jatkuvista liiketoiminnoista	-1 254	3 604
Voitto myydyistä liiketoiminnoista	-1 236	-1 388
Tilikauden voitto	-2 490	2 216
Emoyhtiön osakkeenomistajille	-1 984	937
Määräysvallattomille osakkeenomistajille	-506	1279
Tulos/Osake (EPS), €, laimennettu	-0,04	0,02
Tulos/Osake (EPS), €, laimentamaton	-0,04	0,02
Oma pääoma / Osake, €	0,56	0,65
Pääoman palautus / Osake, €	¹⁾ 0,04	0,05
Osinko / Osake, €		
Omavaraisuusaste, %	34,1	33,4
Bruttoinvestoinnit, Me	6,2	9,1
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, 1 000 kpl	51 733	51 733
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	1 152	1 034

¹⁾Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

Merkittävimmät luvut ja tapahtumat

- › **Liikevaihto** 156,8 milj. euroa (141,2 milj. euroa), kasvua 11 %
- › **Liikevoitto ilman kertaeriä** 7,2 milj. euroa (6,7 milj. euroa), kasvua 7 %
- › **Liikevoitto** 4,2 milj. euroa (6,7 milj. euroa)
- › **Tilikauden tappio** -2,5 milj. euroa (tilikauden voitto 2,2 milj. euroa)
- › **Tulos/osake** (laimentamaton) -3,9 senttiä (1,9 senttiä)
- › **Oma pääoma** per osake 0,56 euroa (0,65 euroa) ja omavaraisuusaste 34,1 % (33,4 %)
- › **Alfa-Kem ja Spectra** yhdistyivät, Spectrasta Panostajan osakkuusyhtiö
- › **Lämpö-Tukun myynti** Onninen Oy:lle
- › **HSG Logistics Oy:n** hankinta
- › **Takoma-segmentistä** kirjataan liikearvon arvonalentumistappio
- › **Yhtiön hallitus** esittää, että tilikaudelta ei jaeta osinkoa. Lisäksi hallitus esittää, että yhtiökokous päättäisi 0,04 euron pääomanpalautuksesta per osake.
- › **Lisäksi hallitus** ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona voittovaroista tai varojenjakona sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Varojen jaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 5 200 000 euroa.

Näin toimimme

Kirkkaat sijoituskriteerit

- › Suomalainen pk-sektori, hajautetusti eri toimialat
- › Toimialat, joissa on merkittävää kasvupotentiaalia joko organisen kasvun tai yritysostojen kautta
- › Lähinnä buy-out-yrityksistä, myös kasvurahoituksen tarjoaminen voi tulla kysymykseen
- › Enemmistöomistaminen
- › Ei rahoita merkittävää tuotekehityspanostusta vaativia hankkeita
- › Pk-yritykset, joilla on terve talous: ennustettava positiivinen kassavirta
  - Ei saneerauskohteet
- › Yritystokohteiden liikevaihto 10–30 milj. euron kokoluokassa
- › Pk-yritykset, joilla on mahdollisuus saavuttaa alallaan merkittävä markkina-asema

Potentiaalisten kohdeyritysten määrä on kasvussa

- › Seuraavien 10 vuoden aikana jopa 50 000–60 000 yrityksellä on eläke- tai sukupolvenvaihdos edessä
- › 25 prosentissa pk-yrityksistä odotetaan sukupolven- tai omistajanvaihdosta seuraavan 5 vuoden kuluessa. Kokonaisuus on säilynyt parin viime vuoden tasolla
- › Selkein haaste on sopivan jatkajan tai ostajan löytäminen
- › Suomessa tehdään 2 500–3 000 yritysjärjestelyä vuosittain
- › Panostajaa kiinnostavia sijoituskriteerit täyttäviä yhtiöitä on noin 1 000 yritystä
- › Panostaja arvioi vuosittain 100–150 potentiaalista pk-yritystä

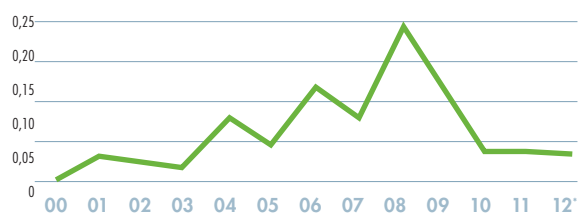
Tulonmuodostuksemme

Konserniyhtiöiden vuosittaisesta tuloksesta muodostuvat omistusoikeuden mukaiset vuositulot. Irtautumistuotot syntyvät luopumisen yhteydessä tapahtuvasta arvonmuutoksen realisoinnista.

TULOSEN MUODOSTUS, MILJ. €	2008	2009	2010	2011	2012
Konserniyhtiöiden vuosittain kertyvä tilikauden tulos	9,5	1,3	-3,2	2,3	-2,0
Irtautumistuotot	4,3	0	0	-0,1	-0,5
Jonka jakautuminen					
Emoyhtiön osakkeenomistajille	12,7	0,7	-2,8	0,9	-2,0
Määräysvallattomille	1,1	0,6	-0,4	1,3	-0,5

Tavoitteenamme on omistaja-arvon kasvattaminen

OSINKOHISTORIA JA PÄÄOMAN PALAUTUS VUOSILTA 2000–2012

* Hallituksen ehdotus

TALOUDELLISET MITTARIT

TAVOITE

Oman pääoman tuotto (ROE)	22 %
Omavaraisuusaste sisältäen pääomalan	40 %
Kumulatiivinen viiden vuoden tavoite (2012–2016) osakekohtainen tulos (EPS)	1,00 €

Voitonjakopolitiikkamme

Tavoitteena on jakaa vähintään puolet konsernin vuosittaisesta tuloksesta joko osakkeiden takaisinostoina ja/tai osinkoina ja säilyttää tasaisesti kasvava osinkovirta, ottaen kuitenkin huomioon konsernin kasvun vaatimat investoinnit.

1 000 €	2008*	2009	2010	2011	2012
Osinko emoyhtiön osakkeenomistajille yhteensä	5 569	5 534	2 560	0	0
Omien osakkeiden hankinta	458	675	0	0	0
Pääoman palautus emoyhtiön osakkeenomistajille yhteensä	3 081	0	0	2 557	2 047**
Yhteensä	9 108	6 209	2 560	2 557	2 047
Tilikauden tulos (emoyhtiön osuus + vähemmistölle kuuluva)	13 797	1 345	-3 205	2 216	-2 490
Voitonjakoprosentti	66 %	462 %	N/A	115 %	N/A

* Tilikaudella 2008 on laskelmassa huomioitu Panostajan tekemä pääomapalautus Takoma Oyj:n osakkeina, jonka arvo oli yhteensä 3,1 milj. euroa

** Hallituksen ehdotus

Viime tilikausi tuntui aluksi yhdeltä tavalliselta tilikaudelta muiden joukossa – tasaista puurtamista tavoitteiden saavuttamiseksi – ei siis mitään ihmeellistä; ehkä kuitenkin jotain. Sosiaalisen median nopeatempoisessa tiedonvälityksessä on kiistämättä haastavaa kerrata osittain jo yli vuodenkin takaisia tapahtumia.

Koko tilikauden ajan talouden yleinen kehitys oli epävarmaa. Emme asettaneet budjettillemme tai tilikauden muille tavoitteille mahdotomia vaatimuksia, mutta odotimme erityisesti teknologiateollisuudelta käännettä parempaan kevään 2012 jälkeen. Käännettä ei tullut. Kesälomien jälkeen näkyvät olivat entistä heikkommat, minkä takia kirjasimme lokakuun lopussa Takoma-segmentistä arvonalentumistappiota.

Tilanne on nyt osin jopa huolestuttavampi kuin vuosi sitten. Kilpailukykyimme haasteet kasvavat, eikä välttämättömistä muutoksista saada aikaan yhteistä näkemystä. Edessä on mielenkiintoinen työmarkkinakevät.

Suomalaisen teknologiateollisuuden alihankintaketjun on uusiuduttava rakenteellisesti; yrityskokoa, tarjonnan laajuutta ja osaamista on kasvatettava, jotta useiden eri toimialojen ja päämiesten palvelu niin kotimaassa kuin ulkomailla onnistuu. Viime syksynä toteutetut ensimmäiset isot järjestelyt kertovat tästä rakennemuutoksesta. Uskon jatkoa tulevan. Haluamme Takoman omistajina olla aktiivisia ja mukana näissä mahdollisissa järjestelyissä.

Itse olen viime vuoteen kohtuullisen tyytyväinen. Saimme toteutettua monella liiketoiminta-alueella haluamiamme muutoksia ja kehitysohjelmia. Tuloksia näemme varmasti tulevina vuosina.

Yksi kohokohta on ehdottomasti *Kopijyvän* mahtava tuloskehitys, jota voimakas kasvu ei ole syönyt. Yhtiötä johdetaan hyvällä otteella. *Kopijyvässä* käydessäni aistin vahvasti, kuinka asiakas on kaiken toiminnan keskipisteenä – yksinkertaista, mutta haastavaa toteuttaa läpi koko organisaation. *Kopijyvä* on siinä onnistunut. Lisäksi *DMP:n* osto tilikauden 2013 alkajaisiksi teki tästä yritysryhmästä kerralla toimialansa suunnannäyttäjän.

Matti-Oven tuloskunto säilyi rautaisena koko tilikauden. Uusista investoinneista on jo tehty päätöksiä – niitä on helppo tehdä, kun näkymät ovat hyvät ja tuotanto pelaa kellontarkasti. Valitusta strategiasta pidetään kiinni ja tuotteen laatu on tärkeintä. Pieninä askelina toteutetut muutokset johtavat mainioon lopputulokseen.

Flexim Security toteutti viime vuoden kuluessa vaativat tuotekehitysinvestoinnit uusiin laitteisiin ja ohjelmistoon. Fleximin vuosi oli tulosta ajatellen haasteellinen, mutta uudet tuotteet lupaavat paljon alkaneelta vuodelta. Olin mukana Fleximin erään kehitysprojektin sisäisessä työryhmässä, enkä voi olla mainitsematta, kuinka dynaamista ja innostunutta tuo työskentely oli – kokemus oli todella virkistävä.

Helakeskus sai juuri tilikauden 2013 vaihduttua toteutettua yritysjärjestelyn, jonka olin itsekin jo pitkään halunnut toteutuvan. Johdon sitoutuminen uuteen valittuun strategiaan ja ylivoimainen toimialan osaaminen saa minut vakuuttuneeksi siitä, että Helakeskus lunastaa sille asetettuja odotuksia.

Suurin viime tilikauden yritysjärjestelymme ajoittui touku-kuulle, jolloin *Vindea* osti HSG Logistics Oy:n koko osakekannan. Järjestelyn jälkeen *HSG Logisticsin* omistajat tulivat uuden yhtiön osakkaiksi ja me saimme uutta osaamista ja kokemusta yhtiöön.

Vindean ja HSG:n yhdistäminen oli myös ensimmäinen toteuttamamme integraatio, jossa käytimme uutta sisäisesti kehittelemämme prosessimallia. Yritystostojen lisäarvo hukataan helposti juuri tässä vaiheessa, jolloin yritysoston perusteena olleet synergiat jäävät realisoitumatta. Näin olen monesti nähnyt tapahtuvan. Ja vaikka synergiat eivät olisikaan yritysoston perusteena, niin integraation epäonnistuminen näkyy organisaation epätietoisuutena uudesta suunnasta ja vaikuttaa välittömästi esimerkiksi asiakastytyväisyyteen.

Olen erittäin tyytyväinen kokemuksiin, joita olemme saaneet *Vindean* ja HSG:n prosessin kautta. Olemme kehittäneet tätä mallia kaiken sen kokemuksen pohjalta, jota meillä Panostajassa ja segmenteissämme on ja joka on kertynyt vuosien aikana erilaisista yrityskaupoista.

Emo-organisaation vahva osallistuminen integraatioon, integraatiomanuaali, projektin ja prosessin ennakolta sovitut johtamismalli ja hyvissä ajoin aloitettu ennakosuunnittelu sekä raportointi myös konsernin hallitukselle ovat takeena siitä, että omistamamme yrityksen johdolla on mahdollisuus onnistua. Koska kysymys on aina myös yrityskulttuurin muutoksesta, tämä työskentelymalli näyttöä jättävän toimivalle johdolle aikaa kaikkein tärkeimpään – ihmisten johtamiseen muutoksessa.

Omat prosessimme ovat nyt sellaisella tasolla, jota aktiiviselta enemmistöomistajalta voidaan vaatia. Kehitystyö jatkuu kertyneiden kokemusten pohjalta.

Lokakuun lopussa saimme kauan kaivatun ratkaisun Korkeimmalta hallinto-oikeudelta käyttöomaisuusosakkeiden verotusta koskevassa asiassa. Korkein hallinto-oikeus ei antanut valituslupaa asiassa, joten hallinto-oikeuden antama päätös jäi lopulliseksi. Verotuksellisesti meidän katsotaan olevan pääomasijoittaja.

Päätös oli pettymys. Odotin Korkeimman hallinto-oikeuden ottavan kantaa siihen, mitkä ovat tuntomerkit, joiden perusteella toiminta katsotaan pääomasijoittamiseksi. Tällä tulkinalla olisi ollut yleisestikin selkeä tarve.

Itse olen kuitenkin edelleen sitä mieltä, että eroamme sekä rakenteellisesti että toimintatavoiltamme valtaosasta pääomasijoittajia. Erityisesti omistuksen pitkäjänteisyys on merkittävä ero. En näe KHO:n päätöksen tuovan toimintaamme mitään merkittäviä muutoksia, mutta voimme nyt suunnitella uusia avauksia tietäen verostatuksemme.

Suomalaiset talousasiantuntijat ennustavat nykyisen taantuman jatkuvan kesään 2013 saakka. Edessä on siis taas kohtuullisen haastava vuosi. Peräänantamaton työnteko, asiakasfokuksen terävöittäminen ja toimintojen yhdessä kehittäminen antavat meille kuitenkin kokonaisuutena hyvät lähtökohdat uuteen vuoteen.

Nopeaa reagointia vaativina aikoina olemme muistaneet kehittää toimintaamme myös pitkäjänteistä kasvua varten. Tästä erityisesti kiitos kaikille toimitusjohtajille johtoryhmineen ja henkilöstöineen sekä segmenttiemme hallitusammattilaisille, joiden kokemuksta ja näkemystä saamme hyödyntää.

Viime vuoden aikana tunnustelimme muutamaan kertaan mahdollisuutta luopua joistain segmenteistämme, joiden koemme olevan valmiita ottamaan vastaan seuraavan haasteen uuden omistajan ohjauksessa. Yrityskauppamarkkinat olivat kuitenkin myyjän kannalta hyvin heikot, joten emme toteuttaneet näitä hankkeita.

Ennustettu talouden käänös parempaan tuo varmasti muutoksen yrityskauppamarkkinoihin. Me olemme valmiita reagoimaan tarvittaessa nopeasti. Edellisestä merkittävästä irtaantumisestamme on kuitenkin kulunut jo yli neljä vuotta. Mikäli ennuste talouden käänneestä pitää paikkansa, voisi olettaa, että syksyllä 2013 myös yrityskauppamarkkinoilla tapahtuu elpymistä. Tällöin aiomme olla aktiivisesti myös luopumassa osasta liiketoiminta-alueita.

Kaikille konsernin työntekijöille, yhteistyökumppaneille sekä sidosryhmillemme kiitokset yhteistyöstä ja menneestä vuodesta. Haluamme olla luottamuksenne arvoisia myös tulevina vuosina.

Juha Sarsama
toimitusjohtaja

2012

Uusia kursseja

Panostaja kutsui tytäryhtiönsä Takoman johtoon MBA, insinööri **Ari Virtasen**. Monipuolisen myynnin ja liikkeenjohtamisen kokemuksen omaava Virtanen toteuttaa Takomassa täyskäännöksen korjatakseen konepajaliiketoimintayksikön kurssin vahvaksi kansainväliseksi toimijaksi.

Kahden merkkiauton alkuperäisvaraosien maahantuontiin ja jälleenmyyntiin keskittynyt KL-Varaosat saa uuden nokkamiehen alkuvuodesta 2013, kun KTM **Juha Kivinen** ottaa ohjat.

Lisäksi KL-Varaosien hallitukseen nimitettiin keväällä Panostajan ulkopuolisena jäsenenä Hallituspartnerit yhdistyksen toiminnanjohtaja **Sari Vaajanen**.

Panostaja on täydentänyt konsernin tytäryhtiöissä hallituksia lukuisilla toimialojen ulkopuolelta tulevilla osaavilla ja näkemyksellisillä ihmisillä.

Muutos on leimannut Panostajan toimintavuotta 2012. Emoyhtiön ulkoisen ilmeen uudistumisen rinnalla liiketoimintalueilla tapahtui paljon.

Kohti vuotta 2013

Suomen Helasto hankki uuden tilikauden aluksi kalustehelojen tukkukauppapalveluihin keskittyneen Eurohela Tradingin ja yhdisti sen Suomen Helakeskukseen. Samassa yhteydessä Helasto eriytti kaluste- ja rakennushelaliiketoimintansa kahteen yhtiöön.

Tilikausien 2012 ja 2013 taitteessa Panostaja hankki omistukseensa sisäkattorakentamiseen erikoistuneen Selog Oy:n. Samalla Panostajaan syntyi uusi segmentti sisäkattomateriaalien tukkukauppaan. Selogin liikevaihto vuonna 2011 oli 9,3 miljoonaa euroa.

Kauppa tapahtui marraskuun alussa 2012, joten vielä tässä vuosikertomuksessa Selog ei näy.

Samoin tilikauden 2013 alkajaisiksi Panostajan segmenteistä yksi nousi kerralla uuteen luokkaan, kun Kopijyvän emoyhtiö Digiprint Finland osti DMP-Digital Media Partnersin. Näin syntyi markkinoiden johtava graafisen alan palveluita tarjoava paitotalo.

Kopijyvän ja DMP:n yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 50 miljoonaa euroa tilikaudella 2011–2012. Yritykset työllistävät noin 400 henkilöä.

Kehittämisen työkalut

Kilpailuedun rakentaminen on ollut johtajatuksena johtamisen työkalujen luomisessa tänäkin vuonna. Panostajan sähköisen johtamisen työpöytä on osoittautunut toimivaksi ja se on käytössä jo suurimmassa osassa Panostajan tytäryhtiöistä. Malli syntyi vuorineuvos **Kari Neilimon** sparrauksessa.

Toinen merkittävä liiketoimintaan vaikuttava työkalu osoitti kelpoisuutensa erittäin hyvin onnistuneessa Vindean ja HSG Logisticsin yhdistymisessä. Malli yrityskauppojen yhteydessä tapahtuvaan haltuunottoon syntyi kehitysjohtaja **Heikki Nuutilan** ja sijoitusjohtaja **Tapio Tommilan** MBA-työnä.

Uudistumisia ja uusia avauksia

Panostaja tiedotti joulukuussa 2011 Alfa-Kemin ja Spectra Yhtiöiden sulautumisesta. Panostajalle syntyi näin osakkuusyhtiö 32 prosentin omistusosuudella ja Alfa-Kemin toimitusjohtaja **Veli-Heikki Saari** siirtyi Spectra Yhtiöiden toimitusjohtajaksi ja osakkaaksi.

Suomen Helakeskus aloitti tilikaudella yhteistyön maailman johtavan turvallisuusalan toimijan, Kaba Groupin, kanssa. Näin saatu lukitusjärjestelmien tarjonta on suunnattu teollisuusasiakkaille.

Lisäarvologistiikan liiketoiminta-alue vahvistui, kun Vindea ja HSG Logistics sulautuivat. Yrityskauppa tehtiin toukokuun alussa. Syntynyt uusi Vindea nousi heti teknologiateollisuudelle räätälöityjen logistiikkapalvelujen, konepajalogistiikan sekä teollisuuspakkaamisen markkinajohtajaksi.

Alansa suurimmaksi on kasvanut myös digitaaliseen painamiseen erikoistunut Kopijyvä. Kopijyvä vahvisti toimintojaan Kuopiossa, jonne valmistui runsaasti uutta tuotantotilaa.

Flexin Security on ottanut oviympäristöjen turvallisuusratkaisutoimittajana markkinajohtajan aseman Suomessa. Yhtiö on raivannut itselleen uusia markkinoita uusiin teknologioihin, palveluihin ja asiakkuuksiin satsaamalla.

Kevättalvella Panostaja luopui omistamastaan Lämpö-Tukku Oy:stä. Koko osakekannan osti Onninen Oy.

Ilme kirkastui

Panostajan ilme muuttui kesällä, kun konsernin visuaalinen ilme uudistui. Sininen ja pronssi vaihtuivat raikkaaseen vihreään ja vaaleisiin sävyihin. Entinen Panostaja-väritys säilyi kuitenkin konsernin tähdessä.

Myös Panostajan toimintaympäristö vaihtui, kun konsernihallinto muutti lokakuun alussa Tampereen Portista yliopiston kupeeseen keskelle kaupunkia Technopolikseen.

Panostaja leipoi Vindeasta menestyjän

*Panostajan
sijoitusjohtaja
Tapio Tommila*

Vindean tarinassa toteutuu Panostajan lupaus toimia suomalaisten pk-yritysten kehittäjänä. Teknologiateollisuutta palveleva lisäarvologistiikkayhtiö Vindea on kasvanut Panostajan omistuksessa alansa kiistattomaksi markkinajohtajaksi. Kasvun ja kehittymisen näkymät ovat edelleen mittavat, luonnehtii Panostajan sijoitusjohtaja Tapio Tommila.

Konepajalogistiikan ja teollisuuspakkaamisen osaja Vindea syntyi syksyllä 2009, kun Panostaja-omistuksessa vuodesta 2003 ollut Vallog ja CLO Pakkaukset yhdistyivät. Merkittävän tiikerinloikan yhtiö otti kuluneella tilikaudella, kun HSG Logistics liittyi Vindeaan. Yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2011 noin 27 miljoonaa euroa ja se työllisti 260 työntekijää.

Koska Vindean ja HSG:n osaamiset täydensivät toisiaan, syntyi erityisesti teknologiateollisuutta palvelemaan uusi yhtiö, jonka osaaminen on enemmän kuin osiensa summa.

– Uusi yhtiö synnytti heti kokonaan uutta kysyntää, mitä kumpikaan yhtiö ei erillisenä toimijana pystynyt aikaisemmin tekemään. Kun yhtiö on riittävän iso ja markkinajohtajan asemassa, kasvu on lähivuosina väistämättä vahva, **Tapio Tommila** näkee.

– Erikoistuminen on sitä ydinosaamista, joka tuo lisäarvon asiakkaalle. Sen Vindea osaa ja sen takia Panostaja näkee yhtiössä rajattomat kehitysmahdollisuudet, joita haluamme tukea omalta osaltamme.

Tommila huomauttaa, että Panostajan kannalta on mielekäästä olla mukana kehittämässä kotimaan pk-yritysten toimijoita alansa markkinajohtajia. Sehän on Panostajan yksi keskeinen toiminnan tavoite.

HSG Logistics on toisaalta hyvä esimerkki myös monimuotoisten omistajuusjärjestelyjen suhteen. Vaikka Panostaja ei tingi enemmistöosakkuudestaan, ei yrittäjän tarvitse kokonaan yhtiöstään luopua. HSG:n omistaneet **Marko Häkkinen** ja **Marko Kalliomäki** jäivät Vindeaan vähemmistöosakkaiksi. Vindean omistus jakaantui nyt Panostajan ja Vindean toimitusjohtaja **Jouni Arolaisen** sekä Häkkisen ja Kalliomäen kesken.

– Kun aika oli oikea ja yhteinen tahto löytyi, loppu tapahtui nopeasti, Tommila luonnehtii vuodesta 2009 jatkuneen yhteydenpidon lopputulosta.

– Kun asiaa mietittiin yhdessä, todettiin, että kahden toimialan parhaan ja tasavahvan, keskenään kilpailevan yhtiön kannattaa joka tapauksessa liittyä yhteen ja tehdä selkeä kaula seuraaviin toimijoihin. Kun näkemys kirkastui, ryhdyimme miettimään omistajastrategiaan liittyviä asioita, joista myös huomasimme ajattelevamme hyvin samalla tavalla.

Paalupaikalle

HSG Logisticsin Panostajalle myyneillä Marko Kalliomäellä ja Marko Häkkisellä oli valmius luopua, mutta ei irrottaa rakentamastaan liiketoiminnasta. Työ siis jatkuu, Häkkisellä nyt uuden Vindean hallituksessa.

Panostajan kanssa ”kaikki loksaiti kohdalleen”, kuvaa Häkkinen.

– Ratkaisevaa oli ennen kaikkea se, että Panostaja ei ole perinteinen rahastovetoinen pääomasijoittaja vaan pidemmällä ajatuksella toimiva taho. Toisaalta myös se, että vaikka myimme koko osakekantamme, pääsimme kokonaisuuteen mukaan omistajina. Järjestely olisi ollut vähintäänkin vaikea toteuttaa perinteisen pääomasijoittajan kanssa.

Lyömällä tällä tavalla hynttyyt yhteen kaksi lisäarvologistiikan parissa hyvin samalla tavalla toimivaa tahoja tulivat puhaltaneeksi Häkkisen pitkäaikaisen yrittäjäunelman henkiin; yritysjärjestelyllä toteutui se, mihin yksin toimien olisi mennyt liian kauan.

– Otimme markkinoiden kärkipaikan, Häkkinen sanoo ja lisää, että HSG ja Vindea tuskin olisivat löytäneet toisiaan, jos Panostaja ei olisi luonut keskusteluyhteyttä yhtiöiden välille. Ala kuitenkin keskittyy kaiken aikaa.

– Ja koska tuntee liiketoiminnan, ymmärtää siinä olevat mahdollisuudet. Tunnen, että minulla on vielä paljon annettavaa, Häkkinen sanoo.

Vindean johtopaikoilla on nyt kaksi lisäarvologistiikan osajaa; Marko Häkkinen hallituksen jäsenenä ja **Jouni Arolainen** toimitusjohtajana. Molemmat ovat tyytyväisiä Vindeassa nyt olevaan osaamiseen. Se on laventunut merkittävästi. Kun tavoitteiden ja toimintojen linjaukset ovat nyt usemman henkilön mietittävänä, toiminnan kehittämiseen on tullut uutta väljyyttä.

– Jos tässä aikaisemmin on saanut jotain aikaiseksi, nyt on saatava aikaan paljon enemmän, Häkkinen virnistää. Arolaisella on tähän myös sanansa sanottavana:

– Panostajan resurssit ja vahva osaaminen yrityskaupoissa antavat mahdollisuuden kasvaa aivan eri tahdissa kuin se yksityisyrittäjänä onnistuisi. Tämä myös mahdollistaa sen, että johto voi keskittyä operatiiviseen toimintaan sekä fuusioiden onnistuneisiin läpiviemisiin, kun Panostaja hoitaa yrityskauppajärjestelyt ja niiden esiselvitykset.

Haltuun sadassa päivässä

Vindea ja HSG Logistics ovat Panostaja-kosernissa ensimmäiset yhtiöt, joiden yhdistäminen on toteutettu yritysjärjestelyjen nopeuttamiseksi laaditun Panostaja-ohjeistuksen mukaan.

Kun yritys ostetaan osaksi Panostajaa, sen konserniin liittämisen kannalta tärkeintä on talousjohtaja **Simo Mustilan** mukaan nopeus. Panostajan osaamista terävöittää nyt kehitysjohtaja **Heikki Nuutilan** ja sijoitusjohtaja **Tapio Tommilan** MBA-työnään tekemä ohjeistus, jolla konsernissa varmistetaan haltuunoton kaikki osa-alueet.

Vastuu prosessista on varta vasten nimetyllä ohjausryhmällä, jonka puheenjohtaja Panostajan talousjohtaja on.

– Ohjausryhmän vastuulla on nimenomaan huolehtia siitä, että tarvittavat päätökset ja toimet todella tehdään, kokonaisuus on hyvässä hoidossa ja uusi yhtiö saadaan toimimaan ja kotiutumaan uuteen emokonserniin mahdollisimman nopeasti.

Mustila on kokemaansa oikein tyytyväinen. Vindean ja HSG:n yhdistyminen on ollut sujuvaa ja huomio on saatu oikeisiin asioihin. Yhtiön talouden tunnusluvut vahvistavat näkemyksen. Sekä liikevaihto että liikevoitto kasvoivat touko-heinäkuussa huomattavasti.

– Pystyimme varmistamaan heti alusta asti, että saamme yrityskaupasta haluamamme tehon irti, eikä tytäryhtiön toiminta järjestelyjen takia puuroudu vaan saamme liiketoiminnan nopeasti normaaliksi ja tasalaatuiseksi.

Nopeaa ja hallittua toimintaa

Vindean toimitusjohtaja **Jouni Arolainen** kiinnitti kokemuksessaan huomiota siihen, että kahden yrityskulttuurin yhdistämisessä ensimmäisten päivien merkitys henkilöstöä ja asiakkaita ajatellen on tärkein.

– Se oli homman ”momentum”. Tarkoitin sitä, että asiakkaille tiedottaminen ja henkilökunnan haltuun ottaminen oli valmisteltu ja aikataulutettu etukäteen hyvin. Näin haluttu viesti saatiin perille. Haltuunotto eteni ja toteutui hyvin. Haasteena oli ajankohta, sillä kauppa toteutui toukokuun alussa, jolloin oli kesälomakausi alkamassa.

Mallin etuna on, että selvitykset ja päätökset on tehtävä nopeasti, mikä osaltaan sitouttaa avainhenkilöt uuteen kokonaisuuteen ja vähentää henkilökunnan kokemaa epävarmuutta.

Marko Häkkinen vertaa puolestaan kokemuksia edelliseen yrityskauppaansa vuonna 2006. Hän pitää luotua työkalua erinomaisena.

– Ensivaihtelmani Panostajasta on vain vahvistunut nyt läpi käydyn myötä. Sen tapa toimia ja tukea tällaisia järjestelyjä mahdollistaa hakemamme merkittävän kasvun.

Mikko Koskenkorva on kasvanut Panostajaan

Mikko Koskenkorva on Pajakulma Oy:n IT-Projektipäällikkö. Hänen tehtäviinsä kuuluu ICT-infran ja järjestelmien ylläpitäminen, raportoinnin ja palvelujen kehittäminen. Panostajan lisäksi Mikko Koskenkorva on hallituksen jäsen ja omistaja Johtopanostus Oy:ssä, Treindex Oy:ssä sekä Rollock Oy:ssä.

Isäni ilmoitettua aikeensa jäädä pois hallituksesta 2010 ja ehdotettua minulle jäsenyyttä Panostajan hallituksessa, jouduin miettimään jonkin aikaa. Asiasta oli kuitenkin puhuttu jo aiemmin, joten lopulta ratkaisu tuntui luontevalta. Olen jo pitkään ollut kiinnostunut Panostajan toiminnasta ja seurannut sen tapahtumia päivittäin. Myös vuosien aikana isäni kanssa käydyissä keskusteluissa pääpaino on ollut Panostajassa sekä yleisesti sijoittamisessa ja omistamisessa.

Olen hallituksen nuorin jäsen. Kokeneemmat kollegat ovat ottaneet minut hyvin vastaan. Pystyn tuomaan hallitukseen uutta näkemystä ja osaamistani IT-alalta. Tietotekniikka vaikuttaa nykyisin yrityksiin läpi kaikkien toimintojen riippumatta toimialasta. Palveluja viedään entistä enemmän verkkoon, ja asiakkaat osaavat sitä vaatia. Niin ulkoisten kuin sisäisten palvelujen järjestelmien toimintavarmuus on erittäin tärkeää – kaikki pitää olla saavutettavissa ajasta ja paikasta riippumatta.

Panostajan liikeidea on mielestäni hyvä sekä yrittäjien että omistajien näkökulmasta. Panostajan omistaminen on helppo tapa sijoittaa suomalaisiin listamattomiin pk-yrityksiin, koska sijoitus on valmiiksi hajautettu eri toimialoille. Myös Panostajan tapa sijoittaa yritykseen omasta taseestaan ja olla enemmistöomistaja on poikkeava verrattuna perinteisiin pääomasijoittajiin. Yrittäjille toimintamalli antaa mahdollisuuden menestymiseen rajatulla riskillä yhdessä Panostajan kanssa. Yrittäjyyden edistäminen on yksi Panostajan tärkeimmistä arvoista.

On hienoa saada vastuuta ja päästä tekemään päätöksiä Panostajan tulevaisuudesta. Hallitustyön haasteena koen sen, että asioita pitää pystyä katsomaan tarpeeksi kaukaa ja hahmottamaan suuri kuva yritysten toiminnasta. Helposti tulee mietittyä liikaa operatiivisia asioita; nehan kuuluvat tytäryritysten johdon vastuulle.

Panostaja on kokenut viime vuosina suuria muutoksia myös segmenttien osalta. Rakentamiseen liittyvät segmentit ovat vähentyneet, mikä on auttanut vaikeiden suhdanteiden yli. Konsernin toimintatapoja on yhtenäistetty ja hyödynnämme konsernin sisäistä verkostoa. Tieto liikkuu tytäryritysten välillä ja parhaat käytännöt saadaan kaikkien käyttöön.

Uskon Panostajan tulevaisuuteen ja johdon kykyyn tehdä oikeita päätöksiä luopumisista ja uusien segmenttien valinnassa.

Mikko Koskenkorva

Segmenttien avainluvut

Digitaaliset painopalvelut

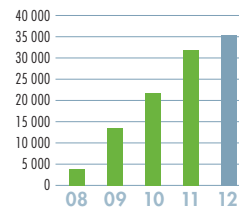
KOPIJYVÄ OY

1 000 €	2008*	2009	2010	2011	2012
Liikevaihto	3 938	13 508	21 741	31 529	35 078
Liikevoitto	683	2 088	3 237	4 148	5 503
Henkilöstö	131	192	256	325	335
Omistusosuus					56,43 %**

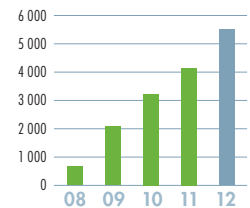
*6kk

**DMP-Digital Media Partners Oy:n oston jälkeen 4.12.2012

Liikevaihto, 1 000 €

Liikevoitto, 1 000 €

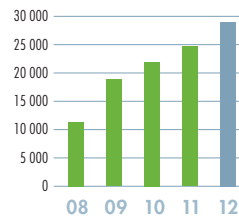

Turvallisuus

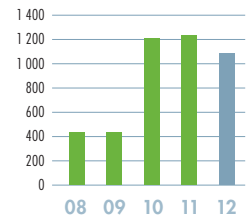
FLEXIM
SECURITY OY

1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012
Liikevaihto	11 304	18 796	21 944	24 635	29 009
Liikevoitto	434	431	1 207	1 231	1 083
Henkilöstö	84	146	151	188	212
Omistusosuus					70,00 %

Liikevaihto, 1 000 €

Liikevoitto, 1 000 €

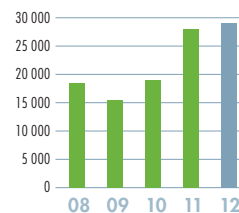

TAKOMA OYJ

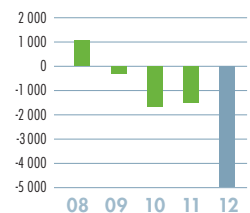
1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012*
Liikevaihto	18 397	15 408	19 060	27 451	28 877
Liikevoitto	1 059	-328	-1 675	-1 353	-4 991
Henkilöstö	86	82	168	190	193
Omistusosuus					63,05 %

* sisältää liikearvon alaskirjausta 2,1 milj. euroa

Liikevaihto, 1 000 €

Liikevoitto, 1 000 €

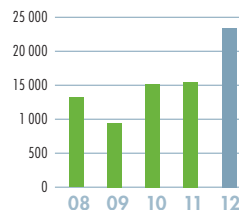
Lisäarvologiikka

VINDEA OY

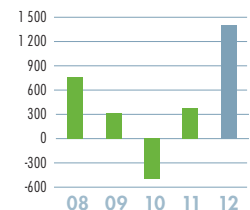
1 000 €	2008	2009*	2010	2011	2012
Liikevaihto	13 153	9 384	15 115	15 442	23 307
Liikevoitto	762	309	-499	371	1 395
Henkilöstö	105	175	123	131	253
Omistusosuus					54,22 %

* sisältää myyntivoittoa kiinteistöistä 0,7 milj. euroa

Liikevaihto, 1 000 €

Liikevoitto, 1 000 €

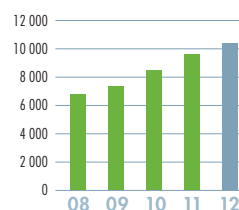

Autovaraosat

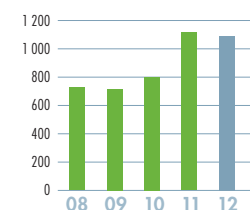
KL-VARAOSAT OY

1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012
Liikevaihto	6 795	7 347	8 487	9 598	10 410
Liikevoitto	726	714	801	1 115	1 090
Henkilöstö	28	30	31	32	38
Omistusosuus					75,00 %

Liikevaihto, 1 000 €

Liikevoitto, 1 000 €

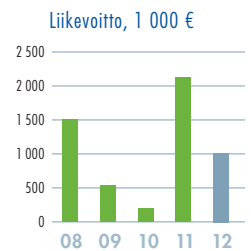
Helat	1 000 €	2008	2009*	2010	2011	2012
SUOMEN HELAKESKUS OY						
Liikevaihto		14 874	11 708	12 321	11 401	10 316
Liikevoitto		1 342	1 165	652	311	395
Henkilöstö		49	34	32	32	30
Omistusosuus						95,29%**

* sisältää myyntivoittoa kiinteistöstä 0,1 milj. euroa

**omistusosuus marraskuusta 2012 lukien

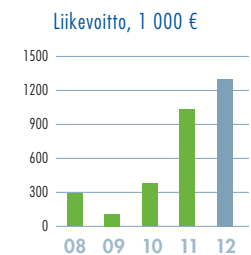

Lämpökäsittely	1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012
HEATMASTERS OY						
Liikevaihto		9 246	7 426	6 591	9 037	7 480
Liikevoitto		1 508	536	192	2 123	1 013
Henkilöstö		56	66	64	64	65
Omistusosuus						80,00 %

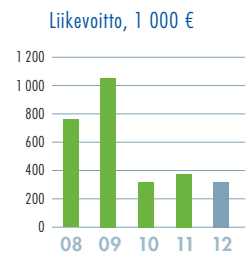
Puusepänteollisuus	1 000 €	2008	2009*	2010	2011	2012
MATTI-OVI OY						
Liikevaihto		7 502	4 784	5 309	5 766	6 061
Liikevoitto		285	103	377	1 034	1 305
Henkilöstö		59	41	35	32	30
Omistusosuus						71,25 %

* sisältää myyntivoittoa kiinteistöstä 0,1 milj. euroa

Kannakkeet	1 000 €	2008	2009*	2010	2011	2012
TOIMEX OY						
Liikevaihto		5 189	3 301	3 615	4 005	4 015
Liikevoitto		764	1 058	322	377	324
Henkilöstö		17	16	16	16	16
Omistusosuus						70,42 %

* sisältää myyntivoittoa kiinteistöstä 0,8 milj. euroa

Kiinnikkeet	1 000 €	2008	2009*	2010	2011	2012
SUOMEN KIINNIKEKESKUS OY						
Liikevaihto		4 075	2 865	2 839	3 067	2 860
Liikevoitto		383	-52	-253	-101	-304
Henkilöstö		30	26	24	25	24
Omistusosuus						90,00 %

* sisältää myyntivoittoa kiinteistöstä 0,1 milj. euroa

KopiStore

VERKKOKAUPPA

Vastavirtaan uimalla alansa suurimmaksi

Kopijyvän 35 vuoden historia kopio-, tulostus- ja painopalveluista on pääomaa, jonka merkitys vain korostuu graafisen toimialan murroksessa ja joka on osattava toimitusjohtaja Heimo Viinasen mukaan hyödyntää oikein. Ajan myötä kasvanut kokemus on auttanut tekemään oikeita kauaskantoisia ratkaisuja. Kopijyvästä on kasvanut alansa suurin.

”Onnistuminen on vaatinut koko henkilökunnalta paljon. Porukka on myös näyttänyt tahtonsa.”

*Kopijyvä Oy:n
toimitusjohtaja
Heimo Viinanen*

Paineet graafisella toimialalla ovat kovat. Perinteinen offsetpainaminen vähenee edelleen. Sen korvaa digitaalinen painaminen. Tämä tarkoittaa toimialalla ylikapasiteettia, joten kilpailu kiristyy ja katteet huononevat.

Samalla asiakkaiden vaatimukset palvelusta ovat paitsi kasvaneet myös muuttuneet. Graafisen alan on pitänyt uudistua nopeasti ja radikaalisti.

Tästä huolimatta Kopijyvä on pystynyt kasvattamaan liikevaihtoaan. Tilikauden vaihtuessa se oli noin 35 miljoonaa euroa.

– Olemme osanneet keskittyä oikeisiin asioihin, mikä tarkoittaa tänäkin vuonna vähemmän virheitä ja keskittymistä yritystä eteenpäin vieviin asioihin. Näin olemme kasvaneet toimialamme suurimmaksi yritykseksi, **Heimo Viinanen** sanoo.

Kopijyvässä on sisäistetty vanha totuus kilpailemisesta: siinä pärjää olemalla parempi kuin kansakilpailijat. Viinanen on pistänyt joukkueensa etsimään uusia palveluja ja kehittämään nykyisiä entistä paremmiksi.

– Uskon nimittäin, että tulevaisuudessa palvelun merkitys korostuu entisestään graafisella alalla. Jatkossakin pärjää olemalla muita parempi.

Yhtiön kehittäminen tarkoittaa kokonaisuudessaan niin henkilökunnan huomioimista ja osaamisen tukemista kuin työn vaatimiin laitteisiin sijoittamista. Uusi 5-väripainokone antaa tukevuutta Kopijyvän jo ennestään monipuoliseen painopalveluun. Henkilökunta kuitenkin ratkaisee paljon.

– Ponnistelut myynnin kehittämiseksi ovat kannattaneet. Tiedämme hyvin, että uimme toimialallamme vastavirtaan. Onnistuminen on vaatinut koko henkilökunnalta paljon. Porukka on myös näyttänyt tahtonsa. Kaikki ovat sitoutuneet tavoitteisiin ja osoittaneet halunsa pärjätä.

Yksi suurimmista ja keskeisimmistä alaan vaikuttavista muuttujista on ympäristöystävällisyys niin laitehankinnoissa kuin uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämisessä. Kopijyvän osalta tämä on merkinnyt energian kulutukseen ja lakkaustekniikkaan liittyvien ympäristövaikutusten huomioimista; esimerkiksi vesipohjaisten lakkojen käyttämistä.

Kopijyvä onkin nyt PEFS- ja FSC-sertifioitu.

Viinanen antaa arvon neljä ja puoli vuotta kestäneelle Panostaja-omistajuudelle, joka on tuonut yhtiön kehittämiseen jämakkyyttä. Tavoitteiden asettelua ajatellen yhtiön hallituksen rooli on korostunut. Toimitusjohtajan näkemys on, että hallituksen Kopijyvälle asettamat tavoitteet ovat haastavia, mutta realistisia.

– Isona yhtiönä Panostaja tuo omistajuudellaan turvallisuuden tunteen. Pörssiyhtiön omistajuus selkeyttää myös omaa tekemistä. Tunnen vähemmistöomistajana kuitenkin olevani yrittäjä, minkä koen osaltani todella tärkeäksi, Heimo Viinanen luonnehtii.

Kuopio vetokunnossa

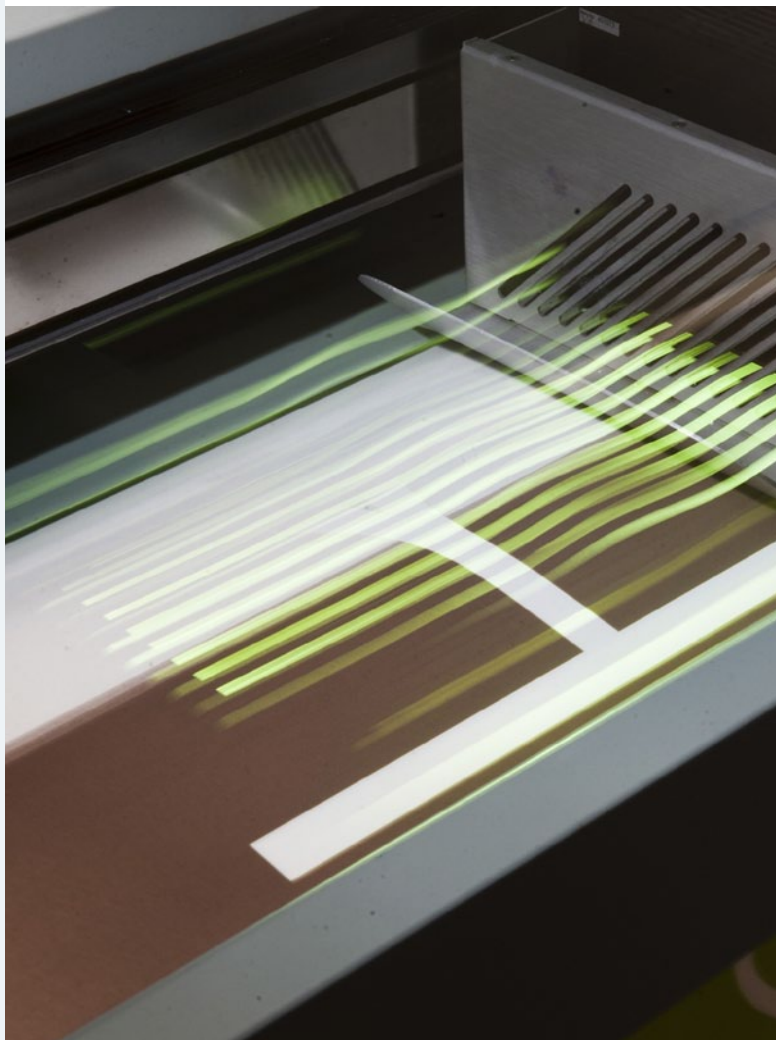
Kopijyvän merkittävä kehittämisen kohde on ollut Kuopion toimipiste, jonka toimitiloihin ja tuotantolaitteisiin on sijoitettu yhteensä noin 2,5 miljoonaa euroa. Uuden offsetpainokoneen lisäksi Kuopioon on hankittu digipainokoneita nykyaikaisine jälkikäsitteilylaitteineen.

Uutta tuotantotilaa Kuopioon on saatu lähes 900 neliömetrin verran entisen 2000:n lisäksi.

Tehdyillä investoinneilla Kopijyvä vahvistaa edelleen palvelukonseptiaan varmistamalla kykyään toimittaa kaikki graafisen alan palvelut keskitetysti ”yhdeksi luukulta”.

Samalla yhtiö on edelleen kehittänyt tuotteittensa ympärille asiakkaan tarpeiden mukaan rakennettavaa palvelukokonaisuutta, joka kattaa työn painamisesta jälkikäsitteilyyn ja postitukseen, sähköisten palvelujen aineiston tilauksista suorakampanjan seurantaan ja arkistointiin.

Paino- ja tulostusalan suurimmaksi toimijaksi kasvaneella Kopijyvällä on toimipiste yhdeksällä paikkakunnalla.

Tietoturvatunnustus Kopijyvään

Kopijyvän SokoPro-projektipankkijärjestelmä on hyvä esimerkki yhtiön kyvystä vastata asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin ja kehittää omaa palvelua kysyntää vastaavaksi.

– SokoPro on osaltaan esimerkki tulostusalan sisältöjen murroksen synnyttämistä mahdollisuuksista, toimitusjohtaja **Heimo Viinanen** luonnehtii.

Rakennusteollisuuden ja kiinteistöjenhallinnan asiakkaita palveleva tiedon hallinnointin, jakamisen ja arkistoinnin sähköinen palvelu SokoPro on saanut ensimmäisenä projektipankkina tietoturvasertifikaatin Suomessa. Sen on myöntänyt Nixu Oy, Pohjoismaiden suurin tietoturvakonsultointiin erikoistunut asiantuntijayritys.

– SokoPron tietoturvallisuus on näin ollen testattu niin palvelun teknisen toimivuuden kuin ylläpitokäytäntöjen osalta, Viinanen huomauttaa.

Uutta voimaa vuodelle 2013

Kopijyvän emoyhtiö Digiprint Finland osti tilikauden 2013 alkajaisiksi DMP-Digital Media Partnersin.

Näin syntyi Suomen johtava markkinointiviestintä-, paino- ja tulostuspalveluja tarjoava kokonaisuus, joka jatkaa kasvuaan Panostaja-omistuksessa. Molemmat yhtiöt jatkavat toimintaansa omilla nimillään.

DMP:n ja Kopijyvän omistajat uskovat, että markkinointiviestinnässä palvelutarjonnan keskittäminen entistä suurempiin yksiköihin jatkuu vilkkaana. Yhtiön koko ja monipuolisempi palveluvalikoima takaavat paremman palvelun asiakkaille.

– Esimerkiksi DMP:n kyky suunnitella ja mallintaa suurkuvia, tuo uutta vahvuutta Kopijyvän olemassa olevaan palvelukonseptiin, toimitusjohtaja Heimo Viinonen sanoo.

Panostaja puolestaan uskoo vahvasti yhteistyöhön, joka perustuu suomalaiseen yrittäjyyteen.

Kopijyvän ja DMP:n yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 50 miljoonaa euroa tilikaudella 2011–2012. Yritykset työllistivät noin 400 henkilöä.

”Avainsanoja ovat osaamisen johtaminen, uuden luominen ja liittoutuminen.”

Takoma Oyj:n
toimitusjohtaja
Ari Virtanen

Takoma otti uuden kurssin

Konepajayhtiö Takoman vuosi kulmineitui kuluneena vuonna. Kolmen edellisen vuoden aikana kertyneiden rasitteiden purkaminen vaati täydellisen suunnanmuutoksen, jotta yhtiössä oleva osaaminen saadaan jälleen tuottavaksi. Lääkkeinä ovat kansainvälistyminen, entistä korkeampi asema arvoketjussa ja kasvu pelkästä komponenttituottajasta enemmän järjestelmätuottajaksi.

Takoman käännöstä kutsuttiin johtamaan teollisen markkinoinnin ja muutosjohtamisen osaja **Ari Virtanen**.
Virtanen näkee Takomassa perustaltaan hyvän yhtiön, joka tarvitsee nyt ennen kaikkea rohkeutta. Tämä tarkoittaa ostettujen hydraulikkajärjestelmätoimintojen ja sylinterituotannon kehittämistä ja viemistä kansainvälisille markkinoille.

– Kotimaisuus on arvona liian sitova, jos siitä on tullut itseisarvo. Kotimaisuus ja kansainvälistyminen voi olla yhdessä paljon enemmän, Virtanen linjaa.

Yhdeksän kymmenestä yrityksestä joutuu ennen pitkää tilanteeseen, jossa on tehtävä täyskäännös. Takoman viime vuosien investoinnit ja tilauskanta ovat antaneet täyden syyn olettaa konepajaryhmän jatkavan suotuisaa kehitystä. Kokeneena tervehdyttämisen prosessin vetäjänä Ari Virtanen sanoo edessä olevan vanhojen toimintatapojen uusimisen.

– Avainsanoja ovat osaamisen johtaminen, uuden luominen ja liittoutuminen.

Takoman tulevaisuus on uuden toimitusjohtajan mukaan teollisuuden vaikeissa kohteissa, joissa tarvitaan sekä tuotannollista että sovelluksien erikoisosaamista. Virtanen puhuu niin arkisista kuin trooppisista alueista, joilla molemmilla on omat haasteensa. Toisaalta Takoman sovelluksille olisi osansa erityisesti tomuisissa, tärkeissä ja syövyttävissä ympäristöissä.

– Siis Venäjän, Norjan ja Brasilian meriteollisuus. Toisaalta katseet kohdistuvat muun muassa kaivosteollisuuden kone- ja laitevalmistajiin sekä suoraan kaivoksiin. Takoma on perinteisesti vahva energiateollisuuden sovelluksissa kuten vesivoimalaitosprojekteissa. Sitä osaamista vahvistetaan edelleen.

Näkemyistä puoltaa Takoman vahva osaaminen ja laatu. Voimansiirtokomponentteja valmistava Parkanon tehdas on Euroopassa yksi harvoista, joka osaa sekä suurten meriteollisuuden tarvitsemien käänntökehien koneistuksen että induktiokarkaus. Akaan sylinteritehtaan ja Keminmaan hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiä tuottavat yksiköt pystyvät vastaamaan kohdemarkkinoiden tarpeisiin.

Takoman suunta on siis ennen kaikkea kehittyvillä markkinoilla Euroopan ulkopuolella; Brasiliassa, Kiinassa, Intiassa ja Venäjällä sekä mahdollisesti Afrikassa. Etelä-Afrikka ja Latinalainen Amerikka ovat käytännössä Virtasen kotimarkkina-alueita.

– En juurikaan mieli euroaluetta, sillä muualla maailmassa talouden kasvu on niin voimakasta, että Takomalla on riittävästi mahdollisuuksia omaan kasvuun.

– Kun olen asunut työurani tähänastisista 28 vuodesta 14 ulkomailla, olen kasvanut muutoksiin ja koen olevani ainakin jonkin asteen ulkomaankauppias, Virtanen kertoo.

"Heatmasters on pitänyt paikkansa alan kärkitoimijana koko lämpökäsittelyprosessin hallintaan liittyvän osaamisensa ansiosta."

*Heatmasters Oy:n
toimitusjohtaja
Juha Saarikunnas*

Lämpökäsittely uuteen hehkuun

Metallien lämpökäsittely on elänyt alana jo pitkään, ei yksin teknologian kehittymisensä kautta vaan myös viranomaisvalvonnan ja -säädösten suhteen. Tässä muuttuvassa ympäristössä Heatmasters Group on vahvoilla oman osaamisensa, kokemuksensa ja palvelujensa ansiosta. Kun osaaminen ylittää läpi koko ketjun, syntyy vahva perusta toimia niin kotimaassa kuin kansainvälisillä markkinoilla.

Heatmasters Groupin menestyvän toiminnan lähtökohta on palvelujen kehittäminen. Esimerkiksi käy Puola, jossa Katowicen alueelle on avattu tilikauden aikana uudet toimitilat. Tämän ansiosta

Heatmasters pystyy palvelemaan paikallisia asiakkaitaan merkittäväst paremmin ja näin kasvattamaan markkinaansa.

Arvokasta kokemusta on kartuttanut myös Olkiluoto 3:n suururakka, joka valmistui Heatmastersin osalta kuluneen vuoden aikana. Usealle toimeksiantajalle työskentely samassa kohteessa on opettanut mukauttamaan tekemistä kulloiseenkin tilanteeseen sopivaksi.

– Olkiluodosta saimme merkittävää kokemusta omaan kehitystyöhön, sillä ydinvoimalan vaatimukset ovat kovat lämpökäsittelyn jokaisella osa-alueella, toimitusjohtaja **Juha Saarikunnas** toteaa.

Metallin lämpökäsittely on erikoisala, jonka markkina on kapea. Kyse on pääsääntöisesti projektiliiketoiminnasta, joten luotettavuus on alalla elinehto. 1960-luvulta alkanut terästen tekninen kehitys jatkuu edelleen.

Lämpökäsittelyn pitkästä historiasta huolimatta alan valvonta on ollut kirjavaa eri markkina-alueilla. Käännös parempaan on kuitenkin jo tapahtunut. Korkeamman teknologian lämpökäsittelyratkaisujen osuus kasvaa sitä mukaa, kun lämpökäsittelyn vaatimukset kasvavat ja viranomaismääräykset ja dokumentaatio yleistyvät.

Saarikunnas huomauttaa, että Heatmastersilla on hyvä asema markkinoilla.

– Heatmasters on pitänyt paikkansa alan kärkitoimijana koko lämpökäsittelyprosessin hallintaan liittyvän osaamisensa ansiosta. Osaaminen yltää läpi koko ketjun.

Dokumentoinnin tarve kasvaa ja laatu- ja turvallisuustekijät korostuvat, kun

asiakkaina ovat ydinvoimalat, laivanrakennus, öljynetsintä, energia-, kaivos- ja konepajateollisuus. Heatmasters Groupin valmius vastata näihin vaateisiin ovat nimenomaan omat lämpökäsittelyyn liittyvien sovellusten ja laitteiden valmistus ja palvelukokonaisuutta tukevat oheispalvelut, kuten esimerkiksi dokumenttihallinta ja palvelujen tietokonepohjainen etäkäyttö.

Yhteistyö Design Foundation Finlandin kanssa on paitsi luonut uutta teollisen muotoilun linjaa myös kehittänyt itse lämpökäsittelyn työvaiheita. Kun lämpökäsittelykoneet ovat helppokäyttöisiä, työstä tulee sujuvampaa.

Tällä hetkellä konekauppaa on 20:een maahan. Palveluliiketoiminta yltää Eurooppaan ja muutamaasi valikoituihin maihin, kuten juuri Puolaan, jossa on pohjana vahva Saksa-vetoinen konepajateollisuus.

Lämpökäsittelyn markkinan rakenne eri maissa seuraa kunkin maan taloudellista kehitystä ja eritoten energiateollisuuden, hitsaavan konepajateollisuuden ja meriteollisuuden tapahtumia. Alaa muuttavat voimakkaimmin teollisuudessa tapahtuvat muutokset ja uudet ratkaisut.

Kansainvälisen kasvun saavuttaminen vaatii siis erityistä herkkyyttä. Vahvan tuotekehitystoiminnan lisäksi huomio on oltava myös liiketoimintaosaamisessa, jälkimarkkinoissa, etäteknologian hyödyntämisessä ja oman markkina-aseman kasvattamisessa.

Euroopan huono talous ja kyvyttömyys ratkaista siihen liittyviä ongelmia mietittyvät yhä enemmän Juha Saarikunnastakin. Pitkään jatkuva epävarmuus luo paineita laatia vaihtoehtoisia suunnitelmia yhtiön tulevaisuuden kasvun varalle.

– Euroopan ja varsinkin Suomen osalta huolehtaa alihankintateollisuuden tulevaisuus. Ratkaista on, miten pystymme säilyttämään ja kehittämään perusteollisuutta Suomessa, samoin kuin se, säilyykö kilpailukykyämme vai siirtyykö valmistus asiakkaiden mukana Aasiaan ja muihin investintikohteisiin, Saarikunnas miettii.

Konserninimet yhdenmukaisiksi

- › Heatmasters Groupin konserniyhtiöiden nimet yhdenmukaistuivat tilikauden taitteessa marraskuun alusta 2012.
- › Palveluliiketoimintayksiköt ovat nyt Heatmasters Lämpökäsittely Finland Oy, Heatmasters Poland Sp. z o.o. ja Heatmasters Sweden AB.
- › Kone- ja laitevalmistaja on Heatmasters Technology Oy.

Kannakkeet kiinni rakentamisessa

LVI-putkikannakkeita valmistavan Toimexin toimitusjohtaja Kalervo Pentti kääntää luottavaisen katseensa nyt Baltian maihin. Kotimaan asuntotuotannon sakattua euron kriisin mukana kannakemarkkina käytännössä pysähtyi keskellä kesää. Tämä yllätti kaikki.

Kiinnikekeskukselle nopeus on erityisosaamista

Suomen Kiinnikekeskus sulki Helsingin varastopisteensä syksyllä. Menossa on jakelu- ja varastotoimintojen kehittäminen ja osana sitä niiden keskittäminen Tampereelle. Muutos paitsi nopeuttaa asiakaspalvelua myös mahdollistaa tuotevalikoiman laajentamisen.

Pienenä toimijana Kiinnikekeskus kilpailee erityisosaamisellaan. Toimitusjohtaja **Ari Suomalainen** näkee, että kiinnikekaupassa nimenomaan varastonhallinta on ratkaisevaa. Haasteelliseksi tehtävän tekee se, että varastossa pitäisi olla yhtä aikaa entistä laajempi valikoima tuotteita, mutta mitään ei saisi olla liikaa.

– Isot toimijat myyvät hintaa, me nopeutta, Suomalainen ynnää.

– Teknologiateollisuus on yksinker-

taisesti haasteellinen toimintaympäristö, mikä tuo varastoille toimittajille paineita myyntiin ja tuotehallintaan.

Varaston hallintaan otettu uusi käyttäjärjestelmä on helpottanut ja nopeuttanut logistiikkaa, sekä tuoteseurantaa.

– Kyllä myynnin ja varaston nopea toiminta on tullut jäädäkseen ja siihen haasteeseen tulee pystyä vastaamaan, Suomalainen huomauttaa.

Panostajan tuki tavoitteen toteuttamisessa on merkittävä. Laaja-alainen

näkemyksien toimialoista auttaa hakemaan toiminnalle oikeanlaista tehokkuutta ja ratkaisuja, jotta noin kolmen miljoonan euron liikevaihdolla toimiva Kiinnikekeskus pystyy kilpailemaan isompiaan vastaan.

Kiinnikekeskuksen toimipisteet Tampereella ja Porissa jatkavat toimintaansa kuten ennenkin.

Helsingin seudulla myyjät jatkavat asiakaspalveluaan ja tilaukset toimitetaan Tampereen toimipisteestä suoraan asiakkaille.

Kaikesta huolimatta Toimex teki vuoden 2011 tasoa vastaavan voitollisen tuloksen, vaikka jäikin asetetuista tavoitteista. Korjausliikkeet ovat edessä uuden tilikauden alussa.

– Kyllä juhannukseen asti oltiin hyvässä kasvuvauhdissa kunnes markkinat kirjaimellisesti hiipuivat alta. Normaalaa rakentamisen sykliä, johon kuuluu jouluksi uuteen kotiin muutto, ei syntynyt-kään, **Kalervo Pentti** toteaa.

– Tuotantoa on nyt pakko hillitä, ettei varaston arvo enää nouse. Toisaalta valmistavassa teollisuudessa pitää olla varautunut koko ajan menekkiin. Kannakkeetkin ovat tuotteita, joiden tarvetta ei kukaan ennakoivaa vaan niitä ostetaan tarpeeseen. Kuka pystyy toimittamaan tilauksen tarpeeksi nopeasti, se myös myy.

Pentti luottaa asiakkaisiinsa, alan tukkukauppiaihin. Erinomainen osuus kotimaan tukkukaupan kannakemarkkinasta on pysynyt ja keskusteluyhteys alalla tapahtuvista suhdannemuutoksista on auki kauppiaisiin. – Eihän yrityksellä paljon muuta

voi olla kuin asiakkaiden luottamus, joka pitää pinnalla. Ja vaikka odotimme kuluneesta tilikaudesta parempaa, ei meillä hätää kuitenkaan ole. Meidän on hengitettävä kulloisenkin markkinatilanteen rytmissä, toimitusjohtaja sanoo.

Tuloksellisen tulevaisuuden ratkaisee muun muassa kotimaan vuokra-asuntotuotanto. Kuluneen vuoden osalta se oli tuskin nimellistä.

Baltiasta puolestaan kuuluu viestiä, että siellä pahin taantuma olisi taittunut jo ja rakentaminen käynnistymässä. Venäjän vienniltä Pentti ei paljoa uskalla vielä toivoa, sillä markkina ei ole vielä toipunut täysin vuoden 2008 alamäestä. Skandinavia puolestaan näyttäisi elävän entisessä rytmisään.

– Me olemme tosiaankin markkinoiden armoilla. Kannakkeita ei osta kukaan vahingossa. Eteenpäin mennään ja uskotaan, että ensi vuonna tähän aikaan tilanne on parempi.

Flexim Security luo uutta

Flexim Security on ottanut oviympäristöjen turvallisuusratkaisu-toimittajana markkinajohtajan aseman Suomessa. Yhtiö on raivannut itselleen uusia markkinoita uusiin teknologioihin, palveluihin ja asiakkuuksiin satsaamalla. Vaikka sijoitukset tuote- ja palvelukehitykseen ovat olleet kalliita, yhtiön kasvu on ollut vahvaa.

Fleximin tunnuslause – kulje huolta – on arvopäätös, johon kiteytyy koko yhtiön toiminta. Oviympäristöistä toiminta väistämättä laajenee liikennevirtojen turvaamiseen sekä tietointensiivisten ratkaisujen tuottamiseen. Nykyaikaiset asiakasratkaisut hyödyntävät tietoverkkoja ja tämän myötä useat palvelut siirtyvät verkkoon.

– Juuri nyt teknologioita ja verkkoympäristöä kehitetään viihteen ja sosiaalisen median ehdoilla. Myös meidän pitää ottaa tämä huomioon tuotekehityksessä, toimitusjohtaja **Jukka Laakso** huomauttaa.

– Uusien liiketoimintayksiköiden tulosvaikutukset eivät ole tulleet läpi niin nopeasti kuin oli ajateltu, mutta porukka on tsempannut melkoisesti kaikissa yksiköissä ja usko tulevaisuuteen on vahva median negatiivisista talousuutisista huolimatta, Laakso sanoo.

Turvallisuusala on ollut jo pitkään trendikäs, mutta nyt alan mannerlaatat liikkuvat. Uusia toimijoita on tulossa varsinkin it-puolelta, sillä turvallisuusalan teknologiayhtiöt ja -ratkaisut siirtyvät yhä voimakkaammin kohti tietojärjestelmiä ja näitä

muistuttavia palveluja. Perinteisistä toiminnoista vartiointiala teknistyy, samoin kiinteistötekniikat pyrkivät laajentamaan tarjontaansa turvallisuustekniikkaan.

Alan kehitys heijastuu luonnollisesti Fleximinkin toimintaan erityisesti juuri uusien tuotteiden suunnittelussa ja liiketoimintojen suuntaamisessa.

– Flexim Security on siirtymässä uuden sukupolven edellyttämiin asiakasratkaisuihin ja näin ollen merkittävästi myös vaikuttamassa alan kehitykseen. Toimialan monikansalliset tai alaa seuraavat yritykset tarkastelevat Fleximin tekemisiä ja yhtiön tarjontaa myös omissa ratkaisuissaan. Tästä toki olemme luonnollisesti ylpeitä, Laakso paljastaa.

Jo seuraavan vuoden aikana Flexim tuo markkinoille turvatekniikkapalvelunsa uusimman kokonaisuuden, joka on alan uusimpia trendejä hyödyntävä työajanseuranta- ja turvajärjestelmä.

Turvatekniikan, oviautomaatiikan, lukituksen, kulunvalvonnan ja työajanseurannan ratkaisujen osaja Flexim Security kasvaa kohti kansainvälistä toimintaa.

– Meillä on huippujoukkue ketjukokoonpanoineen toteuttamassa tätä visiota, toimitusjohtaja sanoo.

Flexim vei asiantuntijuuden pidemmälle

Flexim Securityn toimitusjohtaja Jukka Laakso on vinyt Panostaja-konsernin ajatusta hallituksen roolista menestyvän liiketoiminnan mahdollistajana askelen pidemmälle.

– Liiketoiminnan kehittämiseen ei riitä pelkkä hallitus, siihen tarvitaan sparraajia. Tästä ajatuksesta syntyi Flexim Securityn eri liiketoimintalueiden strategiset advisory boardit, joihin olemme saaneet mukaan yritysten johtajia, tuotekehityksesperttejä sekä tiedemaailman edustajia. Sitoutuminen on niin kovaa, että boardit kokoontuvat parhaimmillaan kerran kuussa. Näillä ihmisillä on halu buustata yritystä maailmalle, olla mukana uutta luovassa joukossa. Moni tahtoo Suomeen lisää menestystarinoita, Laakso iloitsee.

Neuvonantajien avulla Flexim Security on jo kehittänyt uusia tuotteita ja palveluja. Vuoden 2013 aikana on luvassa lisää, lupaa Laakso. Tulevaisuuden suunnittelun pohjana on hyödynnetty asiakastutkimuksia erilaisten turvallisuuden ja työajanhallinnan tarpeista.

Laakso pitää Panostajan tapaa toimia yhdistämällä pienyrityksen sielun kunnioittamisen ja pörssiyrityksen vaateet hedelmällisenä. Hallitustyöskentelyn merkitys vahvan liiketoiminnallisen pohjan luomiseksi on kirkastunut yhtäläillä kuin yrittäjyyden vastuullisuus.

– Yrittäjyys ei ole kadonnut minnekään, vaikka toimin kohtalaisen suuressa pörssinoteeratussa yhtiössä. Panostajaomistajuus toi mukanaan paitsi jämkän hallitustyöskentelyn myös kyseistä työtä tukevat järjestelmät. Toki tulee osata myös vaatia itse, sillä itsellähän se koke-

mus alasta on ja itsehän tässä yrittäjänä toimii. Uskon, että Flexim Securityn kohdalla moni asia muuttui paremmaksi Panostajan tultua omistajaksi vuonna 2007. Varmasti myös oma kokemus alasta on ollut avuksi näinä vuosina, koska Fleximin tarina oli aiemmin heikko ja liikevaihto vain muutaman miljoonan, Laakso punnitsee oman yrittäjänelämänsä toteutumista.

– Arvostan Panostajassa erityisesti sitä, että se mahdollistaa kasvustrategian toteutumisen ja näkee ja ymmärtää pitkäjänteisen kehittämisen. Tämä ei ole kaikille pääomasijoittajille luonteenomaista. Uskon vakaasti, että Panostajan osaaminen ja oma osaamiseni ovat kohdanneet hyvin. Strateginen ajattelumme on varmaan poikkeuksellisen samansuuntaista, Laakso analysoi.

Ulkoa näkee hyvin sisään

KL-Varaosien muutto uusiin, aikaisempaa suurempiin tiloihin Tampereen Koivistonkylästä Nekalaan antoi ilmaa varaosakauppaan. Uudistuvan liiketoiminnan tuki tulee osaavasta hallituksesta. Panostaja-konsernissa käytetään runsaasti ulkopuolisia hallitusammattilaisia.

KL-Varaosien taustajoukoista löytyy kaksi hallitusammattilaista; pitkänlinjan varaosa-alan ammattilainen ja hallituspartneri **Kalevi Inberg** sekä Hallituspartnerien toiminnanjohtaja **Sari Vaajanen**.

Miesvaltaisessa autovaraosamaailmassa nainen katsoo asioita väistämättä erilailta. Erityisesti Vaajasen kokemus myynnistä ja markkinoinnista tuo uutta näkökulmaa perinteiseen toimialaan.

– Toimiala on perinteinen, ja se kiinnostaa minua juuri siksi. Tällöin on mahdollista toteuttaa kilpailijoista erottuvia toimintamalleja.

KL-Varaosien hallituksen jäsenyyden lisäksi Sari Vaajanen tekee hallitustyötä koulutusorganisaatioissa ja teollisuustyövaatteita tekevässä yrityksessä.

– Eritautaiset ihmiset pystyvät antamaan erilaisia näkökulmia joskus liian tuttuihin asioihin. Näin syntyy uutta. Tuotantonnisiin yhtiöihin toisin palvelualojen osajaja ja taas päinvastoin. Kuluttajatoimialoille kaivataan liikemaailman kuviot osaväijä ja yhtäläillä toisin päin, Vaajanen sanoo ja lisää, että hallitustyössä on tärkeää myös omistajan tahdon toteuttaminen ja hyvä keskinäinen vuorovaikutus kaikkien osapuolten välillä.

Kilpailukyvyyn kannalta vahva hallitustyöskentely on Vaajasen mukaan mahdollisuus, jolla voi ratkaisevalla tavalla erottaa kilpailijoista.

Hallitustyö on Vaajasen intohimo, jonka käyttövoima on oma kokemus ja osaaminen. Myynti-ihmisenä hän näkee myös KL-Varaosien valtavat kasvumahdollisuudet, jotka löytyvät sekä nykyisten toimintojen kehittämisestä että uusista aluevaltauksista.

– Aiemmin olen panostanut yhden yrityksen voimakkaaseen kasvuun. Uusi visio on kasvattaa useita yrityksiä omalla työlläni, hän jatkaa viitaten Innolink-tutkimusyrietykseen, jonka perustajaomistaja ja myyntijohtaja hän oli.

Yrittäjyyden edistämiseksi itsensä antanut bisnesenkeli uskoo vahvasti Panostaja-konseptiin. Moderni johtamisjärjestelmä ja siinä käytettävät työkalut saavat kiitosta.

– Itse haluan antaa myynnillistä näkemystä yhtiölle: myynnin tavoitteet, mittarit, palkitsemisjärjestelmä ja organisoiminen. Varmasti myös asiakas- ja tutkimusosaamisestani on hyötyä.

Tampereen Teknillisen Yliopiston tohtoriopiskelijana Sari Vaajanen avaa parhaillaan kysymyksiä ammattimaisen hallitustyöskentelyn vaikutuksista yritysten tulokuntoon ja kasvuun.

Sari Vaajanen

KL-Varaosien johtoon uusi mies

Mercedes-Benzin ja BMW:n alkuperäisvaraosien tukkukaupan uudeksi toimitusjohtajaksi tulee vuoden 2013 alkupuolella KTM Juha Kivinen.

KL-Varaosien liikevaihto kehittyi kuluneella tilikaudella alan yleiseen kasvuun nähden hyvin; 10 prosentin kasvu on kaksinkertainen verrattuna varaosakaupan keskimääräisen vuotuisen kasvuun. KL-Varaosien liikevaihto rikkoi nyt 10 miljoonan euron rajan.

Tampereen uusi toimipiste on tuonut Mercedes-Benzin ja BMW:n merkikohtaiset tuotteet lähemmäksi autonomistajia. Kun ihmisten on entistä helpompi poiketa myymälään, on valikoiman hallittu kasvattaminen perusteltua. Korjaamoille varaosien hakeminen on tehty entistä helpommaksi myymälän ja varaston takosaan rakennetusta noutopisteestä.

KL-Varaosien kehityksen perusta on oman toiminnan kehittämisessä. Asiakkaat ovat löytäneet sähköisen kaupankäyntijärjestelmän. Varaosatoimittajien valitseminen ja uusasiakashankinta vaativat oman jalkatyönsä. Uusasiakashankinnassa kiersi tänä vuonna jo kaksi miestä, ja korjaamoille tarkoitettu noutopalvelu on kasvattanut asiakas-kohtaista liikevaihtoa reilustikin.

Perinteisen varaosakaupan toimintamalli perustuu yhteydenpitoon. Mitä lähempänä KL-Varaosat on asiakkaitaan, sitä helpompaa molempien osapuolten on toimia.

Tampereen lisäksi KL-Varaosat toimii Rovaniemellä ja Jyväskylässä.

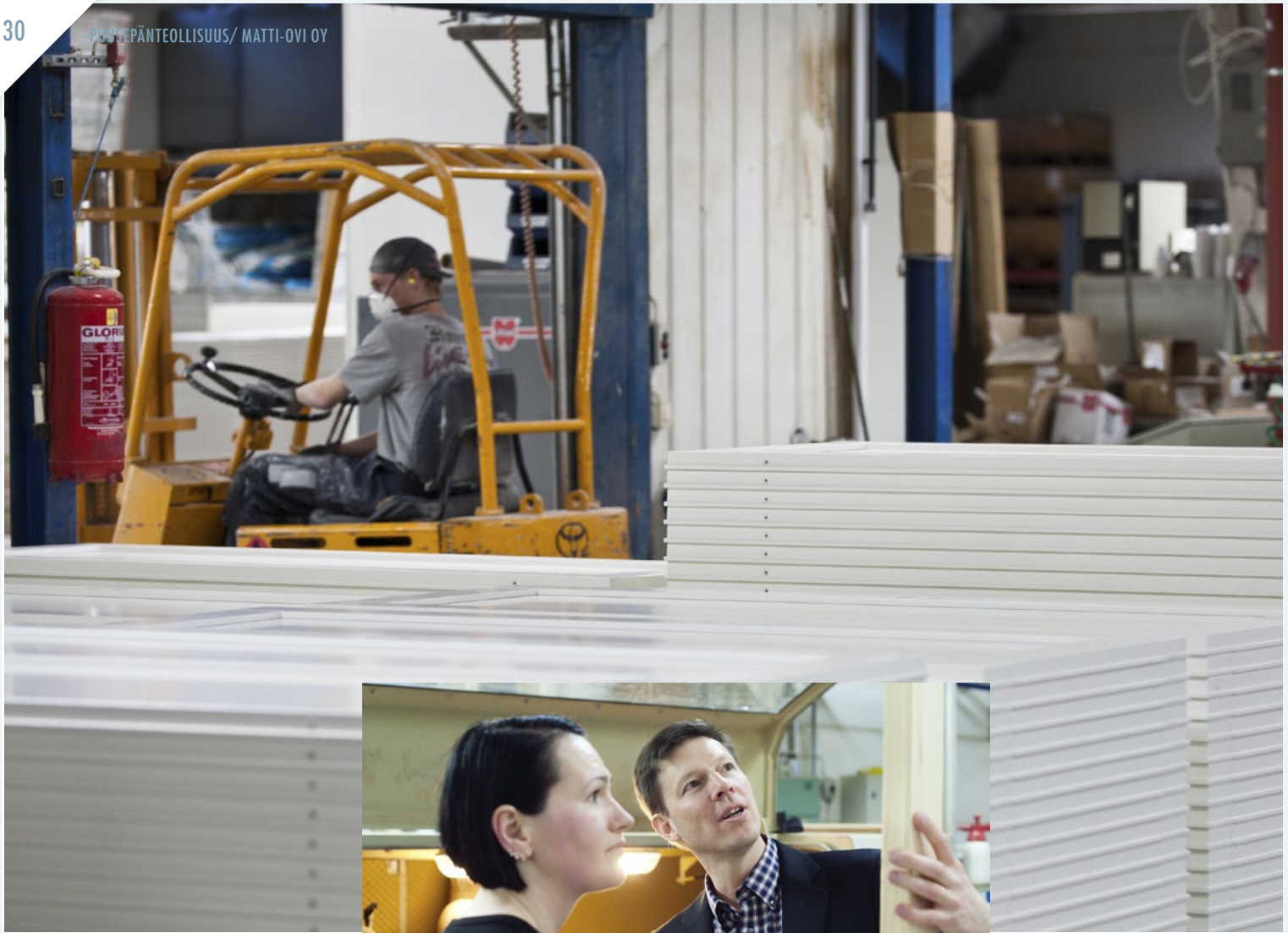

Kehittyminen ei ole Matti-Ovessa ollut yhtäkkistä, eikä suurieleistä. Kun useat pienet asiat ovat olleet yhtäaikaisessa saman suuntaisessa muutoksessa, on niistä muodostunut yhtenäinen kokonaisuus.

Matti-Ovi

KASVAA

kuin metsä

Uudistuminen parantaa myös laatua, ja yritys, jonka kehitys syntyy sisältä päin, on vahva, toimitusjohtaja **Tapani Harjunen** sanoo.”

Panostaja-omistajuus on tuonut perinteisellä puusepänteollisuuden alalla toimivalle Matti-Ovelle rauhaa haistaa tulevaisuutta.

Seuraavalla tilikaudella toteutettava investointi uusiin laitteisiin on ollut suunnitteilla kaksi vuotta. Tämän kaltainen muutos heijastuu koko tuotantoketjuun aina tuotannosta varastointiin ja myyntiin asti.

– Markkinoilta poimituista pienistä merkeistä pitää osata koota kuva tulevasta. Puhtaasti markkinaa reagoi-

minen on paniikkia. Koko ajanhan me kokeilemme pieniä asioita. Isoja satsauksia tehdään vasta, kun ollaan varmoja oikeasta suunnasta esimerkiksi malliston suhteen.

Uusi tekniikka mahdollistaa entistä täsmällisemmät toimitukset.

Matti-Oven kehitys perustuu säännöllisiin ja eri vuosina eri asioihin keskittyvään oman tekemisen tarkasteluun ja havaintojen perusteella tehtäviin tarpeellisiin muutoksiin. Emoyhtiön aktiivinen talousseuranta on tuonut suunnitelmallisuutta ja varmuutta tekemiseen, kun toiminnan linjaus on määritetty aina useamman vuoden päähän. Harjunen kuvaa prosessia polun viitoittamiseksi.

– Yhteistyö perustuu nimenomaan tulevaisuuden rakentamiseen. Silloin se vapauttaa itse liiketoiminnassa olevien

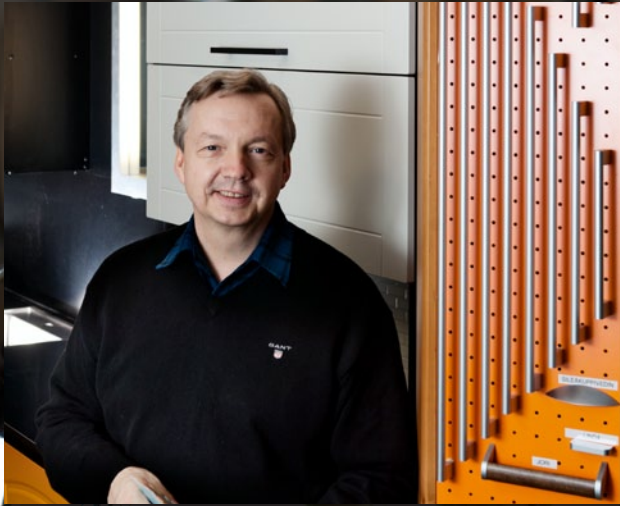
huomiokykyä myös uusien mahdollisuuksien hakemiseen, kun ne mahdollisuudet on ensin tunnistettu.

Tapani Harjunen pitää jopa itseltään selvänä, että puusepänteollisuudessa ja eritoten ovituotannossa tapahtuu jatkossa rakennemuutos, johon Matti-Ovikin valmistautuu. Toisaalta yhtiö on valmis keräämään lisää markkinaosuutta ennen kaikkea Ruotsista ja Norjasta sekä Venäjältä. Kasvuhalukkuutta on myös yritysostojen kautta. Harjusen mukaan nyt alkaa olla sen aika.

Yhteen tuotemerkkiin perustuva Matti-Oven toiminta ja keskittyminen premium-tuotteisiin on luonut vahvan brändin. Matti-Ovi on Panostaja-konsernin vanhin tytäryhtiö.

Tukkuria on heloihin katsominen...

Suomen Helakeskus kasvaa yhä monipuolisemmaksi helataloksi. Matalasuhdanteeseen juuttunut vuosi on teetättänyt kovasti töitä, mutta myös kantanut hedelmää paitsi tuotetarjonnan suhteen ennen kaikkea työn tekemisen meininkinä.

Liiketoiminnalliset linjaukset ovat olleet rohkeita. Yhteistyö maailman johtavan turvallisuusalan yrityksen Kaba Groupin kanssa tuo lukitusjärjestelmät teollisuusasiakkaiden saataville. Eurohela Tradingin liittäminen Suomen Helakeskukseen vahvistaa kalustehelaliiketoimintaa.

Samalla helaliiketoiminta jakaantui kahteen yksikköön, joista syntynyt uusi Rakennus-helasto keskittyy jatkossa nimensä mukaisesti rakennus-helaliiketoimintaan.

– Noudatamme omaa strategiaa määrätietoisesti ja toimimme asiakaslähtöisesti, siihen ei kuulu muiden seuraaminen, toimitusjohtaja **Hannu Rantanen** huomauttaa.

Suomen Helakeskuksen ja Abloyn kymmeniä vuosia jatkunut yhteistyö päättyi keväällä, mikä tarkoitti Helakeskuksen liikevaihtoon suurta lovea. Tulokseen tällä ei kuitenkaan ollut sanottavaa vaikutusta. Päinvastoin merkitykselliset tunnusluvut ja kannattavuus paranivat selvästi.

Vuoden aikana syntyi monia yhteistyösopimuksia alan merkittävien toimijoiden kanssa, mikä monipuolistaa Helakeskuksen tukkukauppurin ilmettä ja on merkittävästi laventanut tuotevalikoimaa. Suunta tukee Helakeskuksen tulevaisuutta maahantuojana, kun ottaa huomioon alalla väistämättä tapahtuvan keskittymisen.

Rantanen muistuttaa, että pärjätäkseen merkittävän toimijan on aidosti pystyttävä huolehtimaan asiakkaastaan. Siksi oman henkilökunnan sitoutuneisuus

ja ammattitaito ovat korvaamaton etu.

– Työtyytyväisyys on noussut kuluneen vuoden aikana merkittävästi. Henkilökunta on selvästi innostunutta ja ylpeä tekemisestään. Tämä enteilee hyvää tulevaisuutta, toimitusjohtaja iloitsee säännöllisten ilmi-
piiriselvitysten kertomasta.

Tukkukauppojen kautta kulkeva kalustehelojen liikevaihto on pientä, noin 100 miljoonan euron luokkaa. Kyse on siitä, miten kaku jakaantuu noin tusinan toimijan kesken. Helakeskuksen osuus on kohtuullisen hyvä ja tilikausien taitteessa marraskuussa 2012 tehdyn yrityskaupan vaikutuksesta paranee entisestään seuraavalla tilikaudella, uskaltaa Rantanen luvata.

– Kun toimintatavat ovat murroksessa ja kulttuuri muuttuu, tarvitaan rohkeutta tehdä itsenäisiä päätöksiä ja asettaa tavoitteet korkealle. Joskus on annettava myös lupa epäonnistua päivittäisissä tehtävissä, sillä se on inhimillisyyttä, Rantanen kuvaa vuoden aikana yrityksessä käytyjä pohdintoja oman markkina-aseman vahvistamisesta ja huomauttaa, että tämän kehityspolun kautta löytyy keinot kauas tulevaisuuteen tähtäävien rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

– Kukaan ei tiedä varmasti, mitä tulevaisuudessa tapahtuu. Todelliseen toimintaan perustuva arvonnousu on aitoa ja ryhti kaikessa tekemisessä säteilee täsmällisyytenä ihmisiin, jotka haluavat tehdä työnsä hyvin. Ja tähän perustuu Panostajan harkitseva kasvuhakuisuus, Rantanen näkee.

Uusia avauksia, vanhojen vahvistamista

Vuoden 2012 aikana Suomen Helakeskuksen maahantuonti laajeni huomattavasti:

- › Franken allastoimitukset alkoivat alkuvuodesta.
- › Teollisuusasiakkaille tarkoitettujen lukitusjärjestelmien toimittaminen käynnistyi Kaba Groupin kanssa syntyneen yhteistyösopimuksen ansiosta.
- › Helakeskus uusi vedinmallistonsa.
- › Helakeskus solmi Viva-tuotesarjan yksinmyyntisopimuksen perinteikkään toimijan, Lanka ja Muovi Oy:n kanssa.
- › Itävaltalainen Tischlerzentrum (TZ) ja Helakeskus vahvistivat jo aiemmin alkanutta yhteistyötään TZ:n valmistamien premium-luokan kalusteovien ja oviaihioiden toimittamisesta.

Rohkeiden linjausten vuosi

Vindean vuosi on vaatinut tarkkaa harkintaa, nopeita päätöksiä, selkeää päämäärää sekä paljon rohkeutta, kuvaa toimitusjohtaja Jouni Arolainen kuluneen tilikauden ratkaisevia tekijöitä. HSG Logisticsin osto ja liittäminen Vindeaan nosti yrityksen teollisuuden lisäarvologistiikan markkinajohtajaksi.

Vindea teki vuoden 2012 aikana myös useita merkittäviä asiakasavauksia ja solmi pitkiä asiakkassopimuksia.

– Päähuomio on ollut integraatiossa, totta kai. Työ oli juuri niin työläs kuin tiesimme sen olevan. Onnistuimme poimimaan molemmista yhtiöistä niiden parhaat osat ja loimme niistä erittäin osaavan ja vahvan organisaation. Haluamme olla suurin ja halutuin. Tämä kantava ajatus on selvä jokaiselle Vindeassa työskentelevälle, joten tavoitteen eteen tehdään sen mukaisesti töitä, Arolainen ynnää nyt jo hyvin tyytyväisenä.

– Muutos on vaatinut rohkeutta muuttaa organisaatiota ja johtoa. Käytännössä kävimme läpi kaikki toimintatapamme, ohjelmistot, koneet ja laitteet, yhtiörakenteen... Valitsimme aina parhaat mahdolliset toimintatavat ja järjestelmät, jotka vastaavat asetettuja kasvutavoitteita.

Lisäarvologistiikan toimialalla toimivista yrityksistä ainastaan Vindea palvelee vain teollisuutta. Tämä tekee yhtiöstä muita vahvemman, koska sen osaaminen ja toimialatuntemus ovat keskittymisen ansiosta omaa luokkaansa. Vindean vahvuuksia ovat toiminnan ja resurssien joustavuus, erittäin motivoitunut ja osaava henkilöstö sekä kyky vastata asiakkaan tarpeisiin heitä palvelevalla tavalla.

Lisäarvologistiikan markkinasta toteutuu vasta hieman yli kymmenen prosenttia, joten toimialan voimakas kasvu on ilmeinen.

Tavoitteiden saavuttaminen ja asiakaslupausten lunastamiseen tarvitaan muutakin kuin raakaa työtä. Panostajan tukeman talous- ja johtajakoulutuksen rinnalla yhteydenpito asiakkaisiin on merkittävä osa uskottavaa ja vahvaa yrityskulttuuria.

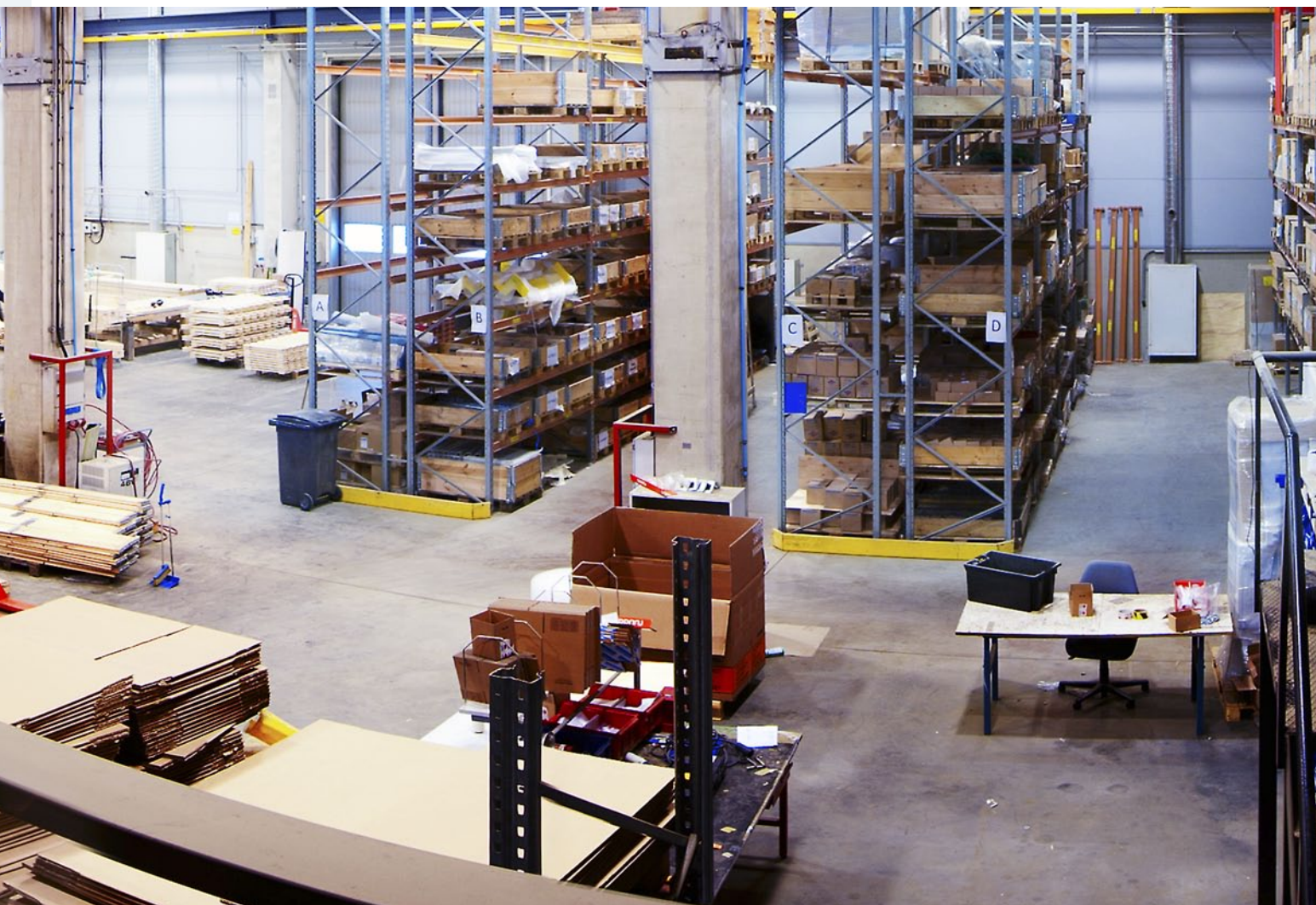
– Yhteistyö asiakkaittemme kanssa on tiivistynyt, eikä vain siksi, että havaitsisimme talouden muutokset nopeammin vaan siksi, että pystyisimme vastaamaan asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin nopeasti. Asiakkaan aito kuuleminen on onnistumisen edellytys.

Arolainen näkee yhteistyön merkityksen eri avaintoimijoiden kanssa ylipäänsä hyvin merkittävänä menestystekijänä. Kumppanuusperiaatteella toimiminen on hyödyksi molemmille osapuolille. Tästä esimerkkinä henkilöstövuokrausyhtiö Carrot, jonka kanssa Vindea tekee tiiviisti yhteistyötä. Näin töissä on aina sopiva määrä ihmisiä riippumatta kysynnän heilahteluista.

Vindea on Arolaisen mielestä muuttunut vuoden aikana. Johtaminen on nyt aikaisempaa suoraviivaisempaa ja reagointi nopeampaa.

– Olemme karsineet tuotevalikoimastamme kaiken turhan pois, olemme kehittäneet voimakkaasti myynti- ja asiakashallintaorganisaatiota, keskitymme nyt oikeisiin asioihin.

– Kun maailma, markkinat ja yhtiö ovat jatkuvassa muutoksessa, on toimintatapojen ja menetelmien kehittäminen koko ajan tärkeämpää, jotta pystymme vastaamaan kiristyvään kilpailuun ja pysymme kilpailukykyisenä, Jouni Arolainen linjaa.

Alfa-Kemistä tuli osa Spectra Yhtiöitä

Panostajan omistama Alfa-Kem yhdistyi heti tilikauden 2012 alussa lohjalaiseen Spectra Yhtiöihin. Uusi yhtiö siirsi Panostajan teknokemian liiketoiminnan kerralla vahvasti palveluliiketoimintaan, jota nyt vahvistaa Alfa-Kemin oma puhdistus- ja pesuaineiden tuotekehitys.

Kaupassa koko Alfa-Kemin osakekanta siirtyi Spectra Yhtiöille, jonka osakekannasta Panostaja puolestaan omistaa noin kolmanneksen.

– Syntyi vahvasti kasvuhakuinen yhtiö, jonka keskeinen tuki on kaupan palvelujen lisäämisessä, toimitusjohtaja Veli-**Heikki Saari** kommentoi.

Yhtiön kehitys onkin ollut voimakasta. Alfa-Kemin tuotekehitys on saanut Spectra Yhtiöiden toimintaympäristöstä oman tertiöntän. Siivouksiin, erikoispuhdistuksiin ja autonpesuun tarkoitettut aineet ovat edelleen jalostuneet tämän ansiosta. Liikevaihdossakin yhteys näkyy hankintasäästöinä, huomauttaa Saari.

– Kaikilla toiminnoillamme on selkeä tavoite kasvaa. Kasvunhalu on kova.

Spectra Yhtiöiden noin viiden miljoonan euron liikevaihto muodostuu pääosin kauppakeskusten ja kauppojen tukitoimista eli kaikesta, mitä siisti ja puhdas ympäristö vaatii.

Alfa-Kemin maan kattavat jakelusopimukset ja teollisuuden private label –tuotemerkkisopimukset ovat hyvä lisä kokonaisuuteen.

– Uusien jakelukanavien kasvu on voimakas. Kun ottaa huomioon myös solmitut private label –sopimukset, Alfa-Kemin asema markkinoilla on edelleen parantunut huomattavasti ja on merkittävä etu Spectra Yhtiöille. Kasvatamme kaupan palvelujen tarjoamaa koko ajan, joten voimakkain kasvu tulee siitä, mitä Spectra tekee.

Alfa-Kemin palveluksessa puhdistusaineiden tuotekehityksessä on noin 20 työntekijää. Spectra Yhtiöt työllistää runsaat 200 ihmistä.

Ympäristöteknologialla vahvaa kasvua

Ympäristöteknologia-yhtiö Ecosir Group on vahvistanut asemansa toimialallaan. Siitä on nopeasti kasvanut kiinteistöjen ja erityisesti terveydenhuollon ympäristöteknologioiden markkinajohtaja.

– Vuosi on ollut mielenkiintoinen ja hyvä. Olemme saavuttaneet selkeän markkinajohtajan aseman tärkeimmässä kohde-markkinassamme. Vuosi on näyttänyt, että valittu linjaus ja keskittyminen yhä voimakkaammin kiinteistöjen jätteiden edistykseen siirtotarkoituksiin ovat oikeita, toimitusjohtaja **Mauri Leponen** sanoo.

Leponen on tyytyväinen tilauskannan merkittävään kasvuun, merkittäviin uusiin kohteisiin ja näiden kautta syntyneeseen vahvaan kasvupohjaan Ecosirin tulevaisuutta ajatellen.

– Kiinteistöjen kunnostus, uusien hoitokotien ja 60-70 -luvulla rakennettujen sairaaloiden modernisointi on siinä vaiheessa, että kiinteistöhuoltoon kuuluvia järjestelmiä kysytään. Jo pelkästään hoitajapulaa helpottamaan tarvitaan lähivuosina runsaasti uusia teknologioita mahdollistamaan laadukas hoito, Leponen näkee.

Ecosir Groupin siirtojärjestelmiä on jo käytössä tai rakenteilla lähes kaikissa uudistetuissa Suomen suurissa sairaaloissa ja hoitolaitoksissa. Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin Meilahden sairaalaan Ecosir Group rakentaa parhaillaan Suomen suurinta Shaftline-kuljetusjärjestelmää, jonka avulla kerätään ja siirretään osastolla syntyvät jätteet ja pyykki koko 15-kerroksisesta rakennuksesta. Järjestelmä valmistuu vuoden 2013 loppuun mennessä.

– Ala on kasvava ja Meilahden Potilastorni on jälleen yksi esimerkki merkittävistä kohteista, jotka ovat Ecosirille tärkeitä ja näyttävät osaamisemme, Leponen huomauttaa.

Panostaja Oyj:n selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Suomen Listayhtiöiden Hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 noudattaminen

Panostaja Oyj noudattaa toiminnassaan ja hallintonsa järjestämisessä Suomen Listayhtiöiden Hallinnointikoodia (2010). Hallinnointikoodi on saatavilla arvopaperimarkkinayhdistyksen ylläpitämältä verkkosivulta internetosoitteesta www.cgfinland.fi

Yhtiökokous

Panostaja Oyj:n ylin päättävä elin on varsinainen yhtiökokous. Yhtiökokous vahvistaa vuosittain yhtiön tilinpäätöksen, päättää osingonjaosta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valitsemisesta ja heille maksettavista palkkioista. Varsinaisen yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus. Varsinainen yhtiökokous on yhtiöjärjestyksen mukaan pidettävä vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Kutsu yhtiökokoukseen on julkaistava yhtiön internet-sivuilla aikaisintaan kaksi (2) kuukautta ja viimeistään kolme (3) viikkoa ennen yhtiökokousta, mutta kuitenkin yhdeksän päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää. Hallitus voi lisäksi harkintansa mukaan ilmoittaa yhtiökokouksesta yhdessä tai useammassa sanomalehdessä. Yhtiökokoukseen osallistuvat toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja sekä hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla oleva henkilö, ellei heidän poissaolollaan ole painavia syitä.

Hallitus

Panostaja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kuusi varsinaista jäsentä. Hallitukseen on kuulunut tilikaudella 2012 kuusi jäsentä 10.5.2012 saakka. Hannu Tarkkonen erosi toukokuussa yhtiön hallituksesta, jonka jälkeen hallitukseen on kuulunut viisi jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Tilikaudella 2012 hallitus kokoontui 10 kertaa. Keskimääräinen osallistuminen hallituksen kokouksiin tilikaudella oli 94 %.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja mahdollisen varapuheenjohtajan. Hallitus on laatinut toimintaansa varten kirjallisen työjärjestyksen. Hallitus käsittelee laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittujen tehtävien lisäksi yhtiön ja konsernin kannalta tärkeitä ja laajakantoisia asioita kuten pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia, konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset sekä merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat. Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työtapojaan. Hallituksella ei ole erillisiä valiokuntia ja siten hallitus vastaa tarkastusvaliokunnan tehtävistä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti.

Yhtiön hallituksen kuudesta jäsenestä kuusi on riippumattomia yhtiöstä (viisi riippumattonta jäsentä viidestä 10.5.2012 lukien) ja viisi yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista (ja viisi yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista 10.5.2012 lukien).

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 31.1.2012 hallitukseen valittiin

- › **Jukka Ala-Mello** s. 1963, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2011, hallituksen jäsen vuodesta 2006, Kauppatieteiden maisteri ja KHT, KONE Oyj:n johtaja ja hallituksen sihteeri, aikaisempi työkokemus: PricewaterhouseCoopers Oy:n osakas 1995–2006, KHT-tilintarkastaja 1993–2006 ja tilintarkastaja 1987–1990 sekä Panostaja Oyj:n talouspäällikkö 1990–1993, muut luottamustehtävät: hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja Security Trading Oy:ssä ja Holding Manutas Oy:ssä sekä hallituksen puheenjohtaja OWH-Yhtiöt Oy:ssä ja hallituksen jäsen Oy Hacklin Ltd:ssä. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- › **Hannu Martikainen** s. 1943, hallituksen jäsen vuodesta 2007, Rakennusneuvos, aikaisempi työkokemus: Parma Oy:n toimitusjohtaja, muut luottamustehtävät: Muotolevy Oy:n hallituksen jäsen. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- › **Hannu Tarkkonen** s. 1950, hallituksen jäsen vuodesta 2006, Yo-merkonomi, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran toimitusjohtaja, aikaisempi työkokemus: Eteran sijoitusjohtaja 1997–2005 Eläkevakuutusyhtiö Eteran varatoimitusjohtaja 2005–2010, muut luottamustehtävät: Raisio Oyj:n ja Hypoteekkiyhdistyksen hallintoneuvoston jäsen. Riippumaton yhtiöstä. Hannu Tarkkonen luopui Panostajan hallituksen jäsenen tehtävästään 10.5.2012.
- › **Satu Eskelinen** s. 1961, hallituksen jäsen vuodesta 2010, Diplomi-insinööri, Technopolis Oyj:n Tampereen Liiketoimintayksikön sekä Yrityspalveluiden johtaja, aikaisempi työkokemus: Solteq Oyj:n konsultointi- ja teknologiayksikön yksikönjohtaja, Elisa Oyj:n aluejohtaja, Soon Com Oy:n markkinointijohtaja ja toimitusjohtaja, muut luottamustehtävät: Tampereen Lääkärikeskus Oy:n hallituksen jäsen. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- › **Eero Eriksson** s.1963, hallituksen jäsen vuodesta 2011, Valtiotieteen maisteri, Fennian varatoimitusjohtaja, aikaisempi työkokemus: Fennia-konsernin sijoitusjohtaja vuodesta 2002 alkaen, Eläke-Fennian sijoitusjohtaja 1998–2001, Merita Henkivakuutus Oy:n sijoitusjohtaja, Suomen Yhdyspankin pankinjohtaja, muut luottamustehtävät: Fennia Varainhoidon hallituksen jäsen, Henki-Fennian hallituksen varajäsen, Diabetes tutkimussäätiön sijoitusvaliokunnan jäsen, Oulun Diakonissalaitoksen säätiön varainhoitovaiokunnan jäsen. Kyllikki ja Uolevi Lehiköisen säätiön hallituksen jäsen. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.
- › **Mikko Koskenkorva** s.1982, hallituksen jäsen vuodesta 2011, Ylioppilas, Pajakulma Oy:n IT-Projektipäällikkö, muut luottamustehtävät: Johtopanostus Oy:n hallituksen jäsen, Rollock Oy:n hallituksen jäsen, Treindex Oy:n hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja. Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi puheenjohtajaksi Jukka Ala-Mellon ja varapuheenjohtajaksi Hannu Tarkkosen. Hannu Tarkkosen luovuttua hallituksen jäsenyydestään uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin 24.10.2012 Eero Eriksson.

Toimitusjohtaja

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan. Toimitusjohtajana toimi varatuomari Juha Sarsama (s. 1965, toimitusjohtaja vuodesta 2007, Varatuomari, M.S.M Boston University Brussel, aikaisempi työkokemus: toimitusjohtaja OpusCapita Oy, hallintojohtaja Saarioinen Oy, talusjohtaja OpusCapita Oyj). Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräyksien mukaisesti. Toimitusjohtaja toimii segmenttien toimitusjohtajien sekä emoyhtiön johtoryhmän jäsenten esimiehenä. Toimitusjohtaja valmistelee ja esittelee hallitukselle päätettäväksi pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia, konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset sekä merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat.

Liiketoiminnan organisointi

Panostaja-konsernin johtoryhmään on kuulunut tilikaudella 2012 toimitusjohtaja Juha Sarsama, talusjohtaja Simo Mustila, sijoitusjohtaja Tapio Tommila ja kehitysjohtaja Heikki Nuutila. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja ja se kokoontuu säännöllisesti. Toimitusjohtaja vastaa lakisäätöisten vastuidensa lisäksi Panostaja Oyj:n toiminnan organisoinnista, koko konsernin johtamisjärjestelmästä ja sen kehittämisestä sekä asioiden valmistelusta ja esittelystä yhtiön hallitukselle. Talusjohtaja vastaa talouden raportointiprosessista sekä riskienhallintaprosessista sekä näiden kehittämisestä. Sijoitusjohtaja vastaa yritysostoprosessista sekä siihen liittyvästä analyysi- ja arvonmäärittämisprosessista. Kehitysjohtaja vastaa konsernin johtamisjärjestelmästä sen kehittämisestä sekä konsernin kehityshankkeista sekä tukee segmenttejä näiden omissa kehityshankkeissaan.

Johtoryhmä toimii toimitusjohtajan johdolla ja sen tehtävänä on Panostaja Oyj:n prosessien kehittäminen. Johtoryhmässä valmistellaan segmenttien omistaja-arvon kehittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä konsernilaajuiset kehityshankkeet ja konsernin strategia.

Panostaja-konsernin operatiivinen liiketoiminta tapahtuu toimialoittain muodostetuissa segmenteissä (alakonserni). Johtoryhmän jäsenten osake- ja optio-omistus selviää yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.panostaja.fi. Kunkin liiketoimintalueen hallitukseen kuuluu segmentin toimitusjohtajan lisäksi Panostaja Oyj:n kaksi johtoryhmän jäsentä, joista toinen toimii hallituksen puheenjohtajana, sekä pääsääntöisesti vähintään yksi konsernin ulkopuolinen asiantuntijajäsen. Segmenttiä koskevat operatiiviset päätökset tehdään kussakin segmentissä.

Pääpiirteet taloudellisen raportointiprosessiin liittyvästä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Taloudellisella raportointiprosessilla tarkoitetaan toimintoja, jotka tuottavat yhtiön johtamisessa käytettävää taloudellista tietoa sekä lakien, standardien ja muiden yhtiötä koskevien säännösten mukaisesti julkistettavaa taloudellista tietoa. Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvällä sisäisellä valvonnalla on tavoitteena varmistaa, että Panostaja-konsernin toiminta on tuloksellista ja että päätöksenteko perustuu luotettavaan informaatioon ja riittävään liiketoimintarisikien tunnistamiseen. Tilinpäätöshetkellä kymmenessä liiketoimintaa harjoittavalla segmentillä on oma talusjohto, ja lisäksi emoyhtiössä on erillinen konsernin talusjohtajan alaisuudessa työskentelevä taloushallinnon organisaatio. Segmentteillä on käytössä useita eri kirjanpidon ja taloudellisen raportoinnin tieto-

järjestelmiä. Konsernin talousraportointia hoidetaan yhden keskitetysti hallinnoidun tietojärjestelmän avulla. Segmentit vastaavat tietojen tuottamisesta konsernin raportointijärjestelmään.

Yhtiön kaikki segmentit valmistelevat oman budjettinsa, joka hyväksytään kyseisen segmentin hallituksessa. Emoyhtiön budjetti yhdistettynä segmenttien budjettiin muodostaa Panostaja Oyj:n budjetin. Segmentit raportoivat emoyhtiölle tilikauden aikana kuukausittain etukäteen sovitun raportointiaikataulun mukaisesti. Kuukausittainen raportointi ja sen yhteydessä tehtävät analyysit ja vertailut ovat keskeinen osa taloudellisen raportoinnin avulla suoritettavaa ohjausta ja valvontaa. Jokaisen vuosineljänneksen jälkeen segmentit päivittävät tarvittaessa lopputilikauden ennusteen. Panostaja Oyj:llä ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota. Emoyhtiön taloushallinnon organisaatio ohjaa ja valvoo säännöllisesti segmenttienraportointia sekä puuttuu raportoinnissa havaittuihin poikkeamiin ja tarvittaessa tekee joko omia tai teettää erillisiä sisäisen tarkastuksen selvityksiä ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Emoyhtiössä toimivan taloushallinnon organisaation vastuulla on yhtenäisten laskenta- ja raportointiperiaatteiden määrittely ja ohjeistaminen, raportointijärjestelmän jatkuva kehittäminen sekä segmenttien taloushallinnon organisaation kouluttaminen. Sekä kehittämisessä että koulutuksessa otetaan huomioon sisäisen valvonnan tarpeet.

Tilintarkastus

Panostaja-konserniin kuuluvien yhtiöiden lakisäätöisestä tilintarkastuksesta vastaa yhtiökokouksen valitsemat tilintarkastajat. Tilikaudella 2012 tilintarkastajana emoyhtiössä ja konsernissa ovat toimineet KHT Markku Launis ja PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö.

Tilintarkastajat antavat yhtiön osakkeenomistajille lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen tilinpäätöksen yhteydessä. Panostaja Oyj:n hallitus saa tilinpäätöstä käsitellessään vastuulliselta tilintarkastajalta selostuksen tarkastuksen toteutumisesta ja havainnoista. Tarvittaessa tilintarkastajat osallistuvat hallituksen kokouksiin ja raportoivat muutoinkin hallitukselle. Tilikaudella 2012 PricewaterhouseCoopersille maksetut palkkiot lakisäätöisestä tilintarkastuksesta olivat 91 tuhatta euroa ja muista palveluista 69 tuhatta euroa.

Sisäpiirihallinto

Panostaja -konsernissa noudatetaan Arvopaperimarkkinalain mukaisia ohjeita sisäpiiri-ilmoituksista, sisäpiirirekisterin ja yrityskohtaisen sisäpiirirekisterin ylläpitämisestä sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n hyväksymiä sisäpiiri-ohjeita.

Panostaja Oyj:n julkisiin sisäpiiriläisiin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, johtoryhmä sekä tilintarkastajat. Yhtiön pysyviä sisäpiiriläisiä ovat emoyhtiön koko henkilökunta ja ne yhteistyökumppanit, jotka yhteistyösuhteen perusteella on katsottu kuuluvan pysyvään sisäpiiriin, mutta heidän omistuksensa ei ole julkista. Merkittävistä hankkeista pidetään hankekohtaista sisäpiirirekisteriä. Panostaja Oyj:n julkinen sisäpiirirekisteri on nähtävillä Euroclear Finland Oy:n NetSire:ssä sekä yhtiön omilla www.sivuilla kohdassa sijoittajille; hallinnointi; sisäpiirirekisteri.

Tiedottaminen

Panostajan tavoitteena on, että kaikilla markkinaosapuolilla on oikeat, ajantasaiset ja riittävät tiedot yhtiöstä. Panostajan kotisivuilla julkaistaan yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevat tiedot ja pörsstitiedotteet heti niiden julkistamisen jälkeen sekä muuta keskeistä sijoittajietoa.

Panostaja soveltaa kahden viikon ajan ennen tuloksen julkistamista niin sanotun hiljaisen jakson periaatetta. Kyseisenä ajan kohtana yhtiön edustajat eivät kommentoi markkinanäkymiä.

Riskienhallinta

Panostaja Oyj:n riskienhallinnan tavoitteena on turvata liiketoiminnan jatkuvuus ja tukea Panostajaa ja sen omistamia segmenttejä määritettyjen tavoitteiden ja strategioiden saavuttamisessa.

Riskiksi luokitellaan sellaiset tekijät, jotka saattavat vaarantaa tai estää Panostajan tai sen omistaman segmentin strategisten tavoitteiden saavuttamisen tai toiminnan jatkuvuuden tai muutoin aiheuttaa merkittäviä seuraamuksia Panostajalle, sen omistajille, segmentille, henkilöstölle tai muille sidosryhmille. Merkittävimpiä yhtiön hallituksen tietoon tulleita riskejä ja epävarmuustekijöitä on kuvattu yhtiön toimintakertomuksessa.

Riskienhallinta on olennainen osa osakeyhtiölain mukaista hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaa ja hyvää hallintotapaa sekä Panostajan liiketoiminnan suunnittelua ja johtamista.

Panostajassa riskienhallinta perustuu riskien tunnistamiseen, arviointiin ja raportointiin. Konsernitason riskien tunnistaminen, arviointi ja raportointi ovat emoyhtiön toimitusjohtajan vastuulla ja segmenteillä vastuu on kyseisen segmentin toimitusjohtajalla. Kaikki olennaiset riskit raportoidaan konsernin emoyhtiön hallitukselle.

Panostajassa käytetään yhtenäistä mallia konsernin ja segmenttien riskien tunnistamiseen. Riskien tunnistaminen, arviointi ja raportointi segmenttikohtaisesti mahdollistaa tehokkaiden riskienhallinta-toimenpiteiden luomisen ja ylläpitämisen.

Riskejä tunnistetaan ja arvioidaan niiden todennäköisyyden, merkittävyyden ja vaikuttavuuden kautta. Toimenpiteissä korostuvat kehityssuunnan seuraaminen ja riskin hallintatoimet.

Riskianalyysit ja -arviointit toteutetaan itsearviointeina ja yhteenveto käsitellään ja hyväksytään segmentin hallituksessa. Riskejä kartoitetaan ja käsitellään myös yhdessä vahinkovakuutusyhtiön riskienhallintapalveluiden kanssa. Analyysien ja arviointien perusteella päätetään riskienhallinnan kehityshankkeista, jotka voidaan toteuttaa joko konsernin laajuisina tai yhtä segmenttiä koskevana.

Panostaja luokittelee keskeiset riskit neljään pääryhmään: strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Panostajan hallitus vastaa yhtiön riskienhallinnasta ja valvoo sen toteutumista. Hallitus hyväksyy yhtiön riskienhallintapolitiikan.

Panostajan toimitusjohtaja ja johtoryhmä ovat vastuussa riskienhallintaperiaatteiden määrittämisestä ja käyttöönotosta ja siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty. He myös vastaavat siitä, että riskit otetaan huomioon yhtiön suunnitteluprosesseissa ja että niistä raportoidaan riittävällä ja asianmukaisella tavalla hallitukselle. Lisäksi he vastaavat riskienhallinnan kehittämisestä sekä arvioivat jatkuvasti hallitustyöskentelyn kautta segmentin johdon kyvykkyyttä myös riskienhallinnan osa-alueella.

Liiketoimintayhtiöiden toimitusjohtajat ja hallitus vastaa oman vastualueensa riskien tunnistamisesta, arvioinnista ja hallinnasta Panostajan ohjeituksen mukaisesti sekä riskienhallinnan kehitystoimenpiteiden toteutuksesta ja raportoinnista.

Panostajan talousjohtaja vastaa riskienhallinnan toimintamallista ja raportoinnista konsernitasonlailla. Rahoitusriskeistä raportoidaan säännöllisesti Panostajan hallitukselle.

Panostajan kehitysjohtaja vastaa konsernin liiketoimintamallin ja riskienhallintapolitiikan mukaisesta käytännön toimeenpanosta ja valvonnasta liiketoiminta-alueilla.

Jokainen työntekijä vastaa omaan työhönsä liittyvien ja muutoin havaitsemiensa riskien tunnistamisesta ja raportoinnista esimiehelle.

Palkitseminen

Yhtiökokous vahvistaa hallituksen palkkiot vuosittain. Vuoden 2012 varsinainen yhtiökokous vahvisti hallitusten jäsenten palkkiot seuraavasti: Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 40 000 euroa vuodessa, ja jokaiselle hallituksen muulle jäsenelle 20 000 euroa vuodessa.

Noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiön hallituksen jäsenille luovutettiin tilikauden 2012 aikana palkkioina yhteensä 49 309 yhtiön osaketta.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu Panostajan palkitsemisjärjestelmään, eivätkä he ole työsuhteessa yhtiöön.

Toimitusjohtajan palkasta ja muista eduista päättää hallitus. Toimitusjohtajalla on kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka mukainen palkka on kiinteä. Toimitusjohtajan eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Toimitusjohtajasopimuksen mukainen irtisanomisaika on 6 kuukautta ja eroraha vastaa 12 kuukauden palkkaa. Tilikaudella 2012 toimitusjohtajan vuosiansiot ja muut etuudet olivat yhteensä 181 189,60 euroa. Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen. Toimitusjohtajan osake- ja optio-omistus selviää yhtiön internet-sivuilla osoitteesta www.panostaja.fi.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän osalta on käytössä osakepalkkiojärjestelmä. Yhtiön johto omistaa suoraan ja vaikutusvaltaisyhteisöjen kautta osakkeita. Panostaja Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Johtoryhmän jäsenen palkka on kiinteää ja eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan. Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Johtoryhmän jäsenillä on henkilökohtaisessa tai määräysvallansa olevan yhtiön omistuksessa järjestelmässä määritelty maksimimäärä yhteensä 950 000 kpl Panostajan osaketta.

Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus jakaantuu seuraavasti:

Pravia Oy (Juha Sarsama)	350 000 kpl
Artaksan Oy (Simo Mustila)	200 000 kpl
Heikki Nuutila	200 000 kpl
Comito Oy (Tapio Tommila)	200 000 kpl
Yhteensä	950 000 kpl

Johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjärisikin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Vuosina 2011–2015 järjestelmään kuuluville johtoryhmän jäsenille voidaan myöntää palkkiona asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella yhteensä enintään 237 500 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osakkeiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta.

Tämä selvitys on saatavilla yhtiön internet-sivuilla osoitteesta www.panostaja.fi. Selvitys on annettu toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena.

Panostaja Oyj:n pörssitiedotteet

Marraskuu

- › 9.11.2011 Panostajan tytäryhtiön Lämpö-Tukku Oy:n toimitusjohtaja vaihtuu

Joulukuu

- › 1.12.2011 Kutsu Panostaja Oyj:n tiedotustilaisuuteen
- › 15.12.2011 Yhtiökokouskutsu
- › 15.12.2011 Panostaja-konsernin tilinpäätöstiedote 1.11.2010–31.10.2011
- › 16.12.2011 Panostaja Oyj:n hallituksen jäsenien palkkioiden maksaminen yhtiön hallussa olevilla osakkeilla
- › 19.12.2011 Arvopaperimarkkinalain 2. luvun 10. pykälän mukainen tiedote omistussuuden muuttumisesta
- › 19.12.2011 Arvopaperimarkkinalain 2. luvun 10. pykälän mukainen tiedote omistussuuden muuttumisesta
- › 22.12.2011 Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Oy Alfa-Kem AB ja Spectra Yhtiöt Oy yhdistyvät – Panostajan omistussuus syntyvässä kokonaisuudessa 32 prosenttia.

Tammikuu

- › 10.1.2012 Panostaja Oyj:n vuosikertomus 2011 julkaistu kokonaisuudessaan
- › 31.1.2012 Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous 31.1.2012

Helmikuu

- › 28.2.2012 Kutsu Panostaja Oyj:n tiedotustilaisuuteen

Maaliskuu

- › 7.3.2012 Panostaja-konsernin osavuositarkastus 1.11.2011–31.1.2012 (3 kk)
- › 8.3.2012 Panostaja Oyj:n hallituksen jäsenien palkkioiden maksaminen yhtiön hallussa olevilla osakkeilla
- › 12.3.2012 Panostaja Oyj on myynyt Lämpö-Tukku Oy:n Onninen Oy:lle

Huhtikuu

- › 2.4.2012 Lämpö-Tukku Oy:n myynti Onninen Oy:lle on saatettu päätökseen

Toukokuu

- › 2.5.2012 Panostaja vahvistaa lisäarvologiikan liiketoiminta-alueitaan HSG Logistics Oy:n ostolla
- › 11.5.2012 Panostaja Oyj:n hallituksessa muutoksia
- › 24.5.2012 Kutsu Panostaja Oyj:n tiedotustilaisuuteen

Kesäkuu

- › 6.6.2012 Panostaja-konsernin osavuositarkastus 1.11.2011–30.4.2012 (6 kk)
- › 7.6.2012 Panostaja Oyj:n hallituksen jäsenien palkkioiden maksaminen yhtiön hallussa olevilla osakkeilla

Elokuu

- › 17.8.2012 Kutsu Panostaja Oyj:n tiedotustilaisuuteen

Syyskuu

- › 5.9.2012 Panostaja-konsernin osavuositarkastus 1.11.2011–31.7.2012 (9 kk)
- › 10.9.2012 Panostajan tytäryhtiön Takoma Oyj:n toimitusjohtaja vaihtuu
- › 10.9.2012 Panostaja Oyj:n hallituksen jäsenien palkkioiden maksaminen yhtiön hallussa olevilla osakkeilla
- › 21.9.2012 Panostajan taloudellinen tiedottaminen ja varsinainen yhtiökokous
- › 25.9.2012 Hannu Rantanen Suomen Helakeskus Oy:n osakkaaksi

Lokakuu

- › 25.10.2012 Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt Panostaja Oyj:lle valituslupaa käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoittojen verotusta koskevassa asiassa
- › 29.10.2012 Panostaja kirjaa Takoma-segmentistä liikearvon arvonalentumistappiota
- › 31.10.2012 PE Kiinteistörahasto palauttaa varojaan Panostaja Oyj:lle kiinteistörealisoinnin yhteydessä

Tietoja osakkeenomistajille

Osakkeen tiedot

Markkina	NASDAQ OMX Helsinki Oy
ISIN	FI0009800379
Kaupankäyntitunnus	PNA1V (OMX)
Lista	OMXH Small Cap

Osakkeiden lukumäärä 51 733 110

Panostajan osakkeet on rekisteröity Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä.

Yhtiökokous

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina tammiukuun 29. päivänä 2013 kello 13.00 Technopolis Yliopistonrinteessä, Häggman-Salissa, osoitteessa Kalevantie 2, Tampere. Julkaisimme yhtiökokouskutsun 14.12.2012.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 17.1.2013 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on hallintarekisteröity ja joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitettava merkittäväksi tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon viimeistään 24.1.2013 klo 10.00. Ilmoituksen edellytys on, että osakkeenomistajalla olisi samojen osakkeiden perusteella ollut oikeus tulla merkityksi yhtiön osakasluetteloon yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä 17.1.2013. Hallintarekisteröityä osakkeenomistajaa koskeva ilmoitus tilapäisestä merkitsemisestä yhtiön osakasluetteloon katsotaan samalla ilmoittautumiseksi yhtiökokoukseen.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitettava ennakkolta yhtiölle viimeistään 24.1.2013 klo 16.00 menneessä kirjallisesti osoitteella Outi Kulo/Panostaja Oyj, Kalevantie 2, 33100 Tampere, tai puhelimitse Outi Kulolle puh. 050-685 70 tai sähköpostilla yhtiokokous@panostaja.fi. Ilmoittautumiskirjeen on oltava perillä ennen ilmoittautumisaajan päättymistä. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Osingonmaksu ja pääoman palautus

Yhtiön hallitus esittää, että tilikaudelta ei jaeta osinkoa. Lisäksi hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että pääoman palautusta maksetaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta. Pääoman palautus maksetaan osakkeenomistajalle, joka pääoman palautuksen täsmäytyspäivänä 1.2.2013 on merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että pääoman palautus maksetaan 8.2.2013.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa pääoman palautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävien varojen jaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 5.200.000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojen jakoon liittyvistä ehdoista.

Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Hallitus on arvioinut, ettei pääomanpalautus vaaranna yhtiön maksukykyä.

Yhtiökokoukseen liittyvät tärkeät päivämäärät

Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä	17.1.2013
Yhtiökokoukseen ilmoittautuminen päättyy	24.1.2013
Yhtiökokous	29.1.2013
Pääomapalautuksen täsmäytyspäivä	1.2.2013
Pääomapalautuksen maksupäivä	8.2.2013

Osavuositarkastukset

Panostaja-konserni julkaisee tilikaudella 1.11.2012–31.10.2013 kolme osavuositarkastusta seuraavasti: Osavuositarkastus ajalta 1.11.2012–31.1.2013 julkaistaan 6.3.2013
Osavuositarkastus ajalta 1.11.2012–30.4.2013 julkaistaan 5.6.2013
Osavuositarkastus ajalta 1.11.2012–31.7.2013 julkaistaan 4.9.2013

Osavuositarkastukset, vuosikertomus ja tiedotteet ovat julkaisemisen jälkeen luettavissa yhtiön kotisivuilla www.panostaja.fi.

Kaksi viikkoa ennen vuosituloksen ja osavuositarkastusten julkistamista yhtiö pitää niin sanotun hiljaisen jakson, jonka aikana yhtiö ei kommentoi taloudellista tilannetta tai markkinäkymmiä, eikä tapaa pääomamarkkinoiden edustajia.

Juha Sarsama, s.1965

- › Toimitusjohtaja vuodesta 2007
- › Varatuomari, M.S.M (Boston University Brussels)
- › Aikaisempi työkokemus: Toimitusjohtaja OpusCapita Oy, hallintojohtaja Saarioinen Oy, talousjohtaja OpusCapita Oy
- › Muut luottamustehtävät: Tampereen kauppakamarin hallituksen jäsen

Simo Mustila, s.1967

- › Talousjohtaja vuodesta 2010
- › KTM, MBA
- › Aikaisempi työkokemus: F&I Manager Delta Motor Group Oy; Talous- ja hallintojohtaja DNA-konserni
- › Muut luottamustehtävät: Tampereen kauppakamarin finanssivaliokunnan jäsen

Heikki Nuutila, s. 1958

- › Kehitysjohtaja vuodesta 2008
- › YTM
- › Aikaisempi työkokemus: Toimitusjohtaja Tutor Partners Oy, johtaja Hermia Yrityskehitys Oy, johtaja Andersen Corporate Finance
- › Muut luottamustehtävät: -

*Heikki Nuutila siirtyy konsernin ulkopuolelle toisiin tehtäviin 1.1.2013 alkaen. Uutena kehitysjohtajana aloittaa 14.1.2013 hallintotieteiden lisensiaatti **Minna Telanne** (48), joka on toiminut aikaisemmin muun muassa liiketoimintajohtajana Leading Partners Oy:ssä, henkilöstöjohtajana OpusCapita Oy:ssä sekä konsulttina ja tulosityksikön päällikkönä MPS Finland Consulting Oy:ssä.*

Tapio Tommila, s. 1978

- › Sijoitusjohtaja vuodesta 2008
- › KTM
- › Aikaisempi työkokemus: Deloitte Corporate Finance Oy, PricewaterhouseCoopers Oy
- › Muut luottamustehtävät: -

Jukka Ala-Mello, s. 1963

- › Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2011, hallituksen jäsen vuodesta 2006
- › Kauppatieteiden maisteri, KHT, KONE Oyj:n johtaja
- › Aikaisempi työkokemus: PricewaterhouseCoopers Oy:n osakas 1995–2006, KHT-tilintarkastaja 1993–2006 ja tilintarkastaja 1987–1990 sekä Panostaja Oyj:n talouspäällikkö 1990–1993
- › Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja Security Trading Oy:ssä ja Holding Manutas Oy:ssä sekä hallituksen puheenjohtaja OWH-Yhtiöt Oy:ssä
- › Riippumaton jäsen

Eero Eriksson, s. 1963

- › Hallituksen jäsen vuodesta 2011
- › Valtiotieteiden maisteri. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian varatoimitusjohtaja
- › Aikaisempi työkokemus: Fennia-konsernin sijoitusjohtaja vuodesta 2002 alkaen, Eläke-Fennian sijoitusjohtaja 1998–2001, Merita Henkivakuutus Oy:n sijoitusjohtaja, Suomen Yhdyspankin pankinjohtaja
- › Muut luottamustehtävät: Fennia Varainhoidon hallituksen jäsen, Henki-Fennian hallituksen varajäsen, Diabetes tutkimussäätiön sijoitusvaliokunnan jäsen, Oulun Diakonissalaitoksen säätiön varainhoitvaliokunnan jäsen, Kyllikki ja Uolevi Lehikoisen säätiön hallituksen jäsen.
- › Riippumaton jäsen

Satu Eskelinen, s. 1961

- › Hallituksen jäsen vuodesta 2010
- › Diplomi-insinööri, Technopolis Oyj:n Tampereen Liiketoimintayksikön sekä Yrityspalveluiden johtaja
- › Aikaisempi työkokemus: Solteq Oyj:n konsultointi- ja teknologiayksikön yksikönjohtaja, Elisa Oyj:n aluejohtaja ja Soon Com Oyj:n markkinointijohtaja ja toimitusjohtaja
- › Muut luottamustehtävät: Tampereen Lääkärikeskus Oy:n hallituksen jäsen
- › Riippumaton jäsen

Hannu Martikainen, s. 1943

- › Hallituksen jäsen vuodesta 2007
- › Rakennusneuvos
- › Aikaisempi työkokemus: Parma Oy: toimitusjohtaja
- › Muut luottamustehtävät: Muotolevy Oy:n hallituksen jäsen
- › Riippumaton jäsen

Mikko Koskenkorva, s. 1982

- › Hallituksen jäsen vuodesta 2011
- › Ylioppilas, Pajakulma Oy IT-Projektipäällikkö
- › Aikaisempi työkokemus: Expert ASA Oy myynti 2003–2008
- › Muut luottamustehtävät: Johtopanostus Oy hallituksen jäsen, Rollock Oy hallituksen jäsen, Treindex Oy:n hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja
- › Riippumaton jäsen

2012 TILINPÄÄTÖS

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2012

Konsernitilinpäätös 2012, IFRS

- 50 Tuloslaskelma
- 51 Tase
- 52 Rahavirtalaskelma
- 53 Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 54 Tilinpäätöksen liitetiedot
- 83 Taloudelliset tunnusluvut

Emoyhtiön tilinpäätös 2012, FAS

- 85 Tuloslaskelma
- 85 Tase
- 86 Rahoituslaskelma
- 87 Tilinpäätöksen liitetiedot

- 91 Hallituksen ehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle
- 92 Tilintarkastuskertomus
- 95 Osakkeet ja osakkeenomistajat

Tilinpäätös tilikaudelta 1.11.2011–31.10.2012

Panostaja Oyj:n hallituksen toimintakertomus

Konsernin taloudellinen kehitys

Panostaja-konsernin liikevaihto oli päättyneellä katsauskaudella 156,8 milj. euroa (141,2 milj. euroa). Viennin osuus liikevaihdosta oli 12,5 milj. euroa eli 7,9 %. Edellisen tilikauden aikana toteutuneiden yritysostojen vaikutus 15,7 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 8,8 milj. euroa. Konsernin liikevaihdon kasvu aiheutui erityisesti edellisen tilikauden aikana toteutetuista yritysostoista sekä Turvallisuus-segmentin ja Digitaalisten painopalveluiden operatiivisen toiminnan kehitymisestä.

Konsernin kymmenestä liiketoimintaa harjoittavasta segmentistä seitsemän ylitti viime tilikauden liikevaihtotason. Kolme liiketoiminta-aluetta jäi viime tilikauden liikevaihtotasosta. Vastaavasti konsernin neljässä segmentissä liikevoitto parani ja kuudessa heikkeni viime tilikaudesta.

Konsernin koko tilikauden liikevoitto oli 4,2 milj. euroa (6,7 milj. euroa). Liikevoiton heikkeneminen 2,5 milj. euroa aiheutui pääasiassa Takoma- ja Lämpökäsittely segmentin heikentyneestä tuloskehityksestä. Merkittävin kertaluonteinen liikevoittoa rasittava erä on Takoman liikearvon arvonalentumiskirjaus 2,1 milj. euroa. Yritysostojen vaikutus liikevoiton kasvuun hankinnan kulut huomioiden oli 0,2 milj. euroa. Liikevoittoprosentti oli 0,3 % (0,5 %).

Tulos myydyistä liiketoiminnoista oli -1,2 milj. euroa. Oy Alfa-Kem Ab irtosi konsernista joulukuussa 2011 ja Lämpö-Tukku Oy maaliskuussa 2012. Vertailuvuoden osalta tilikaudella myytyjen liiketoimintojen liikevaihto koko viime tilikaudelta oli 21,8 milj. euroa, liiketappio -0,6 milj. euroa ja tilikauden tappio -0,7 milj. euroa. Konsernin tuloslaskelmaa ei sisällä vertailuvuodelta 2011 myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelmaa vaan tulos (-1,4 milj. euroa) on konsernin tuloslaskelmassa erotettu riville Tulos myydyistä liiketoiminnoista.

Ennen myytyjen liiketoimintojen erottamista tuloslaskelmassa jatkuvista liiketoiminnoista, konsernin vertailuvuoden liikevaihto koko tilikau-

delta oli 163,2 milj. euroa, liikevoitto 5,9 milj. euroa ja tulos ennen veroja 3,1 milj. euroa.

Konsernin nettoraahoituskulut katsauskaudella olivat noin -3,7 milj. euroa (-2,8 milj. euroa). Panostaja konsernin rahoitusasema ja likviditeetti säilyivät hyvinä. Rahoituskuluja katsauskaudella rasitti osakkuusyhtiö EcoSirin lainasaamisen arvonalentumiskirjaus 1,0 milj. euroa. Konsernin henkilöstön määrä tilikaudella oli keskimäärin 1 152 (1 034). Tilikauden lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 1 206 (1 097).

Takoma Oyj:n osakkeiden pääomanpalautukseen liittyvässä enakkopäätöksessä keväällä 2008, konserniverokeskus katsoi kokonaisarvion perusteella Panostaja Oyj:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi pääomasijoittajaksi. Pääomasijoittajalle käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitot ovat veronalaista tuloa.

Edellä mainitun enakkopäätöksen johdosta säännönmukaisessa verotuksessa 2007 konserniverokeskus on katsonut Panostaja Oyj:n edellä mainituksi pääomasijoittajaksi ja on verottanut Panostaja Oyj:tä eräistä käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista. Panostaja Oyj teki vuoden 2007 verotuksesta oikaisuvaatimuksen oikaisulautakunnalle vaatien käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen verovapautta. Verotuksen oikaisulautakunta hylkäsi Panostaja Oyj:n oikaisuvaatimuksen elokuussa 2009 ja Panostaja Oyj valitti tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Panostaja Oyj sai kesäkuussa 2011 tiedoksi Helsingin hallinto-oikeuden hylkäävän päätöksen koskien yhtiön valitusta. Panostaja Oyj haki asiassa valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta elokuussa 2011. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt yhtiön valituslupahakemuksen. Hallinto-oikeuden päätös jää siis voimaan. Koska Panostaja Oyj:n verotus on toimitettu viime vuosina konserniverokeskuksen tulkinnan mukaisesti pääomasijoittajana, tämän päätöksen johdosta Panostaja Oyj:lle ei maksuunpanna lisää veroa.

Lainvoimainen päätös vahvistaa Panostaja Oyj:n statuksen elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitettuna pääomasijoittajana ja siten selkeyttää yhtiön verotuksellista asemaa tulevaisuudessa.

Panostaja Oyj

Emoyhtiö Panostaja Oyj:n liikevaihto oli 0,06 milj. euroa (0,06 milj. euroa).

Liiketappio oli -2,8 milj. euroa (-6,9 milj. euroa). Emoyhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli -8,9 milj. euroa (-6,9 milj. euroa). Emoyhtiön tilikauden tappioksi muodostui -8,9 milj. euroa (-6,9 milj. euroa).

Konsernirakenne

Panostaja laajensi Lisäarvologiikka-segmenttiään, kun Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Vindea Group Oy osti toukokuun alussa pakkaus- ja logistiikkapalveluita tarjoavan HSG Logistics Oyj:n koko osakekannan.

Muodostuvan uuden kokonaisuuden yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2011 oli noin 27 miljoonaa euroa ja se työllistää 260 henkilöä. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Vindea Groupissa on noin 54 %.

Turvallisuus-segmentissä toteutettiin 29.5.2012 liiketoimintakauppa, jossa ostettiin IP-Valvonta Oyj:n liiketoiminta Helsingistä.

Panostaja tiedotti maaliskuussa Lämpö-Tukku Oyj:n koko osakekannan myynnistä Onninen Oyj:lle. Lämpö-Tukku Oy oli Panostajan 63,3 prosenttisesti omistaman Eurotermo Holding Oyj:n tytäryritys. Panostajalle maksettava vastike koostui kauppahinnasta ja sisäisten lainojen takaisinmaksusta eli yhteensä noin 2,4 miljoonasta eurosta. Panostaja ei kirjannut kaupasta myyntivoittoa tai tappiota. Kaupan toteuttaminen edellytti kilpailuviraston hyväksyntää. Panostajan tiedotti huhtikuun alussa kilpailuviraston hyväksymisestä ja kaupan lopullisuudesta.

Panostaja Oyj toteutti joulukuussa 2011 järjestelyn, jossa Spectra Yhtiöt Oy hankki osakevaihdolla 100 prosentin omistusosuuden Oy Alfa-Kem Ab:stä. Oy Alfa-Kem Ab muodosti aikaisemmin Teknokemia-segmenttiin Panostaja-konsernissa. Panostaja Oyj:n omistusosuus muodostuneesta kokonaisuudesta on 32 prosenttia, jonka Panostaja Oyj raportoi osakkuusyhtiönä tammikuusta 2012 lähtien. Oy Alfa-Kem Ab:n entinen emoyhtiö Annektor Oy sulautui Panostaja Oyj:hin 29.2.2012.

Tilikauden aikana Panostaja-konserni yksinkertaisti yhtiörakennettaan sulauttamalla neljä yhtiötä muihin Panostaja-konsernin yhtiöihin.

Kuluvalla tilikaudella Panostaja-konsernista on poistunut kaksi raportoitavaa segmenttiä yritysmyyntien myötä, Teknokemia ja LVI-Tukku-kauppa -segmentti. Viime tilikaudella konserni raportoi liiketoiminnan kolmessatoista segmentissä.

Panostaja-konsernin liiketoimintasegmentit

Panostaja-konsernin liiketoiminta raportoidaan yhdessätoista segmentissä, jotka ovat Digitaaliset painopalvelut, Takoma, Turvallisuus, Lisäarvologiikka, Helat, Autovaraosat, Lämpökäsittely, Puusepänteollisuus, Kannakkeet, Kiinnikkeet, sekä Muut (emoyhtiö ja kohdistamattomat).

Segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja ja koska näitä segmenttejä seurataan erillisenä liiketoimintoina.

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin.

Digitaaliset Painopalvelut

Kopijyvä Oy on yksi Suomen suurimpia digitaalisia painopalveluja tarjoavia yrityksiä. Yhtiöiden palvelumuotoja ovat kopiointi, tulostus, CAD-päällepiirto, digitaalinen painaminen, skannaus, SokoPro-projektipankki ja lähettipalvelut. Yhtiön toimipisteet sijaitsevat Keski-, Itä- ja Länsi-Suomen alueella sekä pääkaupunkiseudulla. Lisäksi yrityksellä on toimintaa Tallinnassa ja Pietarissa. Kopijyvä Oy kuuluu Digiprint Finland -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 65,3 prosenttia. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Heimo Viinanen.

Digitaaliset painopalvelut -segmentin liikevaihdon kasvu oli 3,5 milj. euroa. Digitaaliset painopalvelut -segmentin liikevaihto kasvoi 31,5 milj. eurosta 35,1 milj. euroon ja liikevoitto 4,1 milj. eurosta 5,5 milj. euroon. Vaikka hintakilpailu markkinalla kiristyi entisestään, saatiin hyvä liikevaihdon ja liikevoiton kehitys pidettyä positiivisena operatiivisen toiminnan tehokkuuden ansiosta. Segmentissä ei toteutettu tilikaudella yrityskauppoja, mutta Microtieto Suomi Oy fuusioitiin Kopijyvä Oyj:hyn. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 335 (325).

Takoma

Takoma-konserniin kuuluu neljä konepajateollisuuden yhtiötä, Hervannan Koneistus Oy, Takoma Gears Oy, TL-Hydraulics Oy ja Takoma Systems Oy. Emoyhtiönä toimii Panostajan 63,1 prosenttisesti omistama Takoma Oyj. Kaikkien yhtiöiden toimitusjohtajana aloitti 10.9.2012 Ari Virtanen.

Takoma-segmentin liikevaihdon kasvu oli 1,4 milj. euroa. Takoma-segmentin liikevaihto kasvoi 27,5 milj. eurosta 28,9 milj. euroon. Liiketappio kuitenkin kasvoi -1,4 milj. eurosta -5,0 milj. euroon. Segmentin liiketappiota rasitti 2,5 milj. euron suuruinen liikearvon arvonalentumiskirjaus. Panostaja-konsernitasolla Takoman liikearvon arvonalentumiskirjaus oli 2,1 milj. euroa. Segmentin markkinaympäristössä kesällä 2011 alkanut epävarmuus jatkui koko tilikauden ajan, ja Takoman volyymit ovat yhä kapasiteettiin nähden alhaiset. Lisäksi kapasiteetin käytön tehokkuuteen vaikuttaa asiakkaiden pienet tilauserät eikä kuluja ole saatu sopeutettua vaihtelevaan kysyntään. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 193 (190).

Turvallisuus

Flexim Security Oy on turvallisuusteknologian ja -palveluiden, lukituksen, oviautomaatiikan sekä kulunvalvontatuotteiden ja -ratkaisujen asiantuntija. Yhtiön toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Tampereella, Turussa, Porissa, Seinäjoella, Lahdessa, Jyväskylässä ja Oulussa. Flexim Security Oy kuuluu Flexim Group -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 70 prosenttia. Konsernin toimitusjohtajana toimii Jukka Laakso.

Turvallisuussegmentin liikevaihdon kasvu oli 4,3 milj. euroa. Liikevaihto kasvoi voimakkaasti 24,6 milj. eurosta 29,0 milj. euroon, mutta liikevoitto heikkeni lievästi 1,1 milj. euroon 1,2 milj. eurosta. Tilikaudella toteutettu tuote- ja palvelutarjonnan kehittäminen ja panostus kasvuun

rasitti tilikauden tulosta. Segmentissä toteutettiin katsauskaudella liiketoimintakauppa, jossa ostettiin LP-valvonta Oy:n liiketoiminta Helsingistä. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 212 (188).

Lisäarvologiikka

Vindea Oy on konepajalogistiikan ja teollisuuspakkaamisen johtava toimija, joka palvelee toimialansa johtavia konepajayrityksiä niin materiaalien hankintapalvelun, varastoinnin, tarkastuksen, tuotantologiikan kuin kattavien pakkausratkaisujenkin muodossa. Vindea Oy kuuluu Vindea Group -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 54,2 prosenttia. Konsernin toimitusjohtajana toimii Jouni Arolainen.

Vindea Group Oy osti toukokuun alussa pakkaus- ja logistiikkapalveluita tarjoavan HSG Logistics Oy:n koko osakekannan vahvistaen näin Lisäarvologiikka-segmenttiä. Lisäarvologiikka-segmentin liikevaihto kasvoi 15,4 milj. eurosta 23,3 milj. euroon, kasvusta HSG-hankinnan vaikutusta oli n. 6 milj. euroa. Samaan aikaan segmentin liikevoitto nousi 0,4 milj. eurosta 1,4 milj. euroon. Liiketuloksen positiiviseen kehittymiseen on myös vaikuttanut operatiivisen toiminnan tehostuminen. HSG Logistics Oy fuusioitiin Vindea Oy:n 31.10.2012. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 253 (131).

Helat

Suomen Helakeskus Oy on rakennus- ja kalustehelöjen keskeinen tukkauppa Suomessa, joka kuuluu Suomen Helasto -konserniin ja josta Panostajan omistusosuus on 95,3 prosenttia. Yhtiö toimii Seinäjoella. Konsernin toimitusjohtajana toimii Hannu Rantanen.

Helat-segmentin liikevaihto laski 11,4 milj. eurosta 10,3 milj. euroon. Katsauskauden liikevaihtoa heikensi Abloyn kanssa supistunut yhteistyö. Katsauskauden liikevoitto kuitenkin nousi lievästi 0,3 milj. eurosta 0,4 milj. euroon. Markkinoilla vallitseva epävarmuus on vaikuttanut segmentin toimintaan ja asiakaskysyntä on ollut alhaisella tasolla edellisvuoden tapaan. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 30 (32).

Autovaraosat

KL-Varaosat Oy on Tampereella, Jyväskylässä ja Rovaniemellä toimiva Mercedes Benz- ja BMW-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuoja, tukkauppa ja jälleenmyyjä. KL-Varaosat Oy kuuluu KL Parts -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 75 prosenttia. KL-Varaosat Oy:n toimitusjohtajaksi on kutsuttu KTM Juha Kivinen. Kivinen on aikaisemmin toiminut toimitusjohtajana Motal Oy:ssä. Kivinen ottaa toimitusjohtajan tehtävät vastaan viimeistään 4.2.2013 alkaen. KL-Varaosat Oy:n nykyinen toimitusjohtaja Jarkko Iso-Eskeli jatkaa tehtävässään uuden toimitusjohtajan Juha Kivisen aloittamisajankohtaan asti, jonka jälkeen Iso-Eskeli jää pois konsernin palveluksesta.

Autovaraosat-segmentin liikevaihto kasvoi 9,6 milj. eurosta 10,4 milj. euroon liikevoiton säilyessä edellisvuoden tasolla 1,1 milj. eurossa. Alkuperäisvaraosien kysyntä säilyi koko tilikauden hyvänä. Tampereella muutettiin katsauskauden aikana uusiin moderneihin tiloihin. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 38 (35).

Lämpökäsittely

Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalvelua Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. Heatmasters Group -konserniin kuuluu Suomessa kaksi liiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä Heatmasters Lämpökäsittely Finland Oy ja Heatmasters Technology Oy, jotka toimivat Lahdessa ja Kouvolassa. Konsernilla on lisäksi tytäryhtiöt Puolassa ja Ruotsissa. Heatmasters Group -konserni on Panostajan 80 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Heatmasters Group -konsernin Suomen yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Juha Saarikunnas.

Lämpökäsittely-segmentin liikevaihto supistui katsauskaudella 1,6 milj. euroa ja liikevoitto 1,1 milj. euroa. Liikevaihto heikkeni 9,0 milj. eurosta 7,5 milj. euroon ja liikevoitto 2,1 milj. eurosta 1,0 milj. euroon. Liikevaihdon sekä liikevoiton heikkenemiseen vaikutti Olkiluoto-projektin päätyminen sekä uusien projektien lykkääntyminen erityisesti Puolan yksikön toiminnan osalta. Operaattoriliiketoiminnan kysyntä on kesästä lähtien ollut selkeästi vertailukautta alhaisemmalla tasolla. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 65 (64).

Puusepänteollisuus

Matti-Ovi Oy valmistaa ja markkinoi päätuotteenaan massiivipuisia sisäovia. Yhtiön toimipiste on Laitilassa. Panostajan omistusosuus Matti-Ovi Oy:stä on 70 prosenttia. Matti-Ovi Oy:n toimitusjohtajana toimii Tapani Harjunen.

Puusepänteollisuus-segmentin liikevaihto kasvoi 5,8 milj. eurosta 6,1 milj. euroon. Liikevoitto kasvoi 1,0 milj. eurosta 1,3 milj. euroon. Vahvan kehityksen taustalla on Matti-Ovi -tuotemerkin edelleen vahvistunut markkina-asema sekä yhtiön hyvin johdettu ja tehokas operatiivinen toiminta. Erityisesti Norjan markkina kehittyi suotuisasti katsauskauden aikana. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 30 (32).

Kannakkeet

Toimex Oy harjoittaa LVI-alan kannakkeiden valmistusta ja myyntiä. Kannake-konsernin emoyhtiönä toimii Kannake Oy ja varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä Toimex Oy. Yhtiön toimipisteet sijaitsevat Tampereella ja Helsingissä. Panostajan omistusosuus on 70,4 prosenttia. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Kalervo Pentti.

Kannakkeet-segmentissä liikevaihto säilyi edellisvuoden tasolla 4,0 milj. eurossa, vaikka rakentamisen suhdannetilanne heikentyi nopeasti kesän aikana. Liikevoitto heikkeni lievästi 0,4 milj. eurosta 0,3 milj. euroon. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 16 (16).

Kiinnikkeet

Suomen Kiinnikekeskus Oy on kiinnikealan tarvikekauppa. Yhtiöllä on toimipisteet Tampereella ja Porissa. Tilikauden aikana lakkautettiin yhtiön Helsingin toimipiste. Suomen Kiinnikekeskus Oy kuuluu Kiinnikekeskus Services -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 90 prosenttia. Konsernin toimitusjohtajana toimii Ari Suomalainen.

Kiinnikkeet-segmentissä liikevaihto supistui lievästi 3,1 milj. eurosta 2,9 milj. euroon. Liiketappio heikkeni vastaavasti -0,1 milj. eurosta -0,3 milj. euroon. Teknologiateollisuuden markkinoilla epävarmuus jatkui ja asiakaskysyntä on pysynyt alhaisella tasolla, mikä heijastui myös

segmentin liikevaihtoon ja liiketulokseen. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 24 (25).

Muut liiketoiminnot

Muut liiketoiminnot -segmentti muodostuu emoyhtiö Panostaja Oyj:stä sekä segmenteille kohdistamattomista eristä. Konsernieliminoinnit raportoidaan kohdassa Eliminoinnit.

Muut-segmentin liikevaihdossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Emolle raportoi tilikaudella kolme osakkuusyhtiötä: Spectra Oy, Ecosir Group Oy ja PE Kiinteistörahasto I Ky. Kiinteistörahasto on lokakuussa 2012 päätetty purkaa, ja se on palauttanut realisoituneita varojaan omistajilleen. Osakkuusyhtiöiden osakkeiden arvo emon taseessa on 0,9 miljoonaa euroa.

Rahoitus

Konsernin rahavarat olivat 12,3 milj. euroa (14,6 milj. euroa). Konsernin omavaraisuusaste oli 34,1 % (33,4 %) ja korolliset nettovelat 40,5 milj. euroa (47,2 milj. euroa).

Konsernin maksuvalmius on hyvä. Kassavirta liiketoiminnasta oli katsauskaudella 10,6 milj. euroa (4,4 milj. euroa).

Emon ja sulautuneen Annetor Oy:n lainoja maksettiin pois 1.3.2012 vaihtovelkakirjalaina mukaan lukien yhteensä 7,8 milj. euroa. Samassa yhteydessä lainoja järjesteltiin uudelleen yhteensä 6,3 milj. euron arvosta.

Panostaja Oyj:n vaihdettavaa pääomallinaa tilikauden lopussa oli nettoveloista 14,4 milj. euroa (tilikauden alussa 20,6 milj. euroa).

Oman pääoman tuotto oli -5,4 prosenttia (5,0 %). Sijoitetun pääoma tuotto oli 2,2 prosenttia (5,6%).

Investoinnit sekä kehitykset

Konsernin bruttoinvestoinnit tarkastelukaudella olivat 6,2 milj. euroa (9,1 milj. euroa). Konsernin merkittäviä investointeja olivat mm. HSG Logistics Oy:n hankinta, Takoman Akaan uusien tehdastilojen käyttöönotto, Fleximin tuote- ja palvelukehitykseen liittyvät hankkeet, Heatmasterin Puolan tytäryhtiön hankkeet sekä Kopijyvän tietojärjestelmäprojektiit.

Kehitysmenoja aktivoitiin tilikaudella 0,1 milj. euroa. Aktivoitujen kehitysmenojen osuus konsernin liikevaihdosta oli 0,0 prosenttia.

Riskit

Konserni ottaa hallittuja riskejä hyödyntääkseen liiketoimintamahdollisuudet optimaalisella tavalla. Konsernin tavanomaiset liikeluonnolliset riskit liittyvät konsernin eri segmenttien markkina- ja kilpailutilanteeseen, asiakas- ja toimittajariskeihin sekä yrityskauppoihin ja näiden rahoitukseen liittyviin riskeihin.

Konsernin kaksitoista segmenttiä toimivat erilaisilla toimialoilla. Tavoitteena on, ettei konsernin taloudellinen tulos ole olennaisesti riip-

puvainen yksittäisen segmentin kehityksestä ja tuloksesta, mutta suhdanneilanteesta riippuen ja liiketoiminta-alueen kasvaessa sen merkitys koko konsernin kannalta korostuu, jolloin riski voi olla olennainen. Konsernin taloudellinen tulos ja kehitys eivät ole normaalisti yksittäisestä asiakkaasta riippuvainen, mutta yksittäisen segmentin tulokseen ja kehitykseen yhden tai useamman merkittävän asiakkaan menettämisellä voi olla taloudellisia vaikutuksia.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen yleisellä suhdannekehityksellä ja erityisesti Suomen talouden kehityksellä voi olla merkittävä vaikutus. Konsernin tulokseen ja kehitykseen vaikuttavat myös kausiluonteisuus. Liiketoimintojen kausivaihtelut vaikuttavat siten, että tavanomaisesti vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on heikompä kuin vuoden jälkimmäinen vuosipuolisko. Kilpailutilanteen jatkuva muutos kuten hintakilpailu ja yksittäiselle segmentille tulevat uudet kilpailijat voivat vaikuttaa konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, vaikka konserni ja sen segmentit kehittävät jatkuvasti toimintojaan kilpailutilanteen mukaisesti. Lisäksi konsernin eri segmenttien liiketoiminnassaan käyttämien raaka-aineiden hinta- ja saatavuusriskit voivat vaikuttaa merkittävästi yksittäisen segmentin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, muttei normaalisti merkittävästi koko konsernin kehitykseen ja tulokseen.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen ei normaalisti ole merkittävää vaikutusta valuuttakurssi-, korko-, rahoitus- ja luottotappioriskillä, mutta yksittäisen segmentin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen näillä riskeillä voi olla merkittävä vaikutus. Konserni ja sen eri segmentit ovat pyrkineet suojautumaan näiltä riskeiltä merkittävilä osin eri tavoin, mutta aina suojaaminen ei ole mahdollista.

Konsernin henkilöstöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli avainhenkilöiden ja henkilöstön rekrytoinneissa tai sitouttamisessa epäonnistutaan.

Ympäristöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konserni huomioi ympäristöasioihin liittyvän lainsäädännön ja sen mukanaan tuomat vastuut erityisen huolellisesti ja pyrkii toiminnassaan noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita. Konsernin tiedossa ei ole mitään merkittäviä ympäristöasioihin liittyviä riskejä.

Konsernilla on laaja vakuutusurva, joka kattaa aineelliset vahingot vakuutusehtojen mukaisesti. Omaisuusriskien vakuutusosaa seurataan säännöllisesti. Takuu-, keskeytys-, tuotevastuu- ja korjausriskeihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin yhtiöt pyrkivät varautumaan näihin riskeihin panostamalla toimitusketjun hallintaan, oman toiminnan laatuun ja tuotekehitykseen sekä riskien säännönmukaiseen arviointiin. Mikäli mahdollista nämä riskit kätetaan myös vakuutusurvalla.

Yrityskauppoihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on kasvaa myös yritysostojen kautta. Yritysostoihin liittyvää konsernin taseeseen kirjattua liikearvoa on n. 34,3 milj. euroa. IFRS-raportointiin siirtymisen jälkeen liikearvoa ei poisteta säännöllisesti vuosittain, vaan

poistojen sijaan tehdään arvonalentumistaus vähintään vuosittain tai silloin, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvoja tarkistetaan normaalisti viimeisen vuosipuoliskon aikana budjetointiprosessin yhteydessä. Kansainvälinen investointilama voi edelleen pitkittyessään johtaa joidenkin segmenttien liikearvotestauksen perusteena olevien ennusteiden muuttumiseen. Tällaisesta muutoksesta saattaisi aiheutua liikearvojen alaskirjaustarvetta.

Viranomaisten määräykset voivat vaikuttaa konsernin ja segmenttien kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen. Konsernissa ja eri segmenteissä seurataan määräysten muutoksia ja niihin pyritään reagoimaan ennakoita mikäli mahdollista.

Hallinto ja yhtiökokoukset

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 31. tammikuuta 2012 Tampereella. Panostaja Oyj:n hallitukseen valittiin edelleen Jukka Ala-Mello, Satu Eskelinen, Hannu Martikainen, Hannu Tarkkonen, Mikko Koskenkorva ja Eero Eriksson. Välittömästi yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi valittiin Hannu Tarkkonen. Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin KHT Markku Launis ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy vastuullisena tilintarkastajana KHT Janne Rajalahti.

Yhtiökokous hyväksyi esitetyn tilinpäätöksen 1.11.2010–31.10.2011 sekä hallituksen ehdotuksen tilikauden voiton siirtämisestä voittovaroihin ja että pääoman palautusta jaetaan 0,05 euroa per osake. Pääoman palautuksen täsmäytyspäivä oli 3.2.2012 ja maksupäivä 10.2.2012. Lisäksi yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona voittovaroista tai varojenjakona sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 5.200.000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka.

Lisäksi yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti, että yhtiökokouksen päättyessä alkavalta ja vuoden 2013 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättävältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosipalkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille vuosipalkkiona 20.000 euroa. Yhtiökokous päätti edelleen, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annettun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana.

Lisäksi varsinainen yhtiökokous peruutti yhtiökokouksen 27.1.2011 antaman omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen ja valtuut-

ti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta siten, että omia osakkeita hankitaan yhdessä tai useammassa erässä siten, että valtuutuksen perusteella voidaan omia osakkeita hankkia enintään 5.100.000 osaketta, mikä vastaa noin 9,86 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla.

Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus on voimassa 31.7.2013 saakka.

Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankinnasta katsauskauden aikana.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran toimitusjohtaja Hannu Tarkkonen ilmoitti luopuvansa Panostajan hallituksen jäsenen tehtävästään 10.5.2012. Panostaja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään kuusi (6) varsinaista jäsentä, jonka mukaisesti hallitus jatkaa viidellä (5) jäsenellä. Hallituksen uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin 24.10.2012 Eero Eriksson.

Osakepääoma

Tilikauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 51 733 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä tilikauden lopussa oli 552 566 kappaletta (tilikauden alussa 601 875 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 1,1 prosenttia koko tilikauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 27.1.2011 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2011 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 12 000 kappaletta osakkeita ja yhtiökokouksen 31.1.2012 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 12 763, 12 046 sekä 12 500 kappaletta.

Osakekurssin kehitys ja osakkeenomistus

Panostaja Oyj:n osakkeen kurssi vaihteli tilikauden aikana 0,73 euron ja 1,05 euron välillä. Osakkeiden osakevaihto katsauskaudella oli 5 725 530 kappaletta, mikä edustaa 11,1 % osakekannasta. Osakkeen lokakuun päätöskurssi oli 0,76 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo oli lokakuun lopussa 39,3 milj. euroa ja yhtiöllä oli 3 780 osakasta (3 826).

Oman pääoman ehtoiset vaihtovelkakirjalainat

Vaihdeettavaa pääomalainaa 2011 oli katsauskauden lopussa jäljellä 15 000 000 euroa. Lainan korko on 6,5 prosenttia ja laina-aika

7.2.2011–1.4.2016. Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa ja lainaosuudet voidaan vaihtaa enintään 6 818 181 yhtiön osakkeeseen. Lainaosuuksia on yhteensä 300 kappaletta ja ne ovat kaupankäynnin kohteena Nasdaq OMX Helsinki Oy:n pörssilistalla. Osakkeiden vaihtokurssi merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Vaihdettava pääomalaina 2006 laina-aika päättyi 1.3.2012. Laina maksettiin takaisin yhtenä eränä laina-ajan päättymispäivänä. Lainalle maksettiin kiinteää 6,5 prosentin vuotuisia korkoa. Korke maksettiin viimeisen kerran laina-ajan päätyessä.

Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

Yhtiön hallitus esittää, että tilikaudelta ei jaeta osinkoa. Lisäksi hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että pääoman palautusta maksetaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta. Pääoman palautus maksetaan osakkeenomistajalle, joka pääoman palautuksen täsmäytyspäivänä 1.2.2013 on merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että pääoman palautus maksetaan 8.2.2013.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa pääoman palautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävien varojen jaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 5 200 000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojen jakoon liittyvistä ehdoista.

Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Hallitus on arvioinut, ettei pääoman palautus vaaranna yhtiön maksukykyä.

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään 29.1.2013 Tampereella.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Panostaja tiedotti 6.11.2012, että sen tytäryhtiö Suomen Helasto Oy on ostanut kalusteheloen tukkukauppapalveluita tarjoavan Oy Eurohela Trading Ltd:n koko osakekannan. Eurohela Tradingin liikevaihto vuonna 2011 oli n. 3,8 miljoonaa euroa.

Yrityskaupan myötä Panostaja vahvistaa helojen tukkukauppaan erikoistunutta segmenttiään monipuolisella tuotetarjonnalla ja kattavalla myyntiverkostolla. Samassa yhteydessä segmentti järjestellään siten, että kaluste- ja rakennushelojen liiketoiminta eriytetään omiin yhtiöihinsä. Suomen Helasto Oy:n tytäryhtiöt Oy Eurohela Trading Ltd ja Suomen Helakeskus Oy yhdistyvät Suomen Helakeskus Oy:ksi, joka keskittyy kalustehela-liiketoimintaan. Järjestelyn yhteydessä aloittava Suomen Helasto Oy:n uusi tytäryhtiö Rakennushelasto Oy keskittyy rakennushelaliiketoimintaan. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Suomen Helasto Oy:ssä on noin 95 %.

Panostaja Oyj tiedotti 7.11.2012 ostaneensa 60 %:a sisäkat- torakentamisen materiaali-, laskenta- ja suunnittelupalveluita tarjoavan Selog Oy:n osakekannasta. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa liiketoimintaansa ja perustaa konserniin uuden sisäkatomateriaalien tukkupalveluihin erikoistuvan segmentin. Osana järjestelyä Selog Oy:n omistajat jatkavat uuden segmentin vähemmistöomistajina.

Panostaja tiedotti 12.11., että Panostaja-konserniin kuuluvan KL-Varaosat Oy:n toimitusjohtajaksi on kutsuttu KTM Juha Kivinen (48 v). Kivinen on aikaisemmin toiminut toimitusjohtajana Motoral Oy:ssä. Kivinen ottaa toimitusjohtajan tehtävät vastaan viimeistään 4.2.2013 alkaen. KL-Varaosat Oy:n nykyinen toimitusjohtaja Jarkko Iso-Eskeli jatkaa tehtävässään uuden toimitusjohtajan Juha Kivisen aloittamisajankohtaan asti, jonka jälkeen Iso-Eskeli jää pois konsernin palveluksesta.

Panostaja tiedotti 28.11., että Panostaja Oyj:n kehitysjohtaja YTM Heikki Nuutila siirtyy toisiin tehtäviin 1.1.2013 alkaen. Nuutila jatkaa vielä Panostaja-konsernin joidenkin liiketoiminta-alueiden hallituksen jäsenenä. Uutena kehitysjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä Panostaja Oyj:ssä aloittaa 14.1.2013 hallintotieteiden lisensiaatti Minna Telanne (48).

Panostaja tiedotti 4.12.2012, että sen tytäryhtiö Digiprint Finland Oy on ostanut DMP-Digital Media Partners Oy:n koko osakekannan. DMP-konserni tarjoaa monipuolisia paino-, julkaisu- ja tuotantopalveluita markkinointiviestinnän toteuttamiseksi. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa digitaalisiin painopalveluihin erikoistunutta segmenttiään, johon entuudestaan kuuluu Kopijyvä-konserni.

Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Digiprint Finland Oy:ssä on noin 56 %. Osana järjestelyä DMP-Digital Media Partners Oy:n omistajista tulee Digiprint Finland Oy:n vähemmistöomistajia. Järjestelyn jälkeen Digiprint Finland Oy omistaa kokonaan Kopijyvä Oy:n ja DMP-Digital Media Partners Oy:n. Kopijyvä Oy:n toimitusjohtaja Heimo Viinanen jatkaa Kopijyvä Oy:n ja Digiprint Finland Oy:n toimitusjohtajana ja merkittävänä omistajana. Jyrki Narinen jatkaa DMP-Digital Media Partners Oy:n toimitusjohtajana.

Näkymät tulevalle tilikaudelle

Panostaja-konserni keskittyy liiketoimintastrategiansa mukaisesti omistaja-arvon kasvattamiseen konsernin omistamilla segmenteillä. Omistaja-arvon kehittymistä seurataan jatkuvasti osana muuttuvaa toimintaympäristöä ja päätöksiä segmenttien kehittämisestä tai luopumisista tehdään omistaja-arvon maksimoimiseksi. Aktiivinen omistaja-arvon kehittäminen, pääomien tehokas allokoiminen ja rahoitusmahdollisuudet luovat edelleen hyvän perustan toiminnan laajentamiselle. Omistusjärjestelyjen tarve pk-yrityksissä mahdollistaa sekä laajentumisen jatkamisen uusille segmenteille että nykyisten segmenttien kasvattamisen. Tavoitteena on myös aktivoitua luopumisten osalta ottaen huomioon yrityskaupamarkkinan kehittyminen.

Suhdanneodotukset nykyisten segmenttien toimialoilla ovat voimakkaasti sidoksissa asiakasyritysten näkyymiin. Suhdanneodotuksia leimaa edelleen epävarmuus ja kasvuennusteita on tarkistettu alaspäin erityisesti euroalueen luottokriisin ja talouden kasvun hidastumisen joh-

dosta. Panostaja-konsernin eri segmenteissä näkymät vaihtelevat varovaisen positiivisista neutraaleihin. Markkinoilla on edelleenkin riittävästi mahdollisuuksia yritysostoihin ja Panostaja-konsernin kasvustrategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla. Myös joistain segmenteistä luopumisia viedään aktiivisesti eteenpäin, jotta pääomia voidaan irrottaa uusiin hankkeisiin. Konsernin liikevaihdon arvellaan kasvavan ja konsernin liikevoiton paranevan tilikaudella 2013.

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	1.11.2011–31.10.2012	1.11.2010–31.10.2011
Liikevaihto		156 819	141 152
Liiketoiminnan muut tuotot	9	1 172	887
Materiaalit ja palvelut		67 125	62 419
Henkilöstökulut	11	52 180	44 307
Poistot ja arvonalentumiset	12	7 561	5 041
Liiketoiminnan muut kulut	13	26 889	23 537
Liiketulos		4 236	6 735
Rahoitustuotot	14	362	581
Rahoituskulut	15	-4 072	-3 392
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	10	401	205
Tulos ennen veroja		927	4 128
Tuloverot	16	-2 181	-524
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista		-1 254	3 604
Tappio myydyistä liiketoiminnoista	7	-1 236	-1 388
Tilikauden tulos		-2 490	2 216
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-1 984	937
Määräysvallattomille		-506	1 279
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0,015	0,027
Laimennettu		-0,015	0,027
Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista	17		
Laimentamaton		-0,024	-0,008
Laimennettu		-0,024	-0,008
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liiketoiminnoista	17		
Laimentamaton		-0,039	0,019
Laimennettu		-0,039	0,019
Laaja konsernin tuloslaskelma			
Kauden tulos		-2 490	2 216
Laajan tuloslaskelman erät			
Muuntoerot		103	-135
Kauden laaja tulos		-2 387	2 081
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-1 881	802
Määräysvallattomille		-506	1 279

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin tase, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	31.10.2012	31.10.2011
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	18	34 348	36 529
Muut aineettomat hyödykkeet	18	6 081	5 049
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	18 996	20 061
Osuudet osakkuusyhtiöissä	20	3 824	2 740
Muut pitkäaikaiset varat	21	8 452	8 271
Laskennalliset verosaamiset	22	4 623	4 826
Pitkäaikaiset varat yhteensä		76 324	77 476
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	23	18 639	24 005
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	25 111	26 171
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		182	136
Rahavarat	25	12 347	14 643
Lyhytaikaiset varat yhteensä		56 278	64 955
Varat yhteensä		132 601	142 431
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	26	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	26	4 646	4 646
Muuntoero		-66	-169
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	26	16 523	19 023
Kertyneet voittovarot		1 981	4 047
Yhteensä		28 653	33 116
Määräysvallattomien omistajien osuus		16 520	14 270
Oma pääoma yhteensä		45 173	47 386
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	22	1 505	1 520
Oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina	27	14 414	14 264
Rahoitusvelat	27	27 752	32 679
Pitkäaikaiset velat yhteensä		43 672	48 463
Lyhytaikaiset velat			
Oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina	27	0	5 631
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	27	14 555	13 761
Ostovelat ja muut velat	28	28 909	26 920
Varaukset	29	292	270
Lyhytaikaiset velat yhteensä		43 756	46 582
Velat yhteensä		87 428	95 045
Oma pääoma ja velat yhteensä		132 601	142 431

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

1 000 euroa	Liitetieto	2012	2011
Liiketoiminta			
Tilikauden tulos		-2 490	2 215
Oikaisut:			
Poistot	12	7 607	5 200
Rahoitustuotot ja -kulut	14,15	3 840	2 988
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	10	-400	-205
Verot	16	2 207	527
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	9,13	34	-80
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		704	118
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		11 502	10 763
Käyttöpääoman muutos			
Korottomien saamisten muutos		-77	-3 843
Korottomien velkojen muutos		3 247	2 366
Vaihto-omaisuuden muutos		2 210	-1 202
Käyttöpääoman muutos		5 380	-2 679
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja			
Rahoituserät ja verot:			
Maksetut korot		-3 509	-3 252
Saadut korot		384	644
Maksetut verot		-3 170	-1 122
Rahoituserät ja verot		-6 295	-3 730
Liiketoiminnan nettorahavirta		10 586	4 354
Investoinnit			
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		-4 417	-4 013
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynti		273	360
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	6	-1 806	-1 995
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	7	125	408
Osakkuusyhtiöiden myynti		8	34
Muiden osakkeiden myynnin luovutusvoitot		3	3
Lainasaamisten takaisinmaksut		-128	-1 579
Investointien nettorahavirta		-5 942	-6 782
Rahoitus			
Osakeanti		1 521	6 053
Lainojen nostot		12 594	19 437
Lainojen takaisinmaksut		-17 916	-17 743
Omien osakkeiden myynti		44	942
Maksetut osingot		-3 216	-2 853
Rahoituksen nettorahavirta		-6 972	5 836
Rahavarojen muutos		-2 328	3 408
Rahavarat kauden alussa		14 643	11 271
Valuuttakurssien vaikutus		32	-36
Rahavarat kauden lopussa		12 347	14 643

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

milj. euroa	Liitetieto	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.11.2010		5 529	4 646	11 574	-57	5 598	27 290	13 402	40 692
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						937	937	1 279	2 216
Oman pääoman osuus vaihdettavasta pääomalainasta	27			481			481		481
Muuntoerot					-112	-23	-135		-135
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	481	-112	914	1 283	1 279	2 562
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako	26					-2 555	-2 555	-265	-2 820
Osakeanti	26			5 738			5 738		5 738
Osakemerkintä	26		40	276			316		316
Omien osakkeiden hankinta	26								
Omien osakkeiden myynti	26,34			942			942		942
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot						90	90	-146	-56
Palkitsemisjärjestelmä	34			12			12		12
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	40	6 968	0	-2 465	4 543	-411	4 132
Oma pääoma 31.10.2011		5 529	4 686	19 023	-169	4 047	33 116	14 270	47 386
Oma pääoma 1.11.2011		5 529	4 686	19 023	-169	4 047	33 116	14 270	47 386
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						-1 984	-1 984	-506	-2 490
Muuntoerot					103		103		103
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	103	-1 984	-1 881	-506	-2 387
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako	26						0	-660	-660
Pääoman palautus	26			-2 557			-2 557		-2 557
Omien osakkeiden myynti	26,34			44			44		44
Palkitsemisjärjestelmä	34			13			13		13
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	-2 500	0	0	-2 500	-660	-3 160
Tytärtyhtiöomistusosuuksien muutokset									
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinnat, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa								3 416	3 416
Tytärtyhtiöomistusosuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa	8					-82	-82		-82
Oma pääoma 31.10.2012		5 529	4 686	16 523	-66	1 981	28 653	16 520	45 173

Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot

1. Yrityksen perustiedot

Panostaja Oyj yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("Panostaja" tai "konserni") muodostavat monialakonsernin, jonka päämarkkina alue on Suomi. Konserni toimii tilinpäätöshetkellä yhdessätoista segmentissä. Emoyhtiö Panostaja Oyj sijoittaa suomalaisiin pieniin ja keskiuuriin yrityksiin ensisijassa yritysostoin.

Panostaja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, joka toimii Suomen valtion lainsäädännön alaisena. Yhtiön osakkeet on noteerattu julkisesti vuodesta 1989. Yhtiön osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä. Yhtiön kotipaikka on Tampere ja sen pääkonttorin osoite on Kalevantie 2, 33100 Tampere, mistä jäljennös konserniti-linpäätöksestä on saatavissa. Panostaja Oyj:n hallitus on kokoukses-saan 13. joulukuuta 2012 hyväksynyt tämän konserniti-linpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen 29.1.2013 pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperiaatteet

Konserniti-linpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2012 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstan-dardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menet-telyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konserniti-linpäätöksen liitetiedot ovat myös suoma-laisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisö-lainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konserniti-linpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin pe-rustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja. Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamien tilinpäätöksen laatimis-periaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

Tytäryritykset

Konserniti-linpäätökseen sisältyvät emoyritys Panostaja Oyj ja kaikki sen tytäryritykset.

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Myös potentiaalisen äänivallan olemas-saolo on otettu huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliseen äänivaltaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saa-miseksi sen toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamene-telmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkel-lä. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pää-omanehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsi-teltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omak-si pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään ar-voon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voit-to tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti tai muihin laajan tuloksen eriin. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konserniti-linpäätökseen siitä het-kestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytär-yritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konserniti-linpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tap-pio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautumi-nen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyri-tyksen omistajille ja määräysvallattomien omistajille esitetään laajan tu-loslaskelman yhteydessä. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai mää-rään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle. Laa-ja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omista-jien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuulu-va osuus omasta pääomasta esitetään omana eräänään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käy-pään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vai-kutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konserniti-linpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konser-nin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen vel-voitteiden täyttämiseen.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietyksen välillä on eliminoitu konsernin omistuosuuden mukaisesti. Osakkuusyrietyssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Konsernin omistuosuutta

vastaava tulos esitetään konsernin tuloslaskelmassa rivillä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.

Segmenttiraportointi

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa.

Valuuttamääräiset erät

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttu. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaihtuun määrällisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaraiset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton läpupuolelle. Ei-monetaraiset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmien tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskikurssia ja taseet tilinpäätöspäivän päätymiskurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja omissa pääomassa aiheuttavat muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloslaskelman eriin ja se sisältyy omissa pääomassa erään muuntoerot. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenojen eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan laajan tuloslaskelman eriin. Kun ulkomainen yksikkö myydään osittain tai kokonaan, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Liikevaihtoa esitettäessä myyntituotoista on vähennetty välilliset verot ja alennukset.

Tuotot kirjataan saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Tuloutus tapahtuu luovutettaessa suorite.

Liikevoitto

IAS 1 – Tilinpäätöksen esittäminen ei määrittele liikevoiton tai -tappion käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla oikaistuna, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä, muuten ne ovat kirjattu rahoituseriin.

Tuloverot

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpä-

töspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuus- tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja myydyt toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Poistot pitkäaikaisista omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-alueetta tai maantieteellistä toiminta-alueetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä merkittävästä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Myyjien toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

1.1.2009 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettoarvonsa käyvästä arvosta.

Liikearvo testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta ja se arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun niiden voidaan luotettavasti odottaa tuottavan konsernille taloudellista hyötyä tulevaisuudessa sekä kun hankintameno pystytään luotettavasti määrittämään ja myös muut IAS 38:n kriteerit, kuten tuotteen tekniset ja taloudelliset toteuttamiskriteerit, täyttyvät. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhemminä tilikausina.

Muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Yhtiön kaikilla aineettomilla hyödykkeillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika.

Aineettomia oikeuksia ovat ohjelmistolisenssit, liittymismaksut ja asiakkassuhteet. Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät atk-ohjelmia.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelmanmukaiset ohjeelliset poistoajat:	
Kehittämismenot	5 vuotta
Aineettomat oikeudet	3–5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5–10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään tasapoiotot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	20–25 vuotta
Koneet ja kalusto	3–5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, niitä muutetaan vastaavasti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot määritetään vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon, ja ne esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muina tuottoina tai kuluina.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernille on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingisopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Vastaavat leasingvuokravastuut rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin eräntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana, siten että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokranantajan kannettavaksi, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä havaitaan, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat

hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio perutetaan, jos omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio perutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä), jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjatua arvonalentumistappiota ei peruteta.

Julkiset avustukset

Aineettomien hyödykkeiden tai aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen omaisuuserän kirjanpitoarvosta silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiin. Nettorealisointi on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkuranttiin omaisuuden osalta.

Rahoitusjohdannaiset

Johdannaisopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Konserni ei sovelta suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin, koska koronvaihtosopimukset

eivät täytä IAS 39:ssä määriteltyjä suojauslaskennan ehtoja. Tällöin suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvarat ja Rahoitusvelat

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahavarat. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja. Tähän ryhmään kuuluvat omaisuuserät kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, paitsi milloin niiden erääntymiseen on yli 12 kuukautta. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksista johtuvat voitot ja tappiot esitetään tuloslaskelmassa sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määriteltävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä myytävissä oleviksi. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen ja ne, joilla ei ole kiinteää eräpäivää, arvostetaan hankintahintaan. Lainat ja muut saamiset sisältyvät taseeseen luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä. Myyntisaamiset arvostetaan alkuperäisen lasketun määrän mukaisesti vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

Myytävissä olevat rahavarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Ne kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, ellei johdolla ole aikomusta pitää kyseistä sijoitusta kauemmin kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Myytävissä olevien rahavarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erään Voittovarot sisältyvissä käyvän arvon rahastossa verovaihtuvuus huomioon ottaen. Listaamattomat arvopaperit, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määriteltävissä, merkitään taseeseen hankinta-arvoon.

Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi luokittelun muutoksista johtuvina oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Shekkitililuotot on esitetty muissa lyhytaikaisissa veloissa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta objektiivista näyttöä. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys ja maksujen laiminlyönti ovat näyttöjä arvonalentumisesta. Lainasaamisille tehdään arvonalennus, mikäli niiden tasearvo on suurempi kuin arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Tuloslaskelmaan kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioidujen vastaisten rahavirtojen erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä tilikaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeeseen tapahtumaan, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvelat

Lainat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tämän jälkeen ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää; saadun maksun (transaktiomenoilla vähennettynä) ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus kirjataan korkokuluksi laina-aikana.

Vaihtovelkakirjalainan velkakomponentin käypä arvo määritetään käyttäen vastaavan vaihto-oikeudettoman lainan markkinakorkoa. Tämä määrä esitetään jaksotettuun hankintamenoon perustuvaan määrään velkana, kunnes sen voimassaolo lakkaa vaihdon tapahtuessa tai lainan erääntymisessä. Jäljelle jäävä osa kohdistetaan vaihto-oikeuteen. Se kirjataan omaan pääomaan verovaihtuvuus vähennettynä.

Vaihtovelkakirjalaina on jaettu omaan ja vieraaseen pääomaan. Lainan vieraan pääoman komponentti kirjataan alun perin määrään, joka on määritelty käyttämällä vastaavan velan markkinakorkoa lainan liikkeellelaskuhetkellä. Oman pääoman komponentti kirjataan alun perin koko lainan käyvän arvon ja vieraan pääoman komponentin käyvän arvon erotuksena. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen vaihtovelkakirjalainan vieraan pääoman komponentti arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Lainan oman pääoman komponenttia ei arvosteta uudelleen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lukuun ottamatta tapauksia, joissa se vaihdetaan osakkeiksi tai sen voimassaolo lakkaa.

Lainat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta lykätä niiden suorittamista vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi, kun ne toteutuvat. Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määriteltävissä luotettavasti.

Eläkevastuut

Konsernin eläkejärjestelyt on luokiteltu maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisella eläkejärjestelyllä tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhteisölle. Yhtiöllä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, jos kyseisellä erillisellä yhteisöllä ei ole riittävästi varoja suorittaakseen kaikille henkilöille heidän kuluvalle tai aikaisemmalla tilikaudella suorittamaan-

sa työhön liittyviä etuusia. Maksupohjaiseen järjestelyyn suoritettavat maksut kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta maksu suoritetaan.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina. Omana pääomana maksettavista liiketoimista aiheutuva meno määritetään myöntämispäivän käyvän arvon perusteella. Yhtiö määrittää käyvän arvon asianmukaista hinnoittelumenetelmää käyttäen. Omana pääomana maksettavista liiketoimista johtuva meno ja vastaava oman pääoman lisäys kirjataan sen ajanjakson kuluessa, jona työtä suoritetaan ja/tai työn suorittamiseen perustuvat ehdot täyttyvät. Kyseinen ajanjakso päättyy päivänä, jona asianomaiset henkilöt ovat täysin oikeutettuja palkitsemiseen ("oikeuden syntymisaikankohhta"). Omana pääomana maksettavista liiketoimista kuhunkin tilinpäätöspäivään mennessä kirjatut kertyneet kulut kuvastavat sitä, miltä osin oikeuden syntymisaikajakso on kulunut loppuun, sekä konsernin parasta arviota niiden oman pääomanehtoisien instrumenttien lukumäärästä, joihin lopulta syntyy oikeus. Tulosvaikutus esitetään konsernin tuloslaskelmassa henkilöstökuluissa.

Varaukset

Varaukset kirjataan kun yrityksellä on aikaisempien tapahtumien seurauksena laillinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutumisen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä.

Konserni on soveltanut 1.11.2011 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla on ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Improvements to IFRSs -muutokset, toukokuu 2010) (voimaan pääsääntöisesti 1.7.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Hankkeeseen kuuluvat muutokset koskevat yhteensä 7 standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutoksilla ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia konsernin tilinpäätökseen.

Konserni on soveltanut 1.11.2011 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla ei ole ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- Muutokset tulkintaan IFRIC 14 Etukäteen suoritettujen vähimmäisrahasointivaatimukseen perustuvat maksut (voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksella korjataan ei-toivottu vaikutus, joka on seurannut tulkinnasta IFRIC 14 IAS 19 – Etuus pohjaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän yläraja, vähimmäisrahasointivaatimukset ja näiden välinen yhteys. Muutosten jälkeen yritykset saavat merkitä varoiksi taseeseen joitakin vapaaehtoisesti etukäteen suoritettuja vähimmäisrahasointivaatimukseen perustuvia maksuja. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Uudistettu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä (voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Lähipiiriin

määritelmää on täsmennetty, ja tietyt julkiseen valtaan sidoksissa olevia yhteisöjä koskevat liitetietovaatimukset muuttuvat. Uudistetulla standardilla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

- Muutos IFRS 7:ään Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (voimaan 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutos tuo lisää läpinäkyvyyttä rahoitusinstrumenttien luovutuksia koskevien liiketoimien esittämiseen ja parantaa käyttäjien mahdollisuuksia saada käsitys rahoitusinstrumenttien luovutuksiin liittyvistä riskeistä ja näiden riskien vaikutuksesta yhteisön taloudelliseen asemaan, erityisesti kun kyseessä on rahoitusvarojen arvopaperistaminen.

3. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskit

Konserni altistuu toimintansa seurauksena useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoite on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen. Pääasialliset rahoitusriskit ovat korkoriski, luottoriski ja maksuvalmiusriski. Konsernin riskienhallinnan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa emoyritys yhdessä tytäryritysten kanssa.

Valuuttakurssiriski

Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille.

Korkoriski

Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihtelusta. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta, jotka ovat hajautettu vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Tilikauden lopussa veloista vaihtuvakorkoisia oli 42 349 tuhatta euroa (46 325 tuhatta euroa) ja kiinteäkorkoisia 14 414 tuhatta euroa (19 895 tuhatta euroa).

Osa konsernin tytäryhtiöistä käyttää koronvaihtosopimuksia, joilla on suojattu 18,8 milj. euroa (24,2 milj. euroa) vaihtuvakorkoisista lainoista. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa.

Korkoriskin herkkyysanalyysi

Seuraava taulukko havainnollistaa, miten korkojen kohtuullisen mahdollinen muutos, muiden muuttujien pysyessä vakiona, vaikuttaa konsernin tulokseen vaihtuvakorkoisten velkojen korkokustannuksen muutosten seurauksena.

1 000 euroa	1 %-yksikön korkeampi Tuloslaskelma	1 %-yksikön matalampi Tuloslaskelma
	Korkomuutoksen vaikutus	
2012	-427	427
2011	-490	490

Luottoriski

Luottoriskiä hallitaan konsernitasolla myyntisaamisiin liittyvää riskiä luokun ottamatta. Konserniyritykset tarkistavat asiakkaiden luottokelpoisuu-

den vähintään asiakassuhdetta perustettaessa. Luottoriskin minimoimiseksi pyritään saamaan turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Konsernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatkuneet vakiintuneet liikesuhteet. Konsernilla ei ole merkittävää luottoriskikeskittymää.

Konsernin rahavaroihin ja johdannaissopimuksiin liittyvä luottoriski on alhainen, sillä kyseisiä rahoitussopimuksia tahdään vain hyvän luottoluokituksen omaavien pankkien kanssa konsernin riskienhallinnan toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Maksuvalmiusriski

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoittajia ja eri rahoitusmuotoja. Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli käytettävissään nostamattomia luottolimiittejä 1.534 tuhatta euroa. Konsernin tärkeimmät lainakovenantit raportoidaan rahoittajille puolivuositain. Jos konserni rikkoo lainakovenanttiehtoja, velkoja voi vaatia lainojen nopeutettua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenanttiehtojen täyttymistä säännöllisesti. Konsernin emoyhtiö on antanut vakuuksia rahoittajille tytäryhtiöiden puolesta velkojen vakuudeksi (Tilinpäätöksen liitetieto 33).

Yhtiökokouksen 18.12.2007 antamalla valtuutuksella hallitus päätti osakkeenomistajien merkintäoikeudesta poiketen tarjota kotimaisen institutionaalisten sijoittajien merkittäväksi vaihdettavan pääomalan 2011.

Tarjottavan vaihdettavan pääomalan määrä oli 15.000.000 euroa, josta koko summa tuli merkityksi. Lainan pääomalle maksetaan kiinteää vuotuista korkoa 6,5 %. Laina-aika on 7.2.2011-1.4.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä edellyttäen, että takaisinmaksu-edellytykset täyttyvät.

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa osakkeen arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomarakenteeseen vaikutetaan osingonjaon, omien osakkeiden oston, pääoman palautusten sekä osakeantien kautta. Konserniin ei sovelleta ulkopuolisia pääomavaatimuksia.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella ja nettovelkaantumisasteella. Konsernin omavaraisuusaste oli 34,1 prosenttia (33,4 %) ja nettovelkaantumisaste 89,6 prosenttia (99,6 %).

1 000 euroa	2012	2011
Korolliset rahoitusvelat	56 577	66 220
Korolliset saamiset	3 736	4 400
Rahavarat	12 347	14 643
Nettovelat	40 494	47 177
Oma pääoma yhteensä	45 173	47 386
Nettovelkaantumisaste, %	89,6	99,6

4. Johdon harkintaa edellyttävät laadintaperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tehdyt arviot ja käytetty harkinta perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten oletuksiin tulevaisuuden tapahtumista. Tehtyjä arvioita ja käytettyä harkintaa tarkastellaan säännöllisesti. Alla on kuvattu tärkeimpiä alueita, joissa arvioita ja harkintaa on käytetty.

Hankittujen varojen käypään arvoon arvostaminen

IFRS 3 edellyttää hankkijaa kirjaamaan aineettoman hyödykkeen erikseen liikearvosta, mikäli kirjauskriteerit täyttyvät. Aineettoman oikeuden kirjaaminen käypään arvoon edellyttää johdon arvioita tulevasta kassavirroista. Johto on mahdollisuuksien mukaan käyttänyt hankintamenon kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Kun tämä ei ole mahdollista, mikä on tyypillistä erityisesti aineettomien hyödykkeiden kohdalla, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Arvostukset perustuvat diskontattuihin kassavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- tai jälleenhankintahintoihin ja edellyttävät johdon arvioita ja oletuksia omaisuuserien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset yhtiön liiketoimintojen painotuksissa ja suuntaamisessa voivat tulevaisuudessa aiheuttaa muutoksia alkupe- räiseen arvostukseen (Tilinpäätöksen liitetieto 6, 18).

Arvon alentumistestaus

Konserni testaa vuosittain liikearvon sekä niiden aineettomien hyödykkeiden arvon, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, mahdollista arvonalentumista. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Vaikka yhtiön johdon näkemyksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arvioidut kerrytettävissä olevat rahamäärät erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista (Tilinpäätöksen liitetieto 18).

Vaihto-omaisuuden arvostus

Johdon periaatteena on kirjata arvonalentumisvähennys hitaasti liik- kuvasta ja vanhentuneesta vaihto-omaisuudesta perustuen johdon parhaaseen arvioon tilinpäätöshetkellä hallussa olevasta mahdollisesti käyttökeltottomasta vaihto-omaisuudesta. Johto perustaa arvi- onsa systemaattiselle ja jatkuvalla seurannalle ja arvioinnille. Lisäksi yhtiössä on käytössä vaihto-omaisuuden kiertonopeuksiin perustuvat arvostussäännöt.

5. Segmentti-informaatio

Panostaja-konsernin liiketoiminta raportoidaan yhdessätoista segmentissä, jotka ovat digitaaliset painopalvelut, turvallisuus, Takoma, lisäarvologistiikka, autovaraosat, lämpökäsittely, helat, kiinnikkeet, kannakkeet, puusepänteollisuus sekä muut. Raportoitavat segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Segmenttien väliset liiketoimet ovat tapahtuneet normaalein kaupallisin ehdoin.

Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylintä operatiivista päätöksentekijää edustaa Panostaja-konsernin johtoryhmä.

Liiketoimintasegmentit

- Turvallisuus-segmentin tuotot muodostuvat turvallisuusteknologiasta ja -palveluista.
- Digitaaliset Painopalvelut -segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa digitaalisten painopalvelujen myynnistä.
- Takoma -segmentin tuotot muodostuvat Takoma Oyj:n harjoittamasta konepajaliiketoiminnasta.
- Lisäarvologistiikka-segmentin tuotot muodostuvat metalliteollisuuden valmistus- ja logistiikkapalveluista.
- Helat-segmentin tuotot muodostuvat rakennus- ja kalustehelojen tukkukaupasta.
- Autovaraosat-segmentin tuotot muodostuvat autojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuonnista, tukkukaupasta ja jälleenvyynnistä.
- Lämpökäsittely-segmentin tuotot muodostuvat metallien lämpökäsittelypalveluista sekä metallien lämpökäsittelyssä tarvittavien koneiden ja laitteiden kehittämisestä, valmistamisesta ja markkinoimisesta.
- Puusepänteollisuus-segmentin tuotot muodostuvat puusepänteollisuuden tuotteiden valmistuksesta.
- Kannakkeet-segmentin tuotot muodostuvat LV-alan kannakkeiden maahantuonnista, valmistuksesta ja tukkukaupasta.
- Kiinnikkeet-segmentin tuotot muodostuvat kiinnitystarvikkeiden ja niihin liittyvien tuotteiden myynnistä ja palveluista.
- Muut-segmentissä on raportoitu konsernin emoyhtiö mukaan lukien emoyhtiön osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät.

**Liiketoimintasegmentit
2012**

1 000 euroa	Liike- vaihto yhteensä	Sisäinen liike- vaihto	Ulkoinen liike- vaihto	Poistot	Liike- tulos	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus- yhtiöiden tuloksesta	Tulo- verot	Tulos jatkuvista liiketoimin- noista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Digitaaliset painopalvelut	35 078	65	35 013	-1 255	5 503		31			27 161	10 899	335
Takoma	28 877	0	28 877	-4 370	-4 991					27 854	16 205	193
Turvallisuus	29 009	208	28 801	-753	1 083					18 333	16 592	212
Lisäarvologiikka	23 307	8	23 299	-405	1 395					11 501	6 117	253
Helat	10 316	161	10 154	-136	395					9 682	7 475	30
Autovaraosat	10 410	2	10 408	-96	1 090					4 869	4 241	38
Lämpökäsittely	7 480	0	7 480	-286	1 013					6 769	2 706	65
Puusepänteollisuus	6 061	0	6 061	-134	1 305					2 942	1 980	30
Kannakkeet	4 015	98	3 917	-29	324					1 952	297	16
Kiinnikkeet	2 860	50	2 810	-19	-304					2 097	2 420	24
Muut	65	65	0	-78	-2 828		369			26 845	25 900	10
Eliminoinnit		-658		0	251					-7 404	-7 404	
Konserni yhteensä	157 476	0	156 819	-7 561	4 236	-3 710	401	-2 181	-1 254	132 601	87 428	1 206

**Liiketoimintasegmentit
2011**

1 000 euroa	Liike- vaihto yhteensä	Sisäinen liike- vaihto	Ulkoinen liike- vaihto	Poistot	Liike- tulos	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus- yhtiöiden tuloksesta	Tulo- verot	Tulos jatkuvista liiketoimin- noista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Digitaaliset painopalvelut	31 529	59	31 471	-1 063	4 148		-5			25 671	12 477	325
Takoma	27 451	0	27 451	-2 156	-1 353					33 553	17 184	190
Turvallisuus	24 635	242	24 392	-671	1 231					17 023	15 086	188
Lisäarvologiikka	15 442	0	15 442	-225	371					7 101	4 254	131
Helat	11 401	181	11 219	-135	311					10 656	8 413	32
Autovaraosat	9 598	0	9 598	-115	1 115					4 614	4 546	35
Lämpökäsittely	9 037	0	9 037	-298	2 123					7 095	3 277	64
Puusepänteollisuus	5 766	0	5 766	-205	1 034					2 638	2 219	32
Kannakkeet	4 005	178	3 827	-38	377					1 976	375	16
Kiinnikkeet	3 067	111	2 956	-24	-101					2 224	2 178	25
Muut *	57	57	0	-77	-6 587		209			41 478	36 634	59
Eliminoinnit		-836		-33	4 068					-11 598	-11 598	
Konserni yhteensä	141 988	0	141 152	-5 041	6 735	-2 811	205	-524	3 604	142 431	95 045	1 097

* Vertailuvuonna Muut-riivi sisältää myytyjen liiketoimintojen varat ja velat sekä henkilöstön.

6. Hankitut liiketoiminnot

Tilikauden 2012 hankinnat

Tytäryhtiöhankinnat

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Vindea Group Oy osti 2.5.2012 pakkaus- ja logistiikkapalveluita tarjoavan HSG Logistics Oy:n koko osakekannan. Kaupan jälkeen toteutettiin myyjille suunnattu osakeanti vastaten noin 22,5 % koko osakekannasta. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Vindea Groupissa on noin 54 %.

Kauppahinta oli 1,6 milj. euroa ja se käteisenä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,02 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot hankintatietokannalla olivat seuraavat:

	Liite	milj.euroa
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	0,8
Vaihto-omaisuus	23	0,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	2,4
Rahavarat	25	0,1
Varat yhteensä		3,6
Rahoitusvelat	27	-0,1
Muut velat	28	-3,4
Velat yhteensä		-3,5
Nettovarallisuus		0,1

	milj.euroa
Luovutettu vastike	
Luovutettu vastike	1,6
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	0,1
Erotus	1,5

Konserni on allokoanut kauppahintaa 0,8 milj. euroa asiakassuhteisiin. Yhtiöllä on merkittäviä pitkäaikaisia ja vakaita asiakassuhteita joiden odotetaan täydentävän Lisäarvologistiikka -segmentin jo olemassa olevaa asiakaskantaa.

HSG Logistics Oy:n kuuden kuukauden liikevaihto 6,0 milj. euroa ja liikevoitto 0,8 milj. euroa, sisältyy konsernin tilikauden tuloslaskelmaan. Yhtiö fuusioitiin Vindea Oy:n 31.10.2012.

Vindea Group -konsernin liikevaihto vuonna 2012 olisi ollut 29,1 milj. euroa ja liikevoitto 1,4 milj. euroa, jos tilikauden aikana toteutuneiden liiketoimintojen hankinta olisi yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden 2012 alusta lähtien.

Vindea Group -konsernin rahavirtavaikutus yhteensä:

	milj.euroa
Rahavirtalaskelma	
Rahana maksettu kauppahinta	1,6
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-0,1
Hankinnan suorat kulut	0,0
Rahavirtavaikutus	1,5

Tilikauden jälkeiset hankinnat

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Capomelio II Oy osti 7.11.2012 sisäkköomateriaalien tukkukauppapalveluita tarjoavan Selog Oy:n koko osakekannan. Osana järjestelyä Selog Oy:n omistajat jatkavat uuden liiketoiminta-alueen vähemmistöomistajina. Tämän järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Capmelio II Oy:ssä on 60 %.

Kauppahinta oli 2,5 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,01 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot hankintatietokannalla olivat seuraavat:

	milj. euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1,0
Vaihto-omaisuus	0,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	2,6
Rahavarat	0,1
Varat yhteensä	4,4
Rahoitusvelat	-1,5
Muut velat	-1,8
Velat yhteensä	-3,3
Nettovarallisuus	1,1

	milj. euroa
Luovutettu vastike	
Luovutettu vastike	2,5
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	1,1
Erotus	1,4

Muodostuva liikearvo tullaan arvioimaan ja uudelleen kohdistamaan tulevan tilikauden aikana.

	milj. euroa
Alustava rahavirtalaskelma	
Rahana maksettu kauppahinta	2,5
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-0,1
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	2,5

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Suomen Helasto Oy osti 6.11.2012 kaluste- ja tukkukauppapalveluita tarjoavan Oy Eurohela Trading Ltd:n koko osakekannan. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Suomen Helasto Oy:ssä on noin 95 %.

Kauppahinta oli 1,9 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,02 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot hankintatietokannalla olivat seuraavat:

	milj. euroa
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,02
Vaihto-omaisuus	0,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,3
Rahavarat	0,2
Varat yhteensä	1,5
Rahoitusvelat	-0,0
Muut velat	-0,4
Velat yhteensä	-0,4
Nettovarallisuus	1,1

	milj. euroa
Luovutettu vastike	1,9
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	1,1
Erotus	0,8

Muodostuva liikearvo tullaan arvioimaan ja uudelleen kohdistamaan tulevan tilikauden aikana.

Alustava rahavirtalaskelma	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	1,9
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-0,2
Hankinnan suorat kulut	0,0
Rahavirtavaikutus	1,7

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Digiprint Finland Oy osti 4.12.2012 solmittulla kaupalla DMP-Digital Media Partners Oy:n koko osakekannan. Kauppahinta oli 13,7 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa digitaalisiin painopalveluihin erikoistunutta liiketoiminta-alueitaan, johon entuudestaan kuuluu Kopijyvä-konserni.

Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Digiprint Finland Oy:ssä on noin 56 %. Osana järjestelyä DMP-Digital Media Partners Oy:n omistajista tulee Digiprint Finland Oy:n vähemmistöomistajia. Järjestelyn jälkeen Digiprint Finland Oy omistaa kokonaan Kopijyvä Oy:n ja DMP-Digital Media Partners Oy:n.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot 31.7.2012 päättyneellä tilikaudella olivat seuraavat:

	milj. euroa
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1,2
Vaihto-omaisuus	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	1,7
Rahavarat	2,4
Varat yhteensä	5,4
Rahoitusvelat	-0,0
Muut velat	-1,7
Velat yhteensä	-1,7
Nettovarallisuus	3,7

Luovutettu vastike	milj. euroa
Luovutettu vastike	13,7
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	3,7
Erotus	10,0

Muodostuva liikearvo tullaan arvioimaan ja uudelleen kohdistamaan tulevan tilikauden aikana.

Alustava rahavirtalaskelma	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	13,7
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-2,4
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	11,4

Tilikauden 2011 hankinnat

Tytäryhtiöhankinnat

Panostaja Oyj:n tytäryhtiö Digiprint Finland Oy osti 16.12.2010 painopalveluja tarjoavan Suomen Graafiset palvelut Oy Ltd:n koko osakekannan.

Kauppahinta oli 1,7 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Konserni on kirjannut yhteensä 0,06 milj. euron edestä palkkioita liittyen neuvonta-, arvonmääritys- tms. palveluihin. Palkkiot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut-erään.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot hankintatietokannalla olivat seuraavat:

	Liite	milj. euroa
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	0,7
Vaihto-omaisuus	23	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	0,4
Rahavarat	25	1,5
Varat yhteensä		2,8
Rahoitusvelat	27	-0,4
Muut velat	28	-0,6
Velat yhteensä		-1,0
Nettovarallisuus		1,7

Hankinnasta ei syntynyt liikearvoa.

Luovutettu vastike	milj. euroa
Luovutettu vastike	1,7
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	-1,7
Erotus	0,0

Suomen Graafiset Palvelut Oy:n yhdentoista kuukauden liikevaihto 3,8 milj. euroa ja liikevoitto 0,5 milj. euroa, sisältyy konsernin tilikauden tuloslaskelmaan. Suomen Graafiset Palvelut Oy fuusioitiin 31.10.2011 Kopijyvä Oy:hyn. Digiprint Finland Oy:n tytäryhtiö Kopijyvä Oy hankki 21.6.2011 tallennuspalveluja tarjoavan Microtieto Suomi Oy:n koko osakekannan.

Kauppahinta oli 0,2 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

Luovutettu vastike	milj. euroa
Luovutettu vastike	1,7
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	-1,7
Erotus	0,0

Suomen Graafiset Palvelut Oy:n yhdentoista kuukauden liikevaihto 3,8 milj. euroa ja liikevoitto 0,5 milj. euroa, sisältyy konsernin tilikauden tuloslaskelmaan. Suomen Graafiset Palvelut Oy fuusioitiin 31.10.2011 Kopijyvä Oy:hyn.

Digiprint Finland Oy:n tytäryhtiö Kopijyvä Oy hankki 21.6.2011 tallennuspalveluja tarjoavan Microtieto Suomi Oy:n koko osakekannan.

Kauppahinta oli 0,2 milj. euroa ja se maksettiin kokonaisuudessaan käteisellä.

	Liite	milj. euroa
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	0,1
Rahavarat	25	0,0
Varat yhteensä		0,1
Velat yhteensä		0,0
Nettovarallisuus		0,1

Luovutettu vastike	milj. euroa
Luovutettu vastike	0,2
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	-0,1
Erotus	0,1

Konserni on allokoitunut kauppahintaa 0,1 milj. euroa koneisiin ja kalustoon ja erityisesti leasingkonekantaan, joka kaupan toteutumisen jälkeen siirtyi yhtiön omistukseen.

Microtieto Suomi Oy:n neljän kuukauden liikevaihto 0,1 milj. euroa ja liiketappio -0,1 milj. euroa, sisältyy konsernin tilikauden tuloslaskelmaan.

Digiprint Finland -konsernin liikevaihto vuonna 2011 olisi ollut 32,1 milj. euroa ja liikevoitto 4,2 milj. euroa, jos tilikauden aikana toteutuneiden liiketoimintojen hankinta olisi yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden 2011 alusta lähtien.

Digiprint Finland -konsernin rahavirtavaikutus yhteensä:

Alustava rahavirtalaskelma	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	1,9
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-1,5
Hankinnan suorat kulut	0,1
Rahavirtavaikutus	0,5

Liiketoimintakauppa

Takoma Oyj:n tytäryhtiö Takoma Systems Oy osti kesäkuussa 2011 hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin erikoistuneen TL-Tuotanto Oy:n liiketoiminnan Keminmaalta 0,8 milj. euron kauppahinnalla. Liiketoiminnan ulkopuolinen varallisuus, mukaan lukien yhtiön omistama toimitila, myyntisaamiset ja osa veloista, jäivät liiketoimintakaupassa myyjäyhtiöön. Kauppa rahoitettiin Takoma-konsernin käytettävissä olevilla varoilla.

Kaupan johdosta Takoma-konsernin liiketoiminta laajeni hydraulikan kokonaisjärjestelmien suunnitteluun ja toimituksiin sekä niissä tarvittavaan ohjausautomaatioon. Hydraulikkaa käyttävät asiakkaat ovat entistä enemmän keskittymässä kokonaisuusien hankintaan yksittäisten hydraulikkakomponenttien ostamisen sijasta. TL-Tuotannon osaamisen avulla Takoma-konserni pystyy tarjoamaan asiakkailleen aiempaa ratkaisevasti laajemman kokonaistoimituksen. TL-Tuotannon tyypillisiä toimituksia ovat olleet prosessiteollisuuden, voimalaitosten ja satamaramppien hydraulikka- ja ohjausjärjestelmät.

Luovutettu vastike	milj. euroa
--------------------	-------------

Käteinen raha	0,8
Kokonaishankintameno	0,8

Takoma-konserni on kirjannut Liiketoiminnan muut kulut -erään 0,1 milj. euroa liittyen syntyneeseen varainsiirtoverovelvoitteeseen ja yrityshankinnan neuvonta- ja arvonmäärityspalkkioihin.

Hankittujen varojen ja vastaanotettujen velkojen arvot hankintapäivänä olivat seuraavat:

milj. euroa	Liitetieto	Yhdistämisessä kirjatut arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä (IFRS)
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	0,7	0,7
Aineettomat hyödykkeet	18	0,2	0,2
Vaihto-omaisuus		22	0,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	0,0	0,0
Varat yhteensä			1,3
Rahoitusvelat	27	-0,3	-0,3
Muut velat	28	-0,2	-0,2
Velat yhteensä		-0,5	-0,5
Nettovarallisuus		0,8	0,8

Konserni on kohdistanut hankintamenoista 0,2 milj. euroa muihin aineetomiin hyödykkeisiin (logiikkaohjelmistot). Vaihto-omaisuuteen on tehty 0,05 milj. euron käyvän arvon kohdistus.

	milj. euroa
Liikearvon muodostuminen hankinnassa:	
Luovutettu vastike	0,8
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	-0,8
Liikearvo	0,0

Liiketoimintakaupassa ei syntynyt liikearvoa. Kauppahinnan allokointi on lopullinen tilinpäätöshetkellä.

	milj.euroa
Rahana maksettu kauppahinta	0,8
Hankitun liiketoiminnan rahavarat	0,0
Rahavirtavaikutus	0,8

7. Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit

Tytäryhtiömyynti

Panostaja-konsernin teknokemia -segmentissä toteutettiin järjestely, jossa Panostaja Oyj:n kokonaan omistama Oy Alfa-Kem Ab sekä Lohjalainen Spectra Yhtiöt Oy yhdistyivät. Tehdyssä järjestelyssä Spectra Yhtiöt Oy hankki osakevaihdolla 100 prosentin omistusosuuden Oy Alfa-Kem Ab:stä. Ennen osakevaihtoa Panostaja Oyj osti 16 prosenttia Spectra Yhtiöt Oy:n osakkeista sekä myi 25 prosenttia Oy Alfa-Kem Ab:n osakkeista Oy Alfa-Kem Ab:n toimivalle johdolle. Tehdyn järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Spectra Yhtiöt Oy:stä on 32 prosenttia.

Järjestelyn seurauksena Panostaja Oyj kirjasi n. 0,5 miljoonan euron myyntitappion. Panostaja Oyj raportoi järjestelyn jälkeen Spectra Yhtiöt Oy:n osakkuusyhtiönä ja osakkuusyhtiön osakkeiden hankintameno Panostaja Oyj:n taseessa on järjestelyn jälkeen n. 0,7 miljoonaa euroa.

Teknokemia-segmentin tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2012 sekä 31.10.2011 päättyneiltä tilikausilta.

Myytyjen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

Teknokemia-segmentin tulos, milj. euroa	1.11.2011– 22.12.2011	1.11.2010– 31.10.2011
Tuotot	0,2	1,6
Kulut	-0,2	-1,9
Tulos ennen veroja	-0,0	-0,3
Verot	0,0	0,0
Tulos verojen jälkeen	0,0	-0,3
Myyntitappio	-0,5	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	-0,5	-0,3

Teknokemia-segmentin rahavirrat myyntihetkeen saakka

Liiketoiminnan rahavirta	0,0	-0,3
Investointien rahavirta	-0,0	-0,0
Rahoituksen rahavirta	-0,1	0,1
Rahavirrat yhteensä	-0,0	-0,2

Teknokemia-segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:

22.12.2011

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,0
Aineettomat hyödykkeet	0,0
Muut varat	0,3
Rahavarat	0,0
Myydyt velat	-0,2
Nettovarallisuus	0,1
Rahana saatu vastike	0,2
Luovutetun yksikön rahavarat	-0,0
Yritysmyyntien nettorahavirta	0,2

Panostaja Oyj myi Lämpö-Tukku Oy:n 12.3.2012 Onninen Oy:lle.

Kaupassa ostajalle siirtyi Lämpö-Tukku Oy:n osakekanta ja sen emoyhtiön Eurotermo Holding Oy:n omistama liiketoiminta, joka liittyy Lämpö-Tukku Oy:n harjoittamaan toimintaan. Eurotermo Holding Oy on Panostajan 63,3 prosenttisesti omistama tytäryritys. Panostajalle maksettu vastike koostui kauppahinnasta ja sisäisten lainojen takaisinmaksusta eli yhteensä noin 2,4 miljoonasta eurosta. Panostaja ei kirjannut kaupasta myyntivoittoa tai -tappiota.

Lämpö-Tukku Oy:n tulos, milj. euroa	1.11.2011– 12.3.2012	1.11.2010– 31.10.2011
Tuotot	7,3	20,6
Kulut	-7,9	-21,3
Tulos ennen veroja	-0,6	-0,7
Verot	-0,0	0,0
Tulos verojen jälkeen	-0,7	-0,7
Myyntitappio	0,0	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	-0,7	-0,7

Lämpö-Tukku Oy:n rahavirrat myyntihetkeen saakka

1.11.2011–
12.3.20121.11.2010–
31.10.2011

Liiketoiminnan rahavirta	2,6	-0,1
Investointien rahavirta	-0,2	-0,1
Rahoituksen rahavirta	-2,5	0,2
Rahavirrat yhteensä	-0,1	-0,0

Lämpö-Tukku Oy:n myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:

12.3.2012

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,3
Aineettomat hyödykkeet	0,0
Muut varat	6,2
Rahavarat	0,1
Myydyt velat	8,3
Nettovarallisuus	-1,7
Rahana saatu vastike	0,0
Luovutetun yksikön rahavarat	-0,0
Yritysmyyntien nettorahavirta	-0,1

Tilikausi 2011

Tytäryhtiömyynti

Panostaja Oy myi 29.4.2011 Ympäristöteknologia-segmentin emoyhtiön Ecosir Group Oy:n osakkeita Ecosir Groupin toimivalle johdolle ja muille osakkeenomistajille. Panostaja Oy:n omistusosuus laski 49 prosenttiin. Panostaja Oy raportoi 1.5.2011 alkaen Ecosir Groupin osakkuusyhtiönä ja osakkuusyhtiön osakkeiden hankintameno Panostaja Oy:n taseessa on järjestelyn jälkeen 0,2 miljoonaa euroa.

Omistusosuuden muutoksen yhteydessä Panostaja Oy teki noin 2,5 miljoonan euron sijoituksen Ecosir Group Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Sijoitus toteutettiin konvertoimalla Panostaja Oy:n saamia 2,4 miljoonan euron edestä sekä osittain uudella sijoituksella. Panostaja Oy:n saamiset Ecosir Group Oy:ltä ovat tämän järjestelyn jälkeen 2,2 miljoonaa euroa. Saatavat ovat pääomallaisia ehtoisia.

Ympäristöteknologia-segmentin tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2011 sekä 31.10.2010 päättyneiltä tilikausilta.

Myytujen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

	1.11.2010– 29.4.2011	1.11.2009– 31.10.2010
Ympäristöteknologia tulos, milj. euroa		
Tuotot	0,5	2,7
Kulut	-0,7	-7,4
Tulos ennen veroja	-0,3	-4,7
Verot	0,0	0,4
Tulos verojen jälkeen	-0,3	-4,3
Myyntitappio	-0,1	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	-0,4	-4,3

Ympäristöteknologia-segmentin rahavirrat

Liiketoiminnan rahavirta	-0,1	-2,1
Investointien rahavirta	0,0	0,2
Rahoituksen rahavirta	0,1	-0,6
Rahavirrat yhteensä	0,0	-2,5

Ympäristöteknologia-segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:

	29.4.2011
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1
Aineettomat hyödykkeet	2,1
Muut varat	1,4
Rahavarat	0,1
Myydyt velat	-3,1
Nettovarallisuus	0,6
Myyntitappio	-0,1
Määräysvallattomien osuus	-0,2
Osakkuusyhtiöosakkeiden hankintameno	-0,2
Yhteensä	-0,5
Vastike yhteensä	0,1
Rahana saatu vastike	0,1
Luovutetun yksikön rahavarat	-0,1
Yritysmyyntien nettoraahavirta	0,0

8. Tytäryhtiöomistusosuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa

Konserni on myynyt 150 tuhannella eurolla 2 % Takoma Oy:n osakekannasta 13.9.2012. Konserni omisti Takoma Oy:stä 65,05 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus Takoma Oy:n nettovaroista oli myyntihetkellä 4,2 miljoonaa euroa. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 319 tuhatta euroa ja konsernin voittovarot -169 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Takoma Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovoihin

	2012
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	-318 701
Saatu vastike	150 000
Omistusosuuden vähennyksen vaikutus voittovoihin	-168 701

Konserni on myynyt 71 tuhannella eurolla 0,5 % Digiprint Finland Oy:n osakekannasta 27.9.2012. Konserni omisti Digiprint Finland Oy:stä 65,34 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus Digiprint Finland Oy:n nettovaroista oli myyntihetkellä 2,6 miljoonaa euroa. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 38 tuhatta euroa ja konsernin voittovarot 33 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Digiprint Finland Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovoihin

	2012
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	-37 860
Saatu vastike	71 000
Omistusosuudenvähennyksen vaikutus voittovoihin	33 140

Konserni on myynyt 795 tuhannella eurolla 15,78 % Vindea Group Oy:n osakekannasta 2.5.2012. Konserni omisti Vindea Group Oy:stä 70 % ennen myyntiä. Määräysvallattomien omistajien osuus Vindea Group Oy:n nettovaroista oli myyntihetkellä 4,7 miljoonaa euroa. Määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi myynnin seurauksena 741 tuhatta euroa ja konsernin voittovarot 54 tuhatta euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Vindea Group Oy:n omistusosuuden muutoksen vaikutus konsernin voittovoihin

	2012
Luovutettu määräysvallattomien omistajien osuus	-740 692
Saatu vastike	794 605
Omistusosuudenvähennyksen vaikutus voittovoihin	53 913

9. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 euroa	2012	2011
Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot	0	136
Vakuutuskorvaukset	101	31
Muut tuotot	1 071	720
Yhteensä	1 172	887

10. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta

Tiedot yhtiön osakkuusyhtiöistä on esitetty liitetieto kohdassa 20. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin.

11. Henkilöstökulut

1 000 euroa	2012	2011
Palkat ja palkkiot	42 183	36 032
Osakeperusteiset maksut		
Eläkekulut-maksupohjaiset järjestelyt	7 676	6 323
Muut henkilösivukulut	2 321	1 952
Yhteensä	52 180	44 307

Konsernilla on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhte-etuuksista on esitetty liitetieto kohdassa 34. Lähipiiritapahtumat.

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 152 (1 034) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 1 206 (1 097).

12. Poistot ja arvonalentumiset

1 000 euroa	2012	2011
Poistot ja arvonalentumiset hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	134	121
Koneet ja kalusto	3 679	3 360
Muut aineelliset hyödykkeet	24	27
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	2 100	
Kehitysmenot	233	132
Aineettomat oikeudet	1 027	1 082
Muut pitkävaikutteiset menot	364	319
Yhteensä	7 561	5 041

13. Liiketoiminnan muut kulut

1 000 euroa	2012	2011
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	34	39
Vuokratkulut	7 536	5 486
Markkinointikulut	1 393	1 238
Tietohallintokulut	1 665	1 570
Asiantuntijapalvelukulut	1 500	876
Muuttuvat liiketoiminnan muut kulut	5 551	5 065
Muut kuluerät	9 210	9 263
Yhteensä	26 889	23 537

14. Rahoitustuotot

1 000 euroa	2012	2011
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	8	3
Valuuttakurssivoitot	9	10
Rahoitustuotot omistusyhteisyrityksiltä	147	311
Korkotuotot	198	257
Yhteensä	362	581

15. Rahoituskulut

1 000 euroa	2012	2011
Valuuttakurssitappiot	129	24
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista	1 000	267
Korkokulut	2 943	3 101
Yhteensä	4 072	3 392

Rahoituskuluihin sisältyy arvonmuutokset käypään arvoon tulosvai-
kutteisesti kirjattavista korkojohdannaisista. Koronvaihtosopimukseen ei sovel-
leta suojauslaskentaa.

16. Tuloverot

1 000 euroa	2012	2011
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-2 715	-2 084
Edellisten tilikausien verot	38	40
Laskennalliset verot	496	1 517
Tuloverot yhteensä	-2 181	-527
Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla (2011 ja 2012: 24,5 %) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:		
Tulos ennen veroja	927	3 144
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	-227	-817
Verovapaat tulot	575	1 186
Vähennyksettömät kulut	-2 483	-1 146
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-181	157
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	97	53
Verot aikaisemmilta tilikausilta	38	40
Verot tuloslaskelmassa	-2 181	-527

Vertailuvuoden tiedoista ei ole erotettu myyjiä liikeyritysten lukuja

17. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa on otettu huomioon laimentavana tekijänä emoyhtiön vaihtovelkakirjalaina sekä osakeoptiot. Osakeoptioilla on laimentava vaikutus, kun osakeoptioiden merkintähinta on alempi kuin osakkeen käypä arvo. Laimennusvaikutukseksi tulee se määrä osakkeita, joka joudutaan laskemaan liikkeeseen vastikkeettomana, koska optioiden käytöstä saatavilla varoilla konserni ei voisi laskea liikkeeseen samaa määrää osakkeita käypään arvoon. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan. Tilikaudella 2012 eikä vertailuvuoden tilikaudella 2011 optioilla ei ollut laimentavaa vaikutusta, koska optioiden merkintähinta oli alempi kuin osakkeiden keskimääräinen käypä arvo. Vaihtovelkakirjalainan osalta osuudet on katsottu vaihdettavaksi kaupparekisteriin merkitsemisajankohdasta. Kauden tulosta on oikaistu vaihtovelkakirjalainan verovaikutuksella vähennetyillä korkokuluilla.

1 000 euroa	2012	2011
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (1 000 euroa), jatkuvat toiminnot	-1 984	937
myydyt toiminnot	-1 254	1 338
Vaihtovelkakirjalainan korko	-1 236	-401
Tilikauden tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi	1 100	948
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa josta yhtiön hallussa	-1 390	1 885
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskim. lukumäärä, 1 000 kpl	51 733	51 733
Vaihtovelkakirjalainan muunto osakkeiksi, 1 000 kpl	553	602
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	51 157	50 128
	6 818	10 130
	57 975	60 258
	2012	2011

	2012	2011
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:		
Tulos/osake jatkuvista liikeyrityksistä €		
Laimentamaton	-0,015	0,027
Laimennettu	-0,015	0,027
Tulos/osake myydyistä liikeyrityksistä		
Laimentamaton	-0,024	-0,008
Laimennettu	-0,024	-0,008
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liikeyrityksistä		
Laimentamaton	-0,039	0,019
Laimennettu	-0,039	0,019

18. Aineettomat hyödykkeet

1 000 euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Kehitysmenot	Muut aineett. hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2011	38 259	5 197	1 991	2 938	48 385
Lisäykset	50	367	621	821	1 859
Yrityksen hankinnan vaikutus	919	913		239	2 071
Yrityksen myynnin vaikutus	-1 050	-54		-101	-1 205
Liiketoimintakauppa					0
Kurssierot				1	1
Siirto taseryhmien välillä				-315	-315
Hankintameno 31.10.2012	38 178	6 423	2 612	3 583	50 796
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2011	-1 730	-2 932	-315	-1 830	-6 807
Tilikauden poistot		-1 027	-233	-364	-1 624
Vähennykset				73	73
Yrityksen myynnin vaikutus		38		53	91
Siirrot taseryhmien välillä					
Arvonalentuminen	-2 100				-2 100
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2012	-3 830	-3 921	-548	-2 068	-10 367
Kirjanpitoarvo 31.10.2012	34 348	2 502	2 064	1 515	40 429
Hankintameno 1.11.2010	40 986	4 890	1 964	2 675	50 515
Lisäykset		138	101	355	594
Yrityksen hankinnan vaikutus		13			13
Yrityksen myynnin vaikutus	-2 044	-51	-74	-65	-2 234
Vähennykset	45	207			252
Liiketoimintakauppa				-1	-1
Kurssierot				-26	-26
Siirrot taseryhmien välillä	-728				-728
Hankintameno 31.10.2011	38 259	5 197	1 991	2 938	48 385
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2010	-1 730	-1 907	-208	-1 773	-5 618
Tilikauden poistot		-1 082	-132	-319	-1 533
Tilikauden arvonalentumiset		57	25	48	130
Siirrot taseryhmien välillä				214	214
Muut muutokset					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2011	-1 730	-2 932	-315	-1 830	-6 807
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	36 529	2 265	1 676	1 108	41 578

Liikearvon arvonalentumistestaus

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille (tai yksikköjen ryhmille) on kohdistettu liikearvoa:

milj. euroa	2012	2011
Turvallisuus (Flexim Security)	5,3	5,2
Lämpökäsittely (Heatmasters Group)	0,3	0,3
Digitaaliset painopalvelut (Kopijyvä)	12,1	12,1
Autovaraosat (KL-Varaosat)	1,9	1,9
Helat (Suomen Helasto)	5,6	5,6
Kiinnikkeet (Suomen Kiinnikekeskus)	0,6	0,6
Takoma (Takoma)	4,5	6,6
Lisäarvologistiikka (Vindea)	4,0	3,1
Teknokemia (Alfa-Kem)		1,1
Yhteensä	34,3	36,5

Liikearvon arvonalentumistestaus on tilikaudella suoritettu 30.9.2012 tilanteesta. Aiempina vuosina testaus on suoritettu tilinpäätöshetken tilanteen mukaan. Testausajankohdan muutos on tehty käytännöllisistä syistä, eikä muutoksella ole olennaista vaikutusta testausten lopputulokseen.

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Määritetyt ennakoitua rahavirrat perustuvat konsernin johdon näkemykseen seuraavan kolmen vuoden kehityksestä. Ennustejakson jälkeiset vuodet on ekstrapoloitu 1,7–2 %:n kasvuarviota käyttäen.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu liikevaihto ja budjetoitu liikevoitto. Liikevoiton osalta on huomioitu myös sellaisten uudelleenjärjestelyjen, jotka on jo toteutettu tai joihin on sitouduttu, tuottamat kustannussäästöt ja muut hyödyt. Näihin uudelleenjärjestelyihin ei liity merkittävässä määrin tarkasteluhetken jälkeisiä vastaisia lähteviä rahavirtoja.

Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen veroja ovat (vertailuvuonna käytetty diskonttokorko-%):

Turvallisuus 8,0 % (9,1 %), Lämpökäsittely 10,4 % (11,6 %), Digitaaliset painopalvelut 9,8 % (11,0 %), Autovaraosat 9,3 % (10,5 %), Helat 8,1 % (9,1 %), Kiinnikkeet 8,2 % (9,4 %), Takoma 11,6 % (13,2 %), Lisäarvologistiikka 10,5 % (11,6 %) ja Teknokemia n/a (11,4 %).

Yhtiön jatkuvassa testauksessa testattujen yksiköiden testin mukainen käyttöarvo on ollut niiden kirjanpitoarvoa suurempi kaikissa muissa paitsi Takoma-yksikössä.

Panostajan tytäryhtiö Takoma Oyj:n hallitus on 22.10.2012 ja 29.10.2012 pidetyissä kokouksissa käynyt läpi ja päivittänyt Takoma-konsernin nykyiseen liiketoimintaympäristöön liittyviä oletuksia. Tarkastelun perusteella Takoma Oyj:n hallitus on asettanut Takoma-konsernille uudet nykyiseen liiketoimintaan liittyvät numeeriset ja toiminnalliset tavoitteet. Muutokset tavoiteasettelussa johtuvat erityisesti heikon markkinanäkymän pitkittymisestä, millä on vaikutusta liikevaihdon ja kannattavuuden kehitykseen. Takoma-segmentin arvonalentumistestien perusteella Panostaja Oyj:n hallitus on 29.10.2012 kokouksessaan päättänyt, että Takoma-segmentin konserniliikearvoa kirjataan alas noin 2,1 milj. eurolla.

Liikearvon arvonalentumistestauksessa havaittiin herkkyyttä ainoastaan Takoma- ja Kiinnikkeetyksiköissä. Muiden osalta kohtuulliset muutokset laskelmissa käytetyissä parametreissa eivät johda siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo ylittäisi niistä kerrytettävissä olevan raha-

määrän. Takomassa diskonttokoron kasvattaminen yhdellä prosenttiyksiköllä olisi johtanut yhteensä 1,9 milj. euron lisäalaskirjaukseen liikearvosta. Käyttökateprosentin yhden prosenttiyksikön aleneminen olisi aiheuttanut Takomassa 3,2 milj. euron lisäalaskirjauksen. Kiinnikkeessä diskonttokoron kasvattaminen yhdellä prosenttiyksiköllä olisi heikentänyt testaustulosta 0,3 milj. euroa, ja käyttökateprosentin yhden prosenttiyksikön aleneminen olisi aiheuttanut Kiinnikkeessä 0,5 milj. euron heikennyksen testaustuloksessa, mutta liikearvon alaskirjaustarvetta ei kuitenkaan olisi näillä muutoksilla vielä syntynyt.

Takoman tilikausien 2012 ja 2011

arvonalentumistestien keskeiset oletamat

	2012	2011
Liikevaihdon kasvu p.a. 3 vuoden ennusteet	-5 %–17 %	8 %–29 %
WACC (verojen jälkeen)	9,79 %	10,48 %
Diskonttauskorko (WACC ennen veroja)	11,60 %	13,22 %
Pitkän aikavälin kasvu	1,7 %	2,0 %
Liikevoitto-%, painotettu keskiarvo ennustejaksolta	4,9 %	10,3 %
Liikearvo, 1 000 euroa	6 597	6 597
Kirjanpitoarvo, 1 000 euroa	22 319	30 153
Arvonalentumistestin tulos, 1000 euroa (kerrytettävissä oleva rahamäärä vs. kirjanpitoarvo)	-2 100	2 697
	Alittaa	Ylittää

Vertailuvuonna Diskonttokoron kasvaminen 1,5 prosenttiyksiköllä johtaisi Takomassa yhteensä 0,3 milj. euron alaskirjaukseen. Vastaavasti käyttökateprosentin 1,5 prosenttiyksikön aleneminen olisi tarkoittanut 1,0 milj. euron alaskirjausta liikearvosta. Muissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä kohtuulliset muutokset laskelmissa käytetyissä keskeisissä oletuksissa eivät johtaneet siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo olisi ylittänyt niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

1 000 euroa	Maa-alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut Aineelliset	Ennakkomaksut käyttöomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2011	193	10 604	33 414	338	878	45 427
Lisäykset		152	2 099		1 081	3 332
Yrityksen hankinnan vaikutus			389	1		390
Yrityksen myynnin vaikutus		-22	-1 915	-5		-1 942
Vähennykset			-557	-30		-587
Siirrot taseryhmien välillä		303	211		-1 030	-516
Kurssierot	1	4	93			98
Muut muutokset			4			4
Hankintameno 31.10.2012	194	11 041	33 738	304	929	46 206
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2011	-179	-7 307	-17 678	-202	0	-25 652
Tilikauden poistot		-224	-3 700	-24		-3 948
Yrityksen myynnin vaikutus		7	1 559			1 566
Vähennykset		262	289	29		
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot		-2	-40			-42
Muut muutokset						
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2012	-179	-7 264	-19 570	-197	0	-28 076
Kirjanpitoarvo 31.10.2012	15	3 777	14 168	107	929	18 996
Hankintameno 1.11.2010	194	7 344	29 983	265	650	38 436
Lisäykset		3 216	1 730	74	1 499	6 519
Yrityksen hankinnan vaikutus			1 370	1		1 371
Yrityksen myynnin vaikutus			-188			-188
Vähennykset			-222			-222
Siirrot taseryhmien välillä		50	1 249	-2	-1 271	26
Kurssierot	-1	-6	-122			-129
Muut muutokset			-386			-386
Hankintameno 31.10.2011	193	10 604	33 414	338	878	45 427
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2010	-179	-7 190	-14 488	-174		-22 031
Tilikauden poistot		-121	-3 519	-28		-3 668
Yrityksen myynnin vaikutus			207			207
Vähennykset			-100			-100
Siirrot taseryhmien välillä			-214			-214
Kurssierot		4	50			54
Muut muutokset			386			386
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2011	-179	-7 307	-17 678	-202	0	-25 652
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	14	3 297	15 736	136	878	20 061

20. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin

1000 euroa	2012	2011
Kirjanpitoarvo 1.1.1.	2 740	2 387
Osuus tilikauden tuloksesta	400	205
Lisäykset	724	200
Vähennykset	-40	-52
Kirjanpitoarvo 31.10.	3 824	2 740

Osakkuusyritys 31.10.2012	Kotipaikka	Omistusosuus	Varat	Oma pääoma	Velat	Liikevaihto	Tulos
31.10.2012							
Keski-Suomen Painotuote Oy	Äänekoski	22,5 %	597	122	475	1 265	36
As Koopia Kolm	Tallinna, Viro	47,0 %	1 355	348	1 007	927	51
Spectra Oy	Lohja	32,0 %	2 057	680	1 377	5 404	-15
Ecosir Group Oy	Tampere	49,8 %	2 601	-1 124	3 694	1 062	-614
PE Kiinteistörahasto I Ky	Helsinki	27,1 %					

Keski-Suomen Painotuote Oy ja As Koopia Kolm ovat Kopijyvä Oy:n osakkuusyhtiöitä. Yhtiöiden tässä raportoidut luvut on annualisoitu yhtiöiden tulosraportoinnin 1.1.–30.9.2012 pohjalta.

Spectra Oy on Panostaja-konsernin 32,0 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Joulukuussa 2011 toteutettiin järjestely, jossa Panostaja Oyj:n kokonaan omistama Oy Alfa-Kem Ab sekä Lohjalainen Spectra Yhtiöt Oy yhdistyivät. Järjestelyn myötä Oy Alfa-Kem Ab lakkasi olemasta Panostaja Oyj:n tytäryhtiö ja samalla Oy Alfa-Kem Ab:sta tuli Spectra Yhtiöt Oy:n 100 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Ecosir Group Oy on Panostaja Oyj:n 49,78 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Tulos perustuu tilikauden tulokseen, osakkuusyhtiön tulosta oikaistaan IFRS säännösten mukaisella liikearvon poistolla. PE Kiinteistörahasto I Ky:n yhtiömiehet ovat päättäneet purkaa rahaston. Purkuprosessi on aloitettu ja tilinpäätökseen saatu ennakkojako-osuus 3,1 miljoonaa euroa on kirjattu velaksi purkaukselle PE Kiinteistörahasto I Ky:lle.

21. Muut pitkäaikaiset varat

1000 euroa	2012	2011
Lainasaaminen	4 810	3 964
Myytavissä olevat rahoitusvarat	315	280
Muut saamiset	3 327	4 027
Yhteensä	8 452	8 271
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Noteeraamattomat osakesijoitukset:		
Tilikauden alussa 1.1.1.	280	270
Liiketoimintojen yhdistämisestä aiheutuneet lisäykset	0	14
Lisäykset	41	0
Vähennykset	-6	-4
Tilikauden lopussa 31.10.	315	280

Myytavissä olevat rahoitusvarat ovat kaikki noteeraamattomia osakesijoituksia. Ne on arvostettu hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla.

Panostaja Oyj:llä on muissa saamisissa saaminen osakkuusyhtiö Ecosir Group Oy:ltä yhteensä 2,3 milj. euroa sekä konsernin johtoryhmältä 1,2 milj. euroa liittyen palkitsemisjärjestelmään. Ecosir Group Oy:n lainasaamisesta on tilikaudella 2012 on kirjattu 1,0 milj. euron arvonalentuminen. Palkitsemisjärjestelmästä on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 34. Lähipiiritapahtumat.

22. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennallisten verojen muutokset tilikauden 2012 aikana:

1000 euroa	1.11.2011	Kirjattu tulos- laskelmaan	Ostetut liike- toiminnot	Myydyt liike- toiminnot	Aikaisempien tilikausien oikaisu	31.10.2012
Laskennalliset verosaamiset:						
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	0	0	0	0	0	0
LVI-Tukkukaupan inventaarioikaisu	473	0	0	-473	0	0
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	4 169	341	0	0	0	4 510
Muut väliaikaiset erot	184	0	0	0	-71	113
Yhteensä	4 826	341	0	-473	-71	4 623
Laskennalliset verovelat:						
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1 417	156	0	0	-155	1 418
Muut väliaikaiset erot	103	0	0	0	-16	87
Yhteensä	1 520	156	0	0	-171	1 505
Laskennallinen vero, netto	3 306	497	0	-473	100	3 118

Laskennallisten verojen muutokset tilikauden 2011 aikana:

1000 euroa	1.11.2010	Kirjattu tulos- laskelmaan	Ostetut liike- toiminnot	Myydyt liike- toiminnot	Aikaisempien tilikausien oikaisu	31.10.2011
Laskennalliset verosaamiset:						
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	0	0	0	0	0	0
LVI-Tukkukaupan inventaarioikaisu	473	0	0	0	0	473
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	3 550	1 487	0	-868	0	4 169
Muut väliaikaiset erot	321	-35	0	0	-102	184
Yhteensä	4 344	1 452	0	-868	-102	4 826
Laskennalliset verovelat:						
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1 485	-68	0	0	0	1 417
Muut väliaikaiset erot	208	3	0	0	-108	103
Yhteensä	1 693	-65	0	0	-108	1 520
Laskennallinen vero, netto	2 651	1 517	0	-868	6	3 306

Konsernissa on kaikista vahvistetuista tappioista 31.10.2012 kirjattu laskennallinen verosaaminen.

Käyttämättömät verotukselliset tappiot vanhenevat vuosien 2017–2021 aikana.

23. Vaihto-omaisuus

1 000 euroa	2012	2011
Aineet ja tarvikkeet	7 446	13 663
Keskeneräiset tuotteet	4 612	5 211
Valmiit tuotteet ja tavarat	6 582	5 131
Yhteensä	18 639	24 005

Yhteensä konsernissa on tilikaudelle 2012 kirjattu kuluksi 334 tuhatta euroa (618 vuonna 2011), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa.

Konsernin vaihto-omaisuuteen tehtiin vuonna 2011 LVI-Tukku-kaupan inventaarin yhteydessä löydetyjen virheellisyyksien vuoksi 2,1 miljoonan euron alaskirjaus. Tämä alaskirjaus sisältyy vertailuvuoden lukuihin.

24. Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 euroa	2012	2011
Myyntisaamiset	21 884	23 232
Lainasaamiset	313	359
Siirtosaamiset	2 257	2 269
Muut saamiset	658	311
Yhteensä	25 111	26 171

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niihin liittyvän luottoriskin enimmäismäärää tilinpäätöshetkellä

Myyntisaamisten ikäjakauma

1 000 euroa	2012	2011
Erääntymättömät	17 562	19 042
1-30 päivää erääntyneet	3 269	2 960
31-180 päivää erääntyneet	604	632
181-360 päivää erääntyneet	202	225
Yli vuoden päivää erääntyneet	247	373
Myyntisaamisten tasearvo	21 884	23 232

Konserni on kirjannut tilikaudella myyntisaamisista arvonalennustappiota 96 tuhatta euroa. (461 tuhatta euroa vuonna 2011).

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	2012	2011
Palkat ja sosiaalimaksut	145	126
Vuosialennukset	485	671
Ennakot	579	433
Muut	1 048	1 039
Yhteensä	2 257	2 269

Saamisten tasearvon vastaavat olennaisilta osin niiden käypää arvoa. Rahoitusarvopaperit koostuvat korkorahasto-osuuksista.

25. Rahavarat

1 000 euroa	2012	2011
Käteinen raha ja pankkitilit	12 347	14 643
Yhteensä	12 347	14 643

26. Omaa pääomaa koskevat tiedot

	Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa 1000 kpl	Osakepääoma 1 000 EUR	Ylikurssirahasto 1 000 EUR	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 1 000 EUR	Yhteensä 1 000 EUR
1.11.2010	47 403	5 529	4 647	11 574	21 750
Osakeanti	4 000			5 738	5 738
Osakemerkintä	330	40		276	316
Omien osakkeiden myynti				942	942
Oman pääoman osuus vaihdettavasta pääomalainasta				481	481
Palkitsemisjärjestelmä				12	12
31.10.2011	51 733	5 569	4 647	19 023	29 239
Osakeanti					
Osakemerkintä					
Omien osakkeiden myynti				44	44
Pääoman palautus				-2 557	-2 557
Oman pääoman osuus vaihdettavasta pääomalainasta					
Palkitsemisjärjestelmä				13	13
31.10.2012	51 733	5 569	4 647	16 522	26 738

Tilikauden lopussa Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa ja osakkeiden lukumäärä on 51 733 110 kappaletta.

Tilikaudella 2011 toteutetun osakeannin ja osakemerkinnän seurauksena yhtiön osakkeiden määrä nousi 47 403 110 kappaleesta 51 733 110 kappaleeseen. Osakepääoma nousi osakemerkinnän seurauksena 39 600 euroa.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon kirjataan osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä, joka ylittää osakkeiden nimellisarvon. Ylikurssirahastoon kirjatut määrät liittyvät aikaisemman, 31.8.2006 saakka voimassa olleen osakeyhtiölain (29.9.1978/734) mukaisiin osakeanteihin.

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyn ehtojen mukaisesti

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset ja uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksaman määrän sitä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan kirjata osakepääomaan.

Osakeanti

Tilikaudella 2012 ei ole toteutettu osakeantia. Tilikaudella 2011 toteutettiin osakeanti, jossa osakkeenomistajien merkintäoikeudesta poiketen kotimaisten institutionaalisten sijoittajien merkittäväksi tarjottiin 4 000 000 uutta yhtiön osaketta. Osakkeiden merkintähinta oli 1,45 euroa osakkeelta. Osakeannin kokonaistuotto myyntipalkkiolla ja kuluilla vähennettynä oli 5 738 tuhatta euroa, joka kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Osakemerkintä

Tilikaudella 2011 toteutettiin osakemerkintä perustuen yhtiön johdolle vuonna 2006 annettuihin optio-oikeuksiin. Osakkeiden merkintähinnasta merkittiin optioehtojen mukaisesti 0,12 euroa osakepääomaan ja loppuosa sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakemerkinnässä merkittiin yhteensä 330 000 yhtiön uutta osaketta.

Omat osakkeet

Ostettujen osakkeiden hankintahinta transaktiokuluineen esitetään sijoitetun vapaan pääoman vähennyksenä. Panostaja ei ole hankkinut omia osakkeita tilikauden 2012 aikana. Tilikauden 2012 lopussa omia osakkeita oli 552 556 kappaletta (601 875 kappaletta).

Panostaja luovutti omia osakkeita hallituksen palkkioina yhteensä 49 309 kappaletta.

Osingot

Tilikaudelta 2011 maksettiin pääoman palautusta yhteensä 2,56 milj. euroa (0,05 euroa osakkeelta) emoyhtiön osakkeenomistajille (tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot 0,66 milj. euroa).

Tilikaudelta 2010 maksetut osingot olivat yhteensä 2,56 milj. euroa (0,05 euroa osakkeelta) emoyhtiön osakkeenomistajille (tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot 0,27 milj. euroa).

27. Rahoitusvelat

1 000 euroa	2012	2011
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintameno-		
arvostetut rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	24 468	29 181
Vaihtovelkakirjalaina	14 414	14 264
Rahoitusleasingvelat	2 727	3 182
Muut lainat	557	316
Yhteensä	42 166	46 943
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintameno-		
arvostetut rahoitusvelat		
Vaihtovelkakirjalaina	0	5 631
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	10 896	10 390
Lainat rahoituslaitoksilta	2 959	2 678
Rahoitusleasingvelat	700	693
Yhteensä	14 555	19 392

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 31. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot. Konsernin lainat ovat sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisia. Korkokantojen painotettu keskiarvo 31.10.2012 oli 3,68 % (31.10.2011: 5,41 %). Rahoitusveloista kiinteäkorkoisia on 19 895 tuhatta euroa ja muut velat ovat vaihtuvakorkoisia.

Korolliset pitkäaikaiset- ja lyhytaikaiset velat ovat euromääräisiä.

Velkoihin liittyvät järjestelyt ja sopimusehtojen rikkomiset

Tilikauden 2012 aikana Takoma-konserni täytti lainojen omavaraisuusasteeseen liittyvän kovenanttiehdon. Kovenanttiehtoa nettorahoitusvelkojen ja rullaavan 12 kuukauden käyttökateen suhteesta ei täytetty tarkastelupisteissä 30.4. eikä tilinpäätöstilanteessa 31.10.2012 koskien konsernin yhtä 3,96 milj. euron lainaa. Lainanantajalta saatiin etukäteen suostumus molemmissa tarkastelupisteissä siitä, että lainanantaja ei käytä eräännyttämis-oikeuttaan.

Oman pääoman ehtoiset vaihtovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalaina 2006

Vaihtovelkakirjalaina 2006 maksettiin pois kokonaisuudessaan 1.3.2012. Tilikauden 2011 lopussa vaihdettavan pääomallain 2006 jäljellä oleva määrä oli 5 631 250 euroa.

Vaihtovelkakirjalaina 2011

Yhtiökokouksen 18.12.2007 antamalla valtuutuksella hallitus päätti osakkeenomistajien merkintäoikeudesta poiketen tarjota kotimaisten institutionaalisten sijoittajien merkittäväksi vaihdettavan pääomallain 2011. Tarjottavan vaihdettavan pääomallain määrä oli 15.000.000 euroa, josta koko summa tuli merkityksi. Lainan pääomalle maksetaan kiinteää vuotuisia korkoa 6,5 %. Laina-aika on 7.2.2011–1.4.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä edellyttäen, että takaisinmaksuedellytykset täyttyvät. Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa. Lainaosuuksien vaihto-aika alkoi 1.8.2011 ja päättyi 1.3.2016. Osakkeiden vaihtokurssi merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Kukin 50 000 euron lainaosuus oikeuttaa lainaosuuden haltijan vaihtamaan lainaosuuden Panostajan uusiin osakkeisiin.

Vaihto-oikeuden perusteella annettavien osakkeiden määrä määritellään jakamalla lainaosuus vaihtopäivänä voimassa olevalla vaihtokurssilla. Yhtiön osakkeiden lukumäärä voi vaihtojen seurauksena nousta 6 818 181 osakkeella.

Vaihdettavan pääomallain perusteella vaihdettavien osakkeiden osuus on 11,0 % yhtiön osakkeista ja äänistä. Uudet Osakkeet oikeuttavat osingonjakoon ja tuottavat haltijalleen muut osakkeenomistajan oikeudet siitä hetkestä lähtien, kun uudet osakkeet on merkitty kaupparekisteriin ja yhdistetty yhtiön olemassa oleviin osakkeisiin.

Lainaehdoissa määritellyin edellytyksin Panostajalla on 01.01.2012 lukien oikeus maksaa lainan pääoma kokonaisuudessaan ennakkoisesti takaisin kurssiin sata (100) prosenttia lisätynä maksupäivään saakka kertyneillä koroilla.

Mikäli lainaa ei voida maksaa takaisin lainan eräpäivänä, lainan maksamatta olevalle pääomalle maksetaan korkoa määrä, joka on kaksi (2) prosenttiyksikköä yli lainalle vahvistetun vuotuisen koron.

Vaihtovelkakirjalaina on jaettu omaan ja vieraaseen pääomaan tilinpäätöksessä. Lainan vieraan pääoman komponentti on kirjattu alun perin taseeseen käypään arvoon, joka on määritely käyttämällä vastaavan velan markkinakorkoa lainan liikkeellelaskuhetkellä. Oman pääoman komponentti on laskettu lainan liikkeellelaskusta saadun rahamäärän ja velan käyvän arvon erotuksena. Vaihtovelkakirjalaina muotoisen pääomallain oman pääoman komponentti 598 tuhatta euroa, on kirjattu sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Pitkäaikaisten velkojen eräntymisajat

Lyhennykset 1 000 euroa	Rahalaitoslainat		Muut lainat	
	2012	2011	2012	2011
< 1 vuotta	10 896	10 390	75	
1–2 vuotta	9 803	8 506	248	149
2–3 vuotta	8 665	7 468	116	
3–4 vuotta	4 835	5 613	118	
4–5 vuotta	939	3 789	14 414	14 315
> 5 vuotta		3 805		116

28. Ostovelat ja muut velat

1 000 euroa	2012	2011
Ostovelat	9 233	11 427
Siirtovelat	13 299	8 272
Muut lyhytaikaiset velat	6 377	7 221
Yhteensä	28 909	26 920
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkka sosiaalikuuluineen	5 519	2 939
Palkkajaksotukset	2 061	1 334
Korkojaksotukset	708	1 100
Verojaksotukset	706	1 122
Tel-jaksotukset	485	355
Muut erät	3 820	1 422
Yhteensä	13 299	8 272

29. Varaukset

1 000 euroa	Takuu- varaukset	Yhteensä
1.11.2011	270	270
Varausten lisäykset	81	81
Yrityksen myynnin vaikutus	0	0
Käytetyt varaukset	-59	-59
31.10.2012	292	292

1 000 euroa	Takuu- varaukset	Yhteensä
1.11.2010	361	361
Varausten lisäykset	59	59
Yrityksen myynnin vaikutus	-124	-124
Käytetyt varaukset	-26	-26
31.10.2011	270	270

1 000 euroa	2012	2011
Pitkäaikaiset varaukset	0	0
Lyhytaikaiset varaukset	292	270
Yhteensä	292	270

Takuuvaraukset

Konserni antaa tietyille tuotteilleen 1–3 vuoden takuun. Takuun aikana tuotteissa havaitut viat korjataan konsernin kustannuksella tai asiakkaalle annetaan vastaava uusi tuote. Takuuvaraus kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella. Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan kolmen vuoden aikana, painottuen kuitenkin ensimmäiseen 12 kuukauteen.

30. Rahoitusleasingvelkojen eräntymisajat

1 000 euroa	2012	2011
Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		
Yhden vuoden kuluessa	791	793
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	2 068	2 592
Yli viiden vuoden kuluessa	815	850
Yhteensä	3 674	4 235
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	-246	-359
Rahoitusleasingvelkojen kokonaismäärä	3 428	3 876
Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa	701	693
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1 600	2 024
Yli viiden vuoden kuluttua	1 127	1 159
Yhteensä	3 428	3 876

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsojimuksilla hankittuja koneita ja kalustoa.

31. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

2012 Tase-erä		Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävässä olevat rahavarat	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
1 000 euroa	Liite						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut pitkäaikaiset varat	21		3 327	315		3 642	3 642
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24		22 853			22 853	22 853
Rahoitusarvopaperit	25	0				0	0
Rahoitusvarat yhteensä		0	26 180	315	0	26 495	26 495
Pitkäaikaiset velat							
Lainat rahoituslaitoksilta	27				24 468	24 468	24 468
Vaihtovelkakirjalaina	27				14 414	14 414	14 414
Muut pitkäaikaiset velat	27				3 284	3 284	3 284
Lyhytaikaiset velat							
Vaihtovelkakirjalaina	27				0	0	0
Korolliset velat	27				14 555	14 555	14 555
Ostovelat	28				9 233	9 233	9 233
Muut velat	28				4 958	4 958	4 958
Rahoitusvelat yhteensä		0	0	0	70 912	70 912	70 912

2011 Tase-erä		Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävässä olevat rahavarat	Jaksotettuun hankinta- menoon arvostetut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
1 000 euroa	Liite						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut pitkäaikaiset varat	21		4 027	280		4 307	4 307
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24		23 902			23 902	23 902
Rahoitusarvopaperit	25	0				0	0
Rahoitusvarat yhteensä		0	27 929	280	0	28 209	28 209
Pitkäaikaiset velat							
Lainat rahoituslaitoksilta	27				29 181	29 181	29 181
Vaihtovelkakirjalaina	27				14 264	14 264	14 707
Muut pitkäaikaiset velat	27				3 498	3 498	3 498
Lyhytaikaiset velat							
Vaihtovelkakirjalaina	27				5 631	5 631	5 678
Korolliset velat	27				13 761	13 761	13 761
Ostovelat	28				11 427	11 427	11 427
Muut velat	28				4 998	4 998	4 998
Rahoitusvelat yhteensä		0	0	0	82 760	82 760	83 250

32. Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

31.10.2012	Käyvät arvot raportointikauden lopussa		
	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Rahoitusarvopaperit	0		
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Noteeraamattomat osakesijoitukset			315
Yhteensä	0		315

31.10.2011

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusarvopaperit	0	
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Noteeraamattomat osakesijoitukset		280
Yhteensä	0	280

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 käyvät arvot perustuvat muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti.

Tason 3 käyvät arvot perustuvat hankintahintaan, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

Myytavissä olevat rahavarat

Myytavissä olevat rahavarat ovat kaikki noteeraamattomia osakesijoituksia. Ne ovat arvostettu hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla.

Pitkäaikaiset saamiset

Pitkäaikaisten saamisten kirjanpitoarvot vastaavat maksimiluottoriskiä tilinpäätöspäivänä.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Myyntisaamisten ja muiden saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Lainat rahoituslaitoksilta, vaihtovelkakirjalaina ja muut pitkäaikaiset velat.

Velkojen käyvät arvot pohajutuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Vaihtovelkakirjalainan diskonttokorkona on käytetty 7,5 %.

Ostovelat ja muut velat

Ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Täsmäytyslaskelma tason 3 mukaan käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista

	Myytavissä olevat rahoitusvarat
Alkusaldo 1.11.2011	280
Ostot	41
Myynnit	-6
Siirrot tasolle 3	0
Siirrot pois tasolta 3	0
Tulosvaikutteisesti kirjatut voitot/tappiot	0
Loppusaldo 31.10.2012	315

33. Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 euroa	2012	2011
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	40 861	41 394
Annetut pantit	58 321	63 868
Muut vastuut	1 888	1 549

Annetut pantit sisältää pantatut tytäryhtiöosakkeet 58,3 milj. euroa. Vastuiden arvona on käytetty vakuuden nimellis- tai kirjanpitoarvoa.

Muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa	7 779	7 160
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	17 466	17 543
Yli viiden vuoden kuluttua	2 833	3 162
Yhteensä	28 078	27 865
Rahalaitoslainojen yhteismäärä	38 097	42 249

mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkios- ta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osak- keiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta. Tilikauden 2011 aikana ei johdolle ole myönnetty yhtiön osakkeita palkkioina.

Lainat lähipiirille

1 000 euroa	2012	2011
Tilikauden alussa	1 165	0
Tilikauden aikana myönnettyt lainat	0	1 207
Lainojen takaisinmaksut	-40	-42
Veloitetut korot	23	0
Tilikauden aikana saadut korkomaksut	-23	0
Tilikauden lopussa	1 125	1 165

34. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja joh- toryhmä.

Palkitsemisjärjestelmä

Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Panostaja myi tilii- kaudella 623 561 kappaletta omia osakkeitaan johtoryhmän jäsenille ja johtoryhmän jäsenet hankkivat henkilökohtaiseen tai määräysvallas- saan olevan yhtiön omistukseen järjestelmässä määritellyn maksimimää- rän yhteensä 950 000 kpl Panostajan osakkeita.

Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus ja- kaantuu seuraavasti:

Pravia Oy (Juha Sarsama)	350 000 kpl
Artaksan Oy (Simo Mustila)	200 000 kpl
Heikki Nuutila	200 000 kpl
Comito Oy (Tapio Tommila)	200 000 kpl
Yhteensä	950 000 kpl

Johtoryhmän jäsenet rahoittivat sijoituksensa osittain itse ja osit- tain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjäriskin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Osakkeiden hankkimisek- si ja osana järjestelmää Panostajan hallitus päätti antaa johtoryhmän jäsenille tai määräysvallassaan oleville yhtiöille yhteensä enintään 1 250 000 euron suuruisen korollisen lainan Panostajan osakkeiden- hankinnan rahoittamiseksi. Johto otti hankinnan rahoittamiseksi yhteensä 1 207 127,84 euron suuruisen korollisen lainan.

Vuosina 2011–2015 järjestelmään kuuluville johtoryhmän jäse- nille voidaan myöntää palkkiona asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella yhteensä enintään 237 500 Panostajan osaketta. Lisäksi

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lainaehdot ovat seuraavat:

Nimi	Lainan määrä	Takaisinmaksuehdot	Korko
Pravia Oy (Juha Sarsama)	230	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,773
Pravia Oy (Juha Sarsama)	113	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,644
Artaksan Oy (Simo Mustila)	288	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,644
Heikki Nuutila	288	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,644
Comito Oy (Tapio Tommila)	209	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,644
Comito Oy (Tapio Tommila)	79	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päättyessä	1,591
Yhteensä	1 207		

Myönnettyjen lainojen vakuutena on yhtiön osakkeita, joiden käypä arvo 31.10.2012 oli 0,7 milj. euroa.

Johdon työsuhde-etuudet

1 000 euroa	2012	2011
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	667	766
Osakeperusteiset etuudet	0	0
Yhteensä	667	766
Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja	181	183
Hallituksen jäsenet		
Ala-Mello Jukka	40	37
Ketola Hannu	0	5
Martikainen Hannu	20	20
Tarkkonen Hannu	10	20
Satu Eskelinen	20	20
Eero Eriksson	20	15
Koskenkorva Mikko	20	15
Koskenkorva Matti	0	9

Panostaja Oyj:n yhtiökokous päätti 31.1.2012 hallituksen kokouspalkkioiden maksamisesta, että noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosenti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Lisäksi Panostaja Oyj:n hallitus päätti yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa toteuttaa yhtiökokouksen päätös hallituksen jäsenten palkkioista osakkeiden osalta siten, että palkkio toimitetaan neljä kertaa vuodessa aina osavuositarkastuksen/tilinpäätöksen julkistamista seuraavana päivänä.

Osan Panostaja-konserniin kuuluvien liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimitusjohtajien kanssa on sovittu eläkeistä, että he voivat halutessaan jäädä eläkkeelle 55–60 vuotiaina. Varhennettuun eläkeoikeuteen liittyvä vastuu kertyy, kirjataan ja maksetaan tilikausittain. Panostaja Oyj:n toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan.

35. Tytäryhtiöt 31.10.2012

Konsernin emo- ja tytäryhteyssuhteet	Kotipaikka	Osuus ääni- vallasta	Emoyrityksen omistus- osuus-%
Emoyritys			
Panostaja Oyj	Tampere		
Tytäryhteykset			
Copynet Finland Oy	Vilna	68,0	68,0
Digiprint Finland Oy	Jyväskylä	65,3	65,3
Eurotermo Holding Oy	Helsinki	63,3	63,3
Flexim Group Oy	Helsinki	70,0	70,0
Flexim Security Oy	Helsinki	70,0	70,0
Heatmasters Group Oy	Lahti	80,0	80,0
Heatmasters Oy	Lahti	80,0	80,0
Heatmasters Sp.zoo	Puola	80,0	80,0
Heatmasters Sweden Ab	Ruotsi	80,0	80,0
Hervannan Koneistus Oy	Tampere	63,1	63,1
Kannake Holding Oy	Tampere	100,0	100,0
Kannake Oy	Tampere	70,4	70,4
Kiinnikekeskus Services Oy	Tampere	90,0	90,0
KL-Parts Oy	Tampere	75,0	75,0
KL-Varaosat Oy	Tampere	75,0	75,0
Kopijyvä Oy	Jyväskylä	65,3	65,3
Lahden Lämpökäsittely Oy	Lahti	80,0	80,0
Lingoneer Oy	Tampere	51,0	51,0
Matti-Ovi Oy	Laitila	71,3	71,3
Suomen Helakeskus Oy	Seinäjoki	100,0	100,0
Suomen Helasto Oy	Seinäjoki	100,0	100,0
Suomen Kiinnikekeskus Oy	Tampere	90,0	90,0
Takoma Gears Oy	Parkano	63,1	63,1
Takoma Oyj	Tampere	63,1	63,1
Takoma Systems Oy	Tampere	63,1	63,1
Tampereen LaatuKoneistus Oy	Tampere	63,1	63,1
Toimex Oy	Tampere	70,4	70,4
Vindea Group Oy	Hyvinkää	54,2	54,2
Vindea Oy	Hyvinkää	54,2	54,2

36. Oikeudelliset tapahtumat

Takoma Oyj:n osakkeiden pääomanpalautukseen liittyvässä ennakkopäätöksessä keuhällä 2008, konserniverokeskus katsoi kokonaisarvion perusteella Panostaja Oyj:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi pääomasijoittajaksi. Pääomasijoittajalle käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitot ovat veronalaista tuloa.

Edellä mainitun ennakkopäätöksen johdosta säännönmukaisessa verotuksessa 2007 konserniverokeskus on katsonut Panostaja Oyj:n edellä mainituksi pääomasijoittajaksi ja on verottanut Panostaja Oyj:tä eräistä käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista. Panostaja Oyj teki vuoden 2007 verotuksesta oikaisuvaatimuksen oikaisulautakunnalle vaatien käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen verovapautta. Verotuk-

sen oikaisulautakunta hylkäsi Panostaja Oyj:n oikaisuvaatimuksen elokuussa 2009 ja Panostaja Oyj valitti tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Panostaja Oyj sai kesäkuussa 2011 tiedoksi Helsingin hallinto-oikeuden hylkäävän päätöksen koskien yhtiön valitusta. Panostaja Oyj haki asiassa valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta elokuussa 2011. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt yhtiön valituslupahakemuksen. Hallinto-oikeuden päätös jää siis voimaan. Koska Panostaja Oyj:n verotus on toimitettu viime vuosina konserniverokeskuksen tulkinnan mukaisesti pääomasijoittajana, tämän päätöksen johdosta Panostaja Oyj:lle ei maksuunpanna lisää veroa.

Lainvoimainen päätös vahvistaa Panostaja Oyj:n statuksen elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitettuna pääomasijoittajana ja siten selkeyttää yhtiön verotuksellista asemaa tulevaisuudessa.

37. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Panostaja tiedotti 6.11.2012, että sen tytäryhtiö Suomen Helasto Oy on ostanut kalustehelojen tukkukauppapalveluita tarjoavan Oy Eurohela Trading Ltd:n koko osakekannan. Eurohela Tradingin liikevaihto vuonna 2011 oli n. 3,8 miljoonaa euroa.

Yrityskaupan myötä Panostaja vahvistaa helojen tukkukauppaan erikoistunutta segmenttiään monipuolisella tuotetarjonnalla ja kattavalla myyntiverkostolla. Samassa yhteydessä segmentti järjestellään siten, että kaluste- ja rakennushelojen liiketoiminta eriytetään omiin yhtiöihinsä. Suomen Helasto Oy:n tytäryhtiöt Oy Eurohela Trading Ltd ja Suomen Helakeskus Oy yhdistyvät Suomen Helakeskus Oy:ksi, joka keskittyy kalustehelaliiketoimintaan. Järjestelyn yhteydessä aloittava Suomen Helasto Oy:n uusi tytäryhtiö Rakennushelasto Oy keskittyy rakennushelaliiketoimintaan. Järjestelyn jälkeen Panostaja Oyj:n omistusosuus Suomen Helasto Oy:ssä on noin 95 %.

Panostaja Oyj tiedotti 7.11.2012 ostaneensa 60 %:a sisäkat- torakentamisen materiaali-, laskenta- ja suunnittelupalveluita tarjoavan Selog Oy:n osakekannasta. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa liiketoimintaansa ja perustaa konserniin uuden sisäkatomateriaalien tukkupalveluihin erikoistuvan segmentin. Osana järjestelyä Selog Oy:n omistajat jatkavat uuden segmentin vähemmistöomistajina.

Panostaja tiedotti 12.11., että Panostaja-konserniin kuuluvan KL-Varaosat Oy:n toimitusjohtajaksi on kutsuttu KTM Juha Kivinen (48 v). Kivinen on aikaisemmin toiminut toimitusjohtajana Motoral Oy:ssä. Kivinen ottaa toimitusjohtajan tehtävät vastaan viimeistään 4.2.2013 alkaen. KL-Varaosat Oy:n nykyinen toimitusjohtaja Jarkko Iso-Eskeli jatkaa tehtävässään uuden toimitusjohtajan Juha Kivisen aloittamisajankohtaan asti, jonka jälkeen Iso-Eskeli jää pois konsernin palveluksesta.

Panostaja tiedotti 28.11., että Panostaja Oyj:n kehitysjohtaja YTM Heikki Nuutila siirtyy toisiin tehtäviin 1.1.2013 alkaen. Nuutila jatkaa vielä Panostaja-konsernin joidenkin liiketoiminta-alueiden hallituksen jäsenenä. Uutena kehitysjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä Panostaja Oyj:ssä aloittaa 14.1.2013 hallintotieteiden lisensiaatti Minna Telanne (48),

Panostaja tiedotti 4.12.2012, että sen tytäryhtiö Digiprint Finland Oy on ostanut DMP-Digital Media Partners Oy:n koko osakekannan. DMP-konserni tarjoaa monipuolisia paino-, julkaisu- ja tuotantopalveluita markkinointiviestinnän toteuttamiseksi. Yrityskaupan myötä Panostaja laajentaa digitaalisiin painopalveluihin erikoistunutta segmenttiään, johon entuudestaan kuuluu Kopijyvä-konserni.

Järjestelyn jälkeen Panostaja Oy:n omistusosuus Digiprint Finland Oy:ssä on noin 56 %. Osana järjestelyä DMP-Digital Media Partners Oy:n omistajista tulee Digiprint Finland Oy:n vähemmistöomistajia. Järjestelyn jälkeen Digiprint Finland Oy omistaa kokonaan Kopijyvä Oy:n ja DMP-Digital Media Partners Oy:n. Kopijyvä Oy:n toimitusjohtaja Heimo Viinanen jatkaa Kopijyvä Oy:n ja Digiprint Finland Oy:n toimitusjohtajana ja merkittävänä omistajana. Jyrki Narinen jatkaa DMP-Digital Media Partners Oy:n toimitusjohtajana.

Konsernin tunnusluvut

Milj. euroa	2012	2011	2010
Liikevaihto, M€	156,8	141,2	137,9
Liikevoitto, M€	4,2	6,7	2,9
% liikevaihdosta	2,7	4,7	2,1
Tilikauden voitto	-2,5	2,2	-3,2
Oman pääoman tuotto (ROE) ,%	-5,4	5,0	-7,0
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI) ,%	2,2	5,6	-1,0
Omavaraisuusaste, %	34,1	33,4	31,3
Gearing, % ¹⁾	89,60	99,6	127,3
Current ratio	1,3	1,39	1,5
Bruttoinvestoinnit, M€	6,2	9,1	15,7
% liikevaihdosta	4,0	6,4	11,2
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	1 152	1 034	967
Tulos/Osake (EPS), e, laimennettu	-0,04	0,02	-0,06
Tulos/Osake (EPS), e, laimentamaton	-0,04	0,02	-0,06
Oma pääoma / Osake, €	0,56	0,65	0,59
Pääoman palautus / Osake, ²⁾	0,04	0,05	
Osinko / Osake, €			0,05
Osinko/Tulos % laimennettu			-142,9
Pääoman palautus/Tulos % laimennettu	-262,2	159,8	
Osinko/Tulos % laimentamaton			-83,3
Pääoman palautus/Tulos % laimentamaton	-103,1	267,4	
Efektiiivinen osinkotuotto %			3,4
Hinta/Voitto-suhde			-24,3
Tilikauden keskimäär. osakemäärä, 1 000 kpl	51 157	50 128	46 127
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, 1 000 kpl	51 733	51 733	47 403
Osakkeiden antioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	57 957	60 258	56 252
Osakkeen tilikauden päätöskurssi, €	0,76	1,06	1,46
Osakkeen alin kurssi, €	0,73	0,97	1,32
Osakkeen ylin kurssi, €	1,05	1,51	1,75
Osakkeen keskiarvo tilikaudella, €	0,89	1,23	1,45
Osakekannan markkina-arvo, M€	39,3	54,8	69,2
Osakkeen vaihto, 1 000 kpl	5 726	3 841	5 302
Osakkeen vaihto, %	11,2	7,7	11,2

¹⁾ Velat sisältävät vaihdettavan pääomalainan

²⁾ Hallituksen esitys

Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{rahoituskulut} + \text{voitto/tappio myydyistä liiketoiminnoista} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{koroton vieras pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100}{\text{Oma pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakat}}$
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - rahoitusvarat
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$
Oma pääoma / Osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Tulos / Osake (EPS)	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
Current Ratio	=	$\frac{\text{lyhytaikaiset varat}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}}$
Osinko / Osake	=	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko / Tulos, %	=	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake} \times 100}{\text{Tulos} / \text{osake (EPS)}}$
Effektiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}$
Hinta / Voitto (P/E)	=	$\frac{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Tulos} / \text{osake}}$

Emoyhtiön tuloslaskelma

1 000 euroa	1.11.11- 31.10.12	1.11.10- 31.10.11
LIKEVAIHTO	65	57
Liiketoiminnan muut tuotot	440	152
Henkilöstökulut	1 169	1 086
Poistot ja arvonalentumiset	78	3 597
Liiketoiminnan muut kulut	2 072	2 383
LIKEVOITTO/-TAPPIO	-2 815	-6 857
Rahoitustuotot ja -kulut	-517	671
VOITTO/-TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-3 332	-6 186
Satunnaiset erät	-5 589	-731
VOITTO/-TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-8 921	-6 917
Tilinpäätössiirrot	16	4
Tuloverot	1	-2
TILIKAUDEN VOITTO/-TAPPIO	-8 905	-6 915

Emoyhtiön tase

Vastaavaa 1 000 euroa	31.10.2012	31.10.2011
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	96	120
Aineelliset hyödykkeet	69	103
Sijoitukset	33 193	33 120
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	33 358	33 343
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Pitkäaikaiset saamiset	12 285	15 963
Lyhytaikaiset saamiset	2 327	2 288
Rahoitusarvopaperit	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	3 558	7 181
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	18 171	25 432
VASTAAVAA YHTEENSÄ	51 529	58 776
Vastattavaa 1 000 euroa	31.10.2012	31.10.2011
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	19 748	22 261
Edellisten tilikausien voitto/-tappio	3 343	10 258
Tilikauden voitto/-tappio	-8 905	-6 915
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	24 447	35 864
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	0	16
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	22 590	15 878
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 492	7 017
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	27 082	22 895
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	51 529	58 776

Emoyhtiön rahoituslaskelma

1 000 euroa	1.11.11– 31.10.12	1.11.10– 31.10.11	1 000 euroa	1.11.11– 31.10.12	1.11.10– 31.10.11
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA			RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Tilikauden voitto/-tappio	-8 905	-6 915	Osakeanti	0	6 116
Oikaisut:	6 611	4 175	Omien osakkeiden hankinta ja myynti	44	942
Suunnitelman mukaiset poistot	78	76	Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0
Alaskirjaukset	0	3 521	Lyhytaikaisten korollisten saamisten muutos	669	-983
Myyntivoitot	-34	-37	Lyhytaikaisten korollisten velkojen muutos	3 038	-25
Myyntitappiot	477	557	Lainojen nostot	6 300	15 000
Rahoitustuotot ja -kulut	517	-671	Lainojen takaisinmaksut	-8 619	-11 581
Tilinpäätössiirrot yhteensä	-16	-4	Pitkäaikaisten sisäisten lainojen muutos	0	732
Verot	-1	2	Maksetut osingot	-2 547	-2 546
Vähemmistöosuus	0	0	Muu rahoituksen rahavirta	0	36
Osakkuusyrityksen tulos	0	0	RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 115	7 691
Satunnaiset tuotot ja kulut	5 589	731	RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 623	5 813
MUUTOKSET			Rahavarat tilikauden alussa	7 181	1 368
Myyntisaamisten muutos	-1 345	-1 799	RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 623	5 813
Varaston muutos	0	0	Rahavarat tilikauden lopussa	3 558	7 181
Ostovelkojen muutos	273	73			
Varausten muutos	0	0			
Korot ja muut rahoituskulut	-1 708	-1 163			
Korko- ja muu rahoitustulot	698	1 377			
Muu rahoitustulo	0	0			
Maksetut verot	1	-2			
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-4 375	-4 252			
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-4 375	-4 252			
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investoinnit aineell. ja aineett.hyödykk	-20	-23			
Investoinnit liiketoimintaan	0	0			
Investoinnit tytäryrityksiin	-896	-637			
Investoinnit osakkuusyrityksiin	0	0			
Investoinnit muihin sijoituksiin	0	0			
Aineell ja aineett hyöd luovutustulot	0	62			
Divestoinnit liiketoimintakaupat	0	0			
Tytäryritysten myynnin luovutustuotot	223	314			
Osakkuusyrityksien myynnin luovutustuotot	0	0			
Muiden osakkeiden myynnin luovutustulot	0	0			
Sisäisten saamisten nettomuutos	1 106	3 651			
Myönnetyt lainat	-100	-1 262			
Lainasaamisten takaisinmaksut	39	43			
Saadut osingot	1 514	635			
Muutos muut investoinnit	0	-408			
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 867	2 375			

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

31.10.2012

Lukujen vertailukelpoisuus

Tilikauden ja edellisen tilikauden luvut ovat vertailukelpoisia keskenään.

Arvostusperiaatteet

Kuluva käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Käyttöomaisuus osakkeet arvostetaan hankintahintaan.

Eläkkeet

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on hoidettu ulkopuolisessa eläkevuutusyhtiössä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista on laskettu todennäköisen käyttöiän perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	3 v
Liikearvo	5–10 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 v
Rakennukset	20–40 v
Koneet ja kalusto	3–10 v
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 v

Tuloslaskelman liitetiedot 1 000 euroa

Liikevaihto	2012	2011
Hallintokuluveloitukset konserniyhtiöiltä	65	57
Liiketoiminnan muut tuotot	2012	2011
Käyttöomaisuuden myyntituotot	34	37
Muut	406	115
	440	152
Henkilöstökulut	2012	2011
Palkat ja palkkiot	978	910
Eläkekulut	160	143
Muut henkilösivukulut	32	32
	1 169	1 086
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöitä	10	10

Poistot ja arvonalentumiset	2012	2011
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	6	4
Muut pitkävaikutteiset menot	39	38
Koneet ja kalusto	33	34
Arvonalentumiset	0	3 521
	78	3 597

Liiketoiminnan muut kulut	2012	2011
Liiketoiminnan muut kulut sisäinen	43	14
Liiketoiminnan muut kulut	401	1 160
Markkinointikulut	222	136
Tietohallintokulut	74	89
Asiantuntijapalvelukulut	451	341
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	520	0
Käyttöomaisuusosakkeiden myyntitappio	266	557
Vuokratulot	96	86
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	2 072	2 383

Tilintarkastajan palkkiot	2012	2011
tilintarkastuspalkkiot	15	20
oheispalvelut	15	21
	30	41

Rahoitustuotot ja -kulut	2012	2011
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1 619	635
Muilta	32	173
Osinkotuotot yhteensä	1 651	808
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	771	997
Muilta	190	235
Korkotuotot yhteensä	821	1 002
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	961	1 231
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista ja muut korkotuotot yhteensä	961	1 231
Rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	59	46
Muille	1 279	1 322
Korkokulut yhteensä	1 323	1 327
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	1 338	1 368
Konserniosuuksien arvonalentumiset	792	
Pitkäaikaisten saamisten arvonalentumiset	1 000	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-517	671

Satunnaiset erät	2012	2011
Satunnaiset tuotot/konserniavustus	0	0
Satunnaiset kulut/akordit	83	686
Satunnaiset kulut/fuusiotappio	5 506	45
	5 589	731
Tilinpäätössiirrot		
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	16	4
Tuloverot		
Tuloverot tilikaudelta	0	0
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta	-1	-2
	-1	-2

Taseen liitetiedot, 1 000 euroa

Aineettomat hyödykkeet	2012	2011
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 01.11.	46	18
Lisäykset 01.11.–31.10.	0	28
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	46	46
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-17	-13
Sumu-poistot 01.11.–31.10.	-6	-4
Kirjanpitoarvo 31.10.	23	29
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 01.11.	259	259
Lisäykset 01.11.–31.10.	20	0
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	280	259
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-168	-130
Sumu-poistot 01.11.–31.10.	-39	-38
Kirjanpitoarvo 31.10.	73	91
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 01.11.	305	277
Lisäykset 01.11.–31.10.	20	28
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	325	305
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-184	-143
Sumu-poistot 01.11.–31.10.	-45	-42
Kirjanpitoarvo 31.10.	96	120

Aineelliset hyödykkeet	2012	2011
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 01.11.	574	599
Lisäykset 01.11.–31.10.	0	0
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	-25
Hankintameno 31.10.	574	574
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-471	-437
Sumu-poistot 01.11.–31.10.	-33	-34
Kirjanpitoarvo 31.10.	69	103
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 01.11.		
Poistoeron lisäys 01.11.–31.10.	0	0
Poistoeron vähennys 01.11.–31.10.	-16	-4
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.10.	0	16
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 01.11.	574	599
Lisäykset 01.11.–31.10.	0	0
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	-25
Hankintameno 31.10.	574	574
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-471	-437
Sumu-poistot 01.11.–31.10.	-33	-34
Kirjanpitoarvo 31.10.	69	103
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 01.11.	28 792	30 601
Lisäykset 01.11.–31.10.	900	1 130
Vähennykset 01.11.–31.10.	-1 340	-2 939
Hankintameno 31.10.	28 353	28 792
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 01.11.	3 451	3 250
Lisäykset 01.11.–31.10.	724	3 722
Vähennykset 01.11.–31.10.	-212	-3 521
Hankintameno 31.10.	3 964	3 451
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 01.11.	8	8
Lisäykset 01.11.–31.10.	0	0
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	8	8
Muut sijoitukset		
Hankintameno 01.11.	0	0
Lisäykset 01.11.–31.10.	869	869
Vähennykset 01.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	869	869
Sijoitukset yhteensä		
Hankintameno 01.11.	32 251	33 858
Lisäykset 01.11.–31.10.	2 494	5 722
Vähennykset 01.11.–31.10.	-1 551	-6 460
Hankintameno 31.10.	33 193	33 120

Pitkäaikaiset saamiset	2012	2011
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	3 063	4 090
Pääomalainasaamiset omistusyhteisyrittä	1 450	2 261
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 020	4 892
Lainasaamiset	1 402	1 220
Muut saamiset	4 351	3 500
	12 285	15 963

Lyhytaikaiset saamiset	2012	2011
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä	446	391
Myyntisaamiset	7	13
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 114	1 783
Muut saamiset	224	34
Osinkosaamisen saman konsernin yrityksiltä	105	0
Lainasaamiset omistusyhteisyrittä	90	
Korkosaaminen saman konsernin yrityksiltä	321	21
Siirtosaamiset	20	46
	2 327	2 288
Siirtosaamisten oleelliset erät		
Korkosaaminen lähipiirilainoista	11	14
Korkosaaminen Sammon talletuksesta	5	8
Ennakot	0	1
Kulujen jaksotukset	0	9
Edelleenlaskutettavat kululaskut	0	13
Muut	3	0
	20	46

Oma pääoma	2012	2011
Osakepääoma 01.11.	5 569	5 529
Osakepääoman korotus ja osakeanti	0	40
Osakepääoma 31.10.	5 569	5 569
Ylikurssirahasto 01.11. = 31.10.	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 01.11.	22 261	15 243
Osakepääoman korotus ja osakeanti	0	6 076
Omien osakkeiden osto/myynti	0	896
Hallituspalkkiot omina osakkeina	44	46
Pääoman palautus	-2 557	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10.	19 748	22 261
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 01.11.	3 343	12 813
Osingonjako	0	-2 555
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 31.10.	3 343	10 258
Tilikauden voitto/-tappio	-8 905	-6 915
Oma pääoma yhteensä	24 447	35 864
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.10.	14 187	25 604
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Tilinpäätössiirtojen kertymä muodostuu kertyneestä poistoerosta.	0	16

Vieras pääoma	2012	2011
Pitkäaikaiset velat		
Vaihdeettava pääomalaina 2006	0	0
Vaihdeettava pääomalaina 2011	15 000	15 000
Lainat rahoituslaitoksilta	4 538	
Muut pitkäaikaiset velat	3	3
	19 541	15 003

	2012	2011
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	875	875
	875	875
Pitkäaikaiset velat yhteensä	20 415	15 878
Lyhytaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 175	0
Vaihdettava pääomalaina 2006	0	5 631
Ostovelat	92	105
Muut velat	235	181
Siirtovelat	4 083	1 054
	6 585	6 971
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	82	47
Muut velat	0	0
	82	47
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkat sosiaalikuluneen	84	72
Palkat sosiaalikuluneen	0	0
Eläkevakuutusmaksujaksotukset	15	12
Korkojaksotukset	610	955
Korkojaksotukset, sisäinen	0	0
Muut erät	337	14
	1 045	1 054
Lyhytaikaiset velat yhteensä	6 667	7 017

Muut liitetiedot

1 000 euroa	2012	2011
Vakuudet ja vastuuitoumukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	13 056	16 171
Osakkuusyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	575	575
Vuokravastuut		
Yhden vuoden kuluessa	1	1
Yli yhden enit. 5 vuoden kuluessa	5	0
Yli viiden vuoden kuluessa	0	0

Vaihdettava pääomalaina 2006

Lainan jäljellä oleva määrä 31.10.2012 on 0,00 euroa. Laina-aika on 15.01.2007–01.03.2012. Laina on maksettu takaisin yhtenä eränä 01.03.2012.

Vaihdettava pääomalaina 2011

Lainan jäljellä oleva määrä 15 000 tuhatta euroa. Laina-aika on 07.02.2011–01.04.2016. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä 01.04.2016 edellyttäen, että lainaehtojen mukaiset takaisinmaksun edellytykset täyttyvät.

Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden tappio 8 904 581,77 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 19 747 784,63 euroa ovat 14 186 532,01 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tappio siirretään kertyneiden voittovarojen tilille ja osinkoa ei jaeta.

Lisäksi hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että pääoman palautusta maksetaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta 0,04 euroa osakkeelta. Pääoman palautus maksetaan osakkeenomistajalle, joka pääoman palautuksen täsmäytyspäivänä 1.2.2013 on merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että pääoman palautus maksetaan 8.2.2013.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa pääoman palautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Varojen jaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 5 200 000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojen jakoon liittyvistä ehdoista.

Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

Hallitus on arvioinut, ettei pääoman palautus vaaranna yhtiön maksukykyä.

Tampereella 14. päivänä joulukuuta 2012

Jukka Ala-Mello
puheenjohtaja

Mikko Koskenkorva

Eero Eriksson

Hannu Tarkkonen

Hannu Martikainen

Satu Eskelinen

Juha Sarsama
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus Panostaja Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Panostaja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.11.2011–31.10.2012. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutemme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätöksen ja toimintakertomukseen sisällyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampereella 14. päivänä joulukuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Launis
KHT

Janne Rajalahti
KHT

Tietoja osakkeista

Osakepääoma ja osakkeet

Tilikauden lopussa yhtiön osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden liikkeelle laskettu osakemäärä oli tilikauden lopussa 51 733 110 kappaletta. Yhtiöllä on osakasluettelon 31.10.2012 mukaan 3 780 (3 826) osakkeenomistajaa.

Yhtiön osakkeet on julkisesti noteerattu vuodesta 1989. Tällä hetkellä yhtiön osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 552 566 kappaletta (tilikauden alussa 601 875 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 1,1 prosenttia koko tilikauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä. Yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan yhteenlaskettu omistusosuus yhtiön osakkeista on 6 947 898 kappaletta. Omistus edustaa 13,4 % osakemäärästä.

Yhtiökokouksen 27.1.2011 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2011 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 12.000 kappaletta osakkeita ja yhtiökokouksen 31.1.2012 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 8.3.2012 yhteensä 12 763 kappaletta, 7.6.2012 yhteensä 12 046 kappaletta sekä 10.9.2012 yhteensä 12.500 kappaletta.

Yhtiökokous 31.1.2012 valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta siten, että omia osakkeita hankitaan yhdessä tai useammassa erässä siten, että valtuutuksen perusteella voidaan omia osakkeita hankkia enintään 5 100 000 osaketta. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankinnasta katsauskauden aikana.

Vaihdeettava pääomalaina 2006 laina-aika päättyi 1.3.2012. Laina maksettiin takaisin yhtenä eränä laina-ajan päättymispäivänä. Lainalle maksettiin kiinteää 6,5 prosentin vuotuista korkoa. Korko maksettiin viimeisen kerran laina-ajan päättyessä.

Vaihdeettavaa pääomalainaa 2011 oli katsauskauden lopussa jäljellä 15 000 000 euroa. Lainan korko on 6,5 prosenttia ja laina-aika 7.2.2011–1.4.2016. Osakkeen alkuperäinen vaihtokurssi on 2,20 euroa ja lainaosuudet voidaan vaihtaa enintään 6.818.181 yhtiön osakkeeseen. Lainaosuuksia on yhteensä 300 kappaletta ja ne ovat kaupankäynnin kohteena Nasdaq OMX Helsinki Oyj:n pörssilistalla. Osakkeiden vaihtokurssi merkitään yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Panostaja Oyj vastaanotti katsauskaudella kaksi arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaista ilmoitusta omistusosuuden muuttumisesta yhtiössä.

Yhtiö vastaanotti 19.12.2011 omistusosuuksien muuttumiseen liittyen Mauno Koskenkorvan ilmoituksen, jonka mukaan hänen osuutensa Panostajan osakkeiden kokonaismäärästä ja niihin liittyvästä äänimäärästä alittaa 1/10.

Yhtiö vastaanotti 19.12.2011 omistusosuuksien muuttumiseen liittyen Treindex Oy:n (entinen Koskismatti Oy, y-tunnus 0660292-6) ilmoituksen, jonka mukaan sen osuus Panostajan osakkeiden kokonaismäärästä ja niihin liittyvästä äänimäärästä ylittää 1/20.

Osakekurssin kehitys ja osakkeenomistus

Panostaja Oyj:n osakkeen kurssi vaihteli tilikauden aikana 0,73 euron ja 1,05 euron välillä. Osakkeiden osakevaihto katsauskaudella oli 5 725 530 kappaletta, mikä edustaa 11,1 % osakekannasta. Osakkeen tilikauden päätöskurssi oli 0,76 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo oli tilikauden lopussa 39,3 milj. euroa.

Hallitus päätti 16.12.2010 uudesta Panostajan johtoryhmän jäsenten pitkäaikaisesta kannustin- ja sitouttamisjärjestelmästä. Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus jakaantuu seuraavasti:

Pravia Oy (Juha Sarsama)	350 000 kpl
Artaksan Oy (Simo Mustila)	200 000 kpl
Heikki Nuutila	200 000 kpl
Comito Oy (Tapio Tommila)	200 000 kpl
Yhteensä	950 000 kpl

Johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjärisikin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta. Osakkeiden hankkimiseksi ja osana järjestelmää Panostajan hallitus päätti antaa johtoryhmän jäsenille tai määräysvallassaan oleville yhtiöille yhteensä enintään 1 250 000 euron suuruisen korollisen lainan Panostajan osakkeiden hankinnan rahoittamiseksi. Johto on ottanut hankinnan rahoittamiseksi yhteensä 1 207 127,84 euron suuruisen korollisen lainan, saldo tilinpäätöshetkellä 1 125 227,84 euroa.

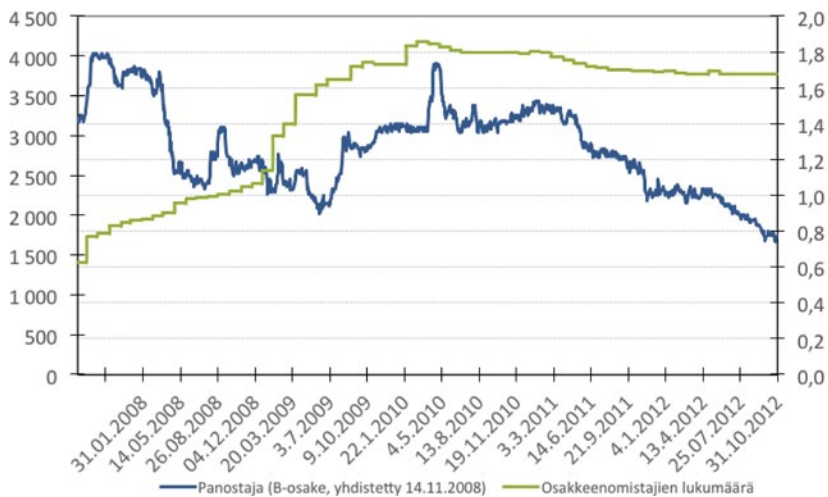
Vuosina 2011–2015 järjestelmään kuuluville johtoryhmän jäsenille voidaan myöntää palkkiona asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella yhteensä enintään 237 500 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiona saatujen osakkeiden osalta johtoryhmän jäsenillä on velvollisuus olla luovuttamatta osakkeita 27 kuukauden aikana niiden saamisesta.

Osakkeen vaihto sekä kurssit

	Alin, €	Ylin, €	Osakeantioikaistu	
			vaihto kpl	%-osakkeista
2012	0,73	1,05	5 725 530	11,1
2011	0,97	1,51	3 841 477	7,7
2010	1,32	1,75	5 301 507	11,2
2009	0,89	1,40	8 108 040	7,5

	A-osake		Osakeantioikaistu		B-osake		Osakeantioikaistu	
	Alin, €	Ylin, €	vaihto kpl	%-osakkeista	Alin, €	Ylin, €	vaihto kpl	%-osakkeista
2008	1,02	1,75	1 230 729	2,7	1,00	1,73	4 185 846	9,4
2007	1,21	1,83	1 646 454	9,5	1,20	1,79	4 317 106	23,3
2006	0,94	1,24	507 956	2,9	0,92	1,20	999 167	8,7
2005	0,59	1,06	1 353 791	7,8	0,65	1,09	949 059	9,3
2004	0,35	0,85	2 410 488	13,4	0,37	0,76	2 213 432	23,7

Osakkeen kurssikehitys ja osakasmäärän kehitys

Suurimmat osakkeenomistajat

20 suurinta osakkeenomistajaa 31.10.2012

		Osakkeita kpl	% osakkeista
1	Koskenkorva Matti	4 711 873	9,11 %
2	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera	4 259 000	8,23 %
3	Koskenkorva Maija	3 821 742	7,39 %
4	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	3 468 576	6,70 %
5	Treindex Oy	3 400 000	6,57 %
6	Koskenkorva Mauno	1 840 769	3,56 %
7	Koskenkorva Mikko	1 245 139	2,41 %
8	Johtopanosutus Oy	1 030 000	1,99 %
9	Tampereen Seudun Osuuspankki	985 334	1,90 %
10	Malo Hanna	982 207	1,90 %
11	Kumpu Minna	982 170	1,90 %
12	Koskenkorva Karri	964 805	1,86 %
13	Porkka Harri	954 000	1,84 %
14	Haajanen Taru	940 917	1,82 %
15	Koskenkorva Helena	918 101	1,77 %
16	Leino Satu	831 653	1,61 %
17	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	674 000	1,30 %
18	Panostaja Oyj	552 566	1,07 %
19	Koskenkorva Pekka	533 502	1,03 %
20	Sijoitusrahasto Alfred Berg Small Cap Finland	475 000	0,92 %
		33 571 354	64,89 %
	Muut osakkeenomistajat	18 161 756	35,11 %
	Yhteensä	51 733 110	100,00 %

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.10.2012

Osakemäärä	Omistajia kpl	Osakkeita/ääniä %	kpl	%
1-1000	1 913	50,61	987 261	1,90
1001-10000	1 570	41,53	5 151 317	9,95
10001-100000	255	6,75	6 360 421	12,29
100001-1000000	34	0,90	15 259 921	29,49
1000001-	8	0,21	23 777 099	45,96
Yhteensä	3 780	100,00	51 536 019	99,59
joista hallintarekisteröityjä	7		19 817	0,04
Yhteistilillä			197 091	0,38
Liikkeeseenlaskettu määrä			51 733 110	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.10.2012

Sektoriluokka	Omistajia kpl	Osakkeita/ääniä %	kpl	%
Yritykset	150	3,97	7 415 137	14,33
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	13	0,34	5 996 921	11,59
Julkisyhteisöt	1	0,03	4 259 000	8,23
Kotitaloudet	3 593	95,05	33 546 088	64,85
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11	0,29	278 232	0,54
Ulkomaat	12	0,32	20 824	0,04
Yhteensä	3 780	100,00	51 516 202	99,58
Hallintarekisteröityjä	6		19 817	0,04
Yhteistilillä			197 091	0,38
Liikkeeseenlaskettu määrä			51 733 110	100,00

Miksi sijoittaa Panostajaan?

Olemme matalan riskin yritys, sillä sijoitamme hajautetusti listaamattomiin suomalaisiin pk-yrityksiin, joilla on korkeat tuotto-odotukset.

Yhdistämme pörssiyhtiön parhaat käytännöt suomalaisen pk-yrityksen talous- ja johtamisjärjestelmiin.

TAVOITTEENAMME ON HYVÄ TUOTTO OMISTAJILLE.

Panostaja Oyj

Kalevantie 2, 33100 Tampere

Puhelin 050 68 570

panostaja@panostaja.fi

www.panostaja.fi